

Rättsväsendets kapacitetsbehov åren 2009-2012

Centrala prognoser för
Polisen, Åklagarmyndigheten,
Domstolsverket och Kriminalvården

Rikspolisstyrelsen

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

DOMSTOLSVERKET
SVERIGES DOMSTOLAR

Kriminalvården

brå

brottsförebyggande rådet

Rättsväsendets kapacitetsbehov åren 2009-2012

Centrala prognoser för Polisen, Åklagarmyndigheten,
Domstolsverket och Kriminalvården

2008 års rapport.

Hänvisning till respektive myndighets hemsida

www.aklagare.se

www.bra.se

www.dom.se

www.kriminalvarden.se

www.polisen.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

<i>Innehållsförteckning</i>	3
FÖRORD	5
SAMMANFATTNING	7
Process för samordnande prognoser genom rättskedjan	7
Enhetlig prognosredovisning för åren 2009–2012	8
Punktskattningar med betydande osäkerhet	8
Sammanfattande prognosresultat	8
Polisen	8
Åklagarmyndigheten	9
Domstolarna	10
Kriminalvården.....	10
INLEDNING	12
Uppdraget	12
uppdragen från regeringen och överenskommelsen mellan myndigheterna.....	12
Arbetsgruppen under år 2008	13
Rättskedjan	13
Tidiga led påverkar senare led.....	13
Kapacitetsbehovet påverkas av andra faktorer	14
En volymtratt genom rättskedjan.....	14
Tillvägagångssätt	15
Tidigare tillvägagångssätt vid myndigheterna.....	15
Daterserier som indikatorer på inflöde och utflöde av ärenden	16
Grundläggande trendframskrivningar.....	16
Identifiering av yttre och inre påverkansfaktorer	16
Prognosseminarier i rättskedjeordning	16
Stegvis analys av påverkansfaktorer.....	16
Justering utifrån tidigare led i rättskedjan och påverkansfaktorer	17
Redovisning av prognosresultaten	17
Punktskattningar med betydande osäkerhet.....	17
Tidigare prognossamarbeten	18
Internationell utblick	18
Prognossamarbetet år 2009	19
RÄTTSKEDJANS PROGNOSE för åren 2009–2012.....	19
POLISEN	20
Bakgrund	20
Utgångspunkter	20
Bakgrund och metod	20
Variationer av betydelse för utvecklingen i den vidare rättskedjan.....	21
Avsaknad av utflödesstatistik för personer som redovisats till åklagare	21
Tillvägagångssätt – linjära trendframskrivningar	21

Inflöde till Polisen – linjära trendframskrivningar.....	22
Utflöde från Polisen – linjära trendframskrivningar	23
Påverkansfaktorer.....	23
Prognos.....	25
Inflöde till polisen.....	25
Utflöde från polisen	27
ÅKLAGARMYNDIGHETEN	32
Bakgrund	32
Utgångspunkter	32
Bakgrund och metod.....	32
Inflöde till Åklagarmyndigheten.....	33
Utflöde från Åklagarmyndigheten	36
Påverkansfaktorer.....	38
Prognos.....	39
Utflöde från Åklagarmyndigheten	39
DOMSTOLSVERKET.....	41
Bakgrund	41
Utgångspunkter	42
Inflödet till tingsrätterna – linjär trendframskrivning	42
Utflödet från tingsrätterna – linjär trendframskrivning.....	43
Påverkansfaktorer.....	44
Prognos.....	46
Inflöde till tingsrätterna	46
utflöde från tingsrätterna.....	47
KRIMINALVÅRDEN.....	48
Bakgrund	48
Utgångspunkter	48
Fängelsedömda i anstalt och häkte – linjär trendframskrivning	48
Häktade och övriga i Häkte – linjär trendframskrivning	53
klienter i Frivården – linjär trendframskrivning	54
Påverkansfaktorer.....	55
Domstolsverkets utflöde till Kriminalvården.....	56
Straffnivåutredningens förslag.....	57
den Psykiatriska vårdens utveckling.....	57
Övriga faktorer	58
Prognos.....	59
Fängelsedömda	59
Häkte.....	59
Frivård	60
Platsbehovet åren 2008–2012	63
Diskussion kring resultat – känslighet och osäkerhet	63
REFERENSER.....	64
<i>Bilaga 1. Underindelning av brott mot person</i>	<i>65</i>
<i>Bilaga 2. Kriminalstatistik 2007, tabell 4.1.....</i>	<i>70</i>
<i>Bilaga 3. prognosresultat uppdelat på underkategorier.....</i>	<i>71</i>

FÖRORD

I regleringsbrev för år 2008 fick Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården i uppdrag att samordna och utveckla prognosarbetet. Syftet är att förbättra möjligheterna att bedöma rättsväsendets kapacitetsbehov. Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i uppdrag att ge myndigheterna stöd i arbetet.

Med utgångspunkt i uppdragen – och i enlighet med en överenskommelse mellan myndighetscheferna – inledde myndigheterna under år 2008 det här samarbetet om prognoser. Arbetet utfördes av en gemensam arbetsgrupp och inriktades främst på att ta fram prognoser över kapacitetsbehovet för verksamhet med anledning av brott, utifrån den typ av uppgifter och metoder som sedan tidigare finns tillgängliga för myndigheterna.

Resultaten som redovisas i föreliggande rapport avser prognoser från år 2009 till år 2012, för i förekommande fall en dataserie över inflödet av ärenden till myndigheterna och en data-serie över utflödet av ärenden. Prognoserna ger en bild av det framtida kapacitetsbehovet från inflödet av ärenden till Polisen till platsbehovet i Kriminalvården. En viktig förutsättning är dock att var och en av de samverkande myndigheterna ansvarar för sin del av de samordnade prognoserna, som redovisas i separata kapitel i rapporten.

Det är erkänt svårt att göra goda prognoser på komplexa områden. Det tillvägagångssätt som använts i samarbetet kännetecknas å ena sidan av enkelhet, å andra sidan av innovation. De grundläggande, rent statistiska, operationerna är av förhållandevis enkelt slag, ehuru noggrant genomförda. Innovationen består i att myndigheternas enskilda prognoser samordnats i ett rättskedjerspektiv, dels genom en analys av inverkan från närmast föregående myndighet i rättskedjan, dels genom en analys av andra yttre och inre påverkansfaktorer. Prognosresultaten som redovisas är myndigheternas för dagen bästa bedömning om framtiden, givet de omständigheter som nu råder respektive sådana framtida omständigheter som går att överblicka och bedöma. I den utsträckning framtiden för med sig i dag okända händelser, omständigheter eller beslut – exempelvis ännu inte aviserade lagändringar och reformer på det kriminalpolitiska området – kommer prognoserna inte att överensstämma med det faktiska utfallet.

Myndigheternas erfarenheter och bedömningar är att det gemensamma arbetet och de prognoser som presenteras innebär ett positivt kunskapstillskott, som det är väl värt att bygga vidare på. Bedömningen är vidare att prognosmetoderna behöver förfinas och prognoserna justeras under den närmaste framtiden, inte minst utifrån händelser som ännu inte inträffat och som därför inte beaktats under det första knappa året av prognossamarbete.

Det finns många olika sätt att göra prognoser. En del erfarenheter från andra länder och angränsande verksamhetsfält kan tas till vara. Under år 2009 går de samverkande myndigheterna vidare på den inslagna vägen och tar fram en gemensam prognosrapport, då för åren 2010–2013. Därutöver fördjupas arbetet med att sammanställa, analysera och bedöma på vilka andra sätt det går att göra prognoser över kapacitetsbehoven i rättsväsendet och lämna förslag på framtida tillvägagångssätt.

Arbetsgruppen bestod under året av Anders Palmdahl, Anders Tegsten och Tony Winkler från Rikspolisstyrelsen, Sofia Nenzelius och Elisabeth Sandström från Åklagarmyndigheten, Jan Lindgren och Pontus Thor från Domstolsverket, Johanna Andersson, Emma Ekstrand och Boo Kling från Kriminalvården samt Gabriella Bremberg, Erik Grevholm och Karin Hagman från Brå. I arbetet med rapporten medverkade även Tina Ehsleben från Kriminalvården.

Januari 2009

Bengt Svenson
Rikspolischef
Rikspolisstyrelsen

Anders Perklev
Riksåklagare
Åklagarmyndigheten

Barbro Thorblad
Generaldirektör
Domstolsverket

Lars Nylén
Generaldirektör
Kriminalvården

Jan Andersson
Generaldirektör
Brottsförebyggande rådet

SAMMANFATTNING

År 2008 fick Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården i sina regleringsbrev i uppdrag att samordna och utveckla prognossamarbetet. Syftet är att förbättra möjligheterna att bedöma rättsväsendets kapacitetsbehov. Brottsförebyggande rådet (Brå) fick i uppdrag att ge myndigheterna stöd i arbetet. Utifrån en överenskommelse mellan myndighetscheferna inrättades en gemensam arbetsgrupp, med uppgift att utföra prognosarbetet för verksamhet med anledning av brott.

Myndigheterna i rättsväsendet länkas samman i en rättskedja, vilket innebär att verksamheterna påverkar varandra. Förändringar av ärendetillströmning, prioriteringar eller produktivitet i tidiga led i rättskedjan, får konsekvenser i senare led. En väsentlig del i prognosprocessen blir därför att säkerställa att förändringar i ärendevolymer och ärendesammansättning i kedjans tidigare led, får relevant genomslag i senare led.

PROCESS FÖR SAMORDNANDE PROGNOSE GENOM RÄTTSKEDJAN

I enlighet med överenskommelsen inriktades arbetet på ett tidigt stadium på att i första hand använda uppgifter, metoder och bedömningar som finns tillgängliga för myndigheterna. Brå tog i samarbete med Kriminalvården fram en processmodell utifrån vilken myndigheterna sedan var för sig och gemensamt gjort prognoser för det framtida kapacitetsbehovet genom rättskedjan. Mellan de yttre processtegen har myndigheterna på egen hand utfört det mesta av det förberedande och analytiska arbetet för sin egen prognos. Sammanfattningsvis bestod processen av att:

- Myndigheterna tog fram sammanställningar över vilka årliga prognoser de vanligtvis gör och presenterade även om de haft utbyte i prognosfrågan med motsvarande myndigheter i andra länder.
- Myndigheterna identifierade och valde ut en dataserie över inflödet av ärenden till myndigheten och en dataserie över utflödet av ärenden, förutom Kriminalvården som i stället tog fram dataserier för inflödet av klienter till anstalt, häkte och frivård samt för platsbehovet.
- Myndigheterna tog fram grundläggande trendframskrivningar av de utvalda dataserierna, företrädesvis baserat på utvecklingen de senaste fyra till fem åren.
- Myndigheterna identifierade yttre och inre faktorer som kan påverka inflödet och utflödet av ärenden till den egna myndigheten.
- Respektive myndighet bjöd in till ett seminarium där övriga myndigheter i arbetsgruppen samt representanter från den egna myndigheten deltog. På seminariet analyserades de identifierade påverkansfaktorerna. Därefter justerades trendframskrivningarna mot bakgrund av en samlad bedömning av vilket inflytande påverkansfaktorerna får samt inflytandet av det prognostiserade utflödet av ärenden från föregående myndighet.
- Myndigheterna gjorde en beskrivning av prognosprocessen och dess utfall enligt en framtagen mall, som utkast till de kapitel med myndighetsvisa prognoser som redovisas i denna rapport.
- Arbetsgruppen genomförde ett avslutande seminarium där den ovan beskrivna processen, prognoserna och utkastet till redovisningar gick igenom.

ENHETLIG PROGNOSEDÖVISNING FÖR ÅREN 2009–2012

Den process och de tekniker som använts har gjort det möjligt att på kort tid få fram en uppsättning relativt enhetliga prognosvärden över det framtida kapacitetsbehovet i de fyra myndighetsfärderna. Prognosvärdena är resultatet av en analysprocess där inverkan från viktiga påverkansfaktorer och utfallet i tidigare led i rättskedjan har värderats. Det finns dock i dag inte förutsättningar att uppnå enhetlighet i fråga om de analysenheter som kvantifieras i prognoserna, eftersom de olika myndigheterna har olika typ av ärendehantering och därför registrerar och räknar ärenden i olika enheter. De huvudresultat som redovisas i kapitlen för respektive myndighet är:

- Grundläggande statistiska trendframskrivningar av inflödet och utflödet av ärenden.
- Prognosresultat baserat på justerade trendframskrivningar där inverkan från ärendeutflödet från det tidigare ledet i rättskedjan och från viktiga påverkansfaktorer beaktats.

PUNKTSKATTNINGAR MED BETYDANDE OSÄKERHET

Eftersom prognoser vanligtvis är osäkra redovisas ofta alternativa prognosscenarier runt en grundprognos. Men i det här fallet används en serie med samordnade grundprognoser. Det är därför viktigt att understryka att de prognosvärden som redovisas endast är punktskattningar och inte några exakta eller säkra skattningar om framtiden. Prognoserna som presenteras utgör dock de bedömningar som myndigheterna för dagen gör om framtiden utifrån det gemensamma analysarbetet.

SAMMANFATTANDE PROGNOSERESULTAT

Nedan presenteras prognosresultaten för respektive myndighet i sammanfattning. I bilaga 3 presenteras prognoserna även uppdelade på underkategorier för respektive myndighet.

POLISEN

För att optimera analyserna och skapa en bra resultatredovisning för nästkommande myndigheter i prognosarbetet, genomförs Polisens analyser genomgående uppdelat på ett antal breda brottskategorier. Inflödet av ärenden till Polisen i form av *brottsanmälningar* bedöms fortsätta öka under åren 2009 till 2012, i samma takt som under åren 2005 till 2007. Det innebär att antalet inkomna ärenden i kategorierna brott mot person, skadegörelsebrott, bedrägerier, brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafik), butikstillgrepp, trafikbrott (exklusive automatisk trafik kontroll) och övriga brottsbalksbrott förutses fortsätta att öka påtagligt, samtidigt som den tidigare kraftiga minskningen i kategorin tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp) antas fortsätta. Enligt prognosen kommer antalet inkomna ärenden i form av brottsanmälningar att öka från cirka 1 225 500 år 2008 till cirka 1 298 000 år 2012, det vill säga en ökning med cirka 72 500 ärenden eller med 6 procent.

Utflödet av ärenden från Polisen i form av *ärenden redovisade till åklagare* ökade åren 2005–2007. För flertalet kategorier brott antas utvecklingen under åren 2009 till 2012 fortsätta i enlighet med statistiska trendframskrivningar. Exempelvis antas att antalet ärenden avseende skadegörelsebrott, bedrägerier och brott mot specialstraffrättsliga författningar fortsätter att öka i samma takt. Däremot görs bedömningen att antalet redovisade ärenden till åklagare i kategorierna brott mot person och tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp) kommer att drivas upp något till följd av politiska och interna prioriteringar, ökat antal anställda och bättre tekniska förutsättningar att utreda brott. Sammantaget pekar prognosen på att utflödet i form av antal ärenden redovisade till åklagare kommer att öka från cirka 210 000 år 2008 till cirka 232 500 år 2012, vilket är en ökning med cirka 22 500 ärenden motsvarande 11 procent. Ökningen är dock endast marginellt högre än om de linjära trenderna använts som prognoser.

Tabell 1. Prognoser över Polisens in- och utflöde åren 2008–2012.

Inkomna ärenden						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt exkl. eko	1 200 415	1 224 650	1 236 800	1 257 800	1 276 850	1 297 900
Diff. mot fg år		24 235	12 150	21 000	19 050	21 050
Utv. i % mot fg år		2,0 %	1,0 %	1,7 %	1,5 %	1,6 %

Utveckling
2008–2012:
Totalt: 6 %
Per år: 1 %

Ärenden redovisade till åklagare						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt exkl. eko	200 419	209 950	216 700	222 100	227 200	232 350
Diff. mot fg år		9 531	6 750	5 400	5 100	5 150
Utv. i % mot fg år		4,8 %	3,2 %	2,5 %	2,3 %	2,3 %

Utveckling
2008–2012:
Totalt: 6 %
Per år: 1 %

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Inflödet av *brottsmisstankar* till Åklagarmyndigheten ökade med cirka 16 procent från år 2003 till år 2007. Antalsmässigt har antalet brottsmisstankar i narkotikaärenden och övriga ärenden som har fängelse i straffskalan, så kallade C-ärenden, ökat mest. Procentuellt sett står ekobrott och narkotikabrott för de största ökningarna. Polisens prognoser över ärenden som kommer att redovisas till åklagare visar att ökningen av vålds-, narkotika- och bötesbrott kommer att fortsätta. Antalet inkomna brottsmisstankar beräknas totalt sett öka med cirka 5 procent årligen. Enligt prognosen kommer inflödet av brottsmisstankar att öka från cirka 583 000 år 2008 till cirka 702 000 år 2012, vilket är en ökning med cirka 119 000 motsvarande 20 procent.

Utflödet från Åklagarmyndigheten i form av *åtalsbeslut* ökade totalt sett från år 2003 till år 2007 med cirka 9 procent (10 procent inklusive åtalsbeslut i ekobrott vid Ekobrottsmyndigheten). Prognosen pekar på en ökning av antalet åtalsbeslut från cirka 213 000 år 2008 till cirka 258 000 år 2012, det vill säga en ökning med cirka 45 000 eller 21 procent (inklusive 4 000 fler åtalsbeslut vid Ekobrottsmyndigheten). Hänsyn har då tagits till det prognostiserade ökade inflödet av brottsmisstankar och till faktorer som bedömts påverka produktivitet och effektivitet i åklagarverksamheten.

Antalet åtalade personer ökade med 19 procent åren 2003 till 2007. Ökningen åren 2008 till 2012 kan beräknas till drygt 20 000 åtalade personer.

Tabell 2. Prognoser över Åklagarmyndighetens in- och utflöde åren 2008–2012.

Inkomna brottsmisstankar						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	538 594	583 300	612 700	642 200	672 000	701 900
Diff. mot fg år		44 706	29 400	29 500	29 800	29 900
Utv. i % mot fg år		8,3 %	5,0 %	4,8 %	4,6 %	4,4 %

Utveckling
2008–2012:
Totalt: 20 %
Per år: 5 %

Åtalsbeslut						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	196 356	212 700	221 500	232 300	244 800	257 600
Diff. mot fg år		16 344	8 800	10 800	12 500	12 800
Utv. i % mot fg år		8,3 %	4,1 %	4,9 %	5,4 %	5,2 %

Utveckling
2008–2012:
Totalt: 21 %
Per år: 5 %

DOMSTOLARNA

Inflödet av *brottmål* till tingsrätterna prognostiseras fortsätta att öka kraftigt under åren 2009–2012. Förutsatt att de faktorer som närmare redogörs för får den inverkan på effektiviteten vid tingsrätterna som Domstolsverket antagit, kommer även antalet *avgjorda brottmål* att öka. Under åren 2009–2012 väntas antalet avgjorda brottmål i huvudsak följa den gjorda framskrivningen av antalet inkomna brottmål, och år 2012 prognostiseras såväl antalet inkomna brottmål som antalet avgjorda brottmål vara ungefär 104 000 mål. Jämfört med år 2008 är det en ökning med cirka 18 000 inkomna brottmål, eller 21 procent, och en ökning med cirka 20 500 avgjorda brottmål, eller 24 procent. Om faktorerna som beaktats skulle ge en mer positiv inverkan på effektiviteten än vad som antagits, kommer antalet avgjorda brottmål att ligga på samma nivå som antalet inkomna brottmål tidigt under perioden, för att senare under perioden överstiga antalet inkomna brottmål.

Tabell 3. Prognoser över domstolarnas in- och utflöde åren 2008-2012.

Inkomna brottmål						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	75 900	86 300	89 900	94 300	99 400	104 000
Diff. mot fg år		10 400	3 600	4 400	5 100	4 600
Utv. i % mot fg år		13,7 %	4,1 %	4,9 %	5,4 %	5,3 %

Utveckling 2008–2012:
Totalt: 21 %
Per år: 5 %

Avgjorda brottmål						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	73 900	83 600	87 800	92 600	97 700	104 000
Diff. mot fg år		9 700	4 200	4 800	5 100	6 300
Utv. i % mot fg år		13,1 %	5,0 %	5,5 %	5,5 %	6,5 %

Utveckling 2008–2012:
Totalt: 24 %
Per år: 6 %

KRIMINALVÅRDEN

Kriminalvården har valt relativt modesta trendframskrivningar, och därefter tagit fasta på konkreta omvärldsfaktorer. Påslag på trenden har gjorts för det ökade inflödet från den tidigare rättskedjan samt Straffnivåutredningens förslag. Kriminalvården har fört ett resonemang om övriga omvärldsfaktorer som skulle kunna påverka det framtida platsbehovet, men inte gjort några antaganden härvidlag som påverkar prognosen.

Kriminalvården har till skillnad från övriga myndigheter inte något utflöde till nästkommande myndighet, utan det faktiska resultatet av prognosen är det beräknade *platsbehovet*. Kriminalvården prognostiserar att det vid utgången av år 2012 behövs kapacitet för ytterligare cirka 1 325 *fängelsedömda*, 340 *häktade* samt 1 600 *frivårdsklienter* jämfört med år 2008. Detta innebär ett ökat platsbehov om cirka 1 475 platser på anstalt och 375 häktesplatser.

Tabell 4. Prognoser över kriminalvårdens klient- och platsutveckling åren 2008–2012.

Medeltal intagna i anstalt och häkte						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antal intagna	6 507	6 460	6 680	6 940	7 580	8 125
Diff. mot fg år		52	220	260	640	545
Utv. i % mot fg år		0,8 %	3,4 %	3,9 %	9,2 %	7,2 %

	Platsbehov				
	2008	2009	2010	2011	2012
Anstalt	5 175	5 400	5 600	6 175	6 650
Häkte	1 900	1 925	1 975	2 125	2 275
Totalt	7 075	7 325	7 575	8 300	8 925

Medelantal fängelsedömda						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Fängelsedömda	4 950	4 900	5 100	5 300	5 800	6 225
Diff. mot fg år		-50	200	200	500	425
Utv. i % mot fg år		-1,0 %	4,1 %	3,9 %	9,4 %	7,3 %

Medelantal häktade						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Häktade	1 458	1 460	1 480	1 540	1 680	1 800
Diff. mot fg år		2	20	60	140	120
Utv. i % mot fg år		0,1 %	1,4 %	4,1 %	9,1 %	7,1 %

Övriga i häkte						
Övriga i häkte	99	100	100	100	100	100

Medelantal frivårdsklienter						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Frivårdsklienter	13 430	13 705	14 180	14 575	14 925	15 300
Diff. mot fg år		275	475	395	350	375
Utv. i % mot fg år		2,0 %	3,5 %	2,8 %	2,4 %	2,5 %

Utveckling åren 2008-2012

	Totalt	Per år
Intagna i anstalt och häkte	26 %	6 %
Platsbehov, anstalt	29 %	6 %
Platsbehov, häkte	20 %	5 %
Platsbehov, totalt	26 %	6 %
Fängelsedömda	27 %	6 %
Häktade	23 %	5 %
Frivårdsklienter	12 %	3 %

INLEDNING

Under år 2008 bedrev en arbetsgrupp med företrädare för Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket, Kriminalvården och Brottsförebyggande rådet (Brå) ett arbete med att ta fram prognoser genom hela rättskedjan. Arbetet i gruppen bedrevs i en anda av öppenhet. Arbetsgruppen gjorde systematiska genomgångar och gemensamma analyser av myndigheternas tidsserier, vilka representerar inflöde och utflöde i rättskedjan. Respektive myndighet har sedan tagit fram prognoser som samordnats i ett rättskedjeperspektiv. Det har förts diskussioner som har lett till omprövningar. Deltagarna har varit noga med att ha ett rättskedjeperspektiv i samtliga diskussioner. För deltagarna har det varit en lärande process. Rapporten är gemensam och det råder enighet kring slutprodukten, samtidigt som varje myndighet är ansvarig för beräkningarna, analyserna och prognoserna i sina egna kapitel.

UPPDRAGET

UPPDRAGEN FRÅN REGERINGEN OCH ÖVERENSKOMMELSEN MELLAN MYNDIGHETERNA

I regleringsbrevet för år 2008 fick Rikspolisstyrelsen, Åklagarmyndigheten, Domstolsverket och Kriminalvården i uppdrag att samverka kring att samordna och utveckla ett prognossamarbete. Syftet är att förbättra möjligheterna att bedöma rättsväsendets kapacitetsbehov. Brå fick i uppdrag att ge myndigheterna stöd i arbetet. I uppdragen ingår att utveckla prognosarbetet inom rättsväsendet.

Vid ett gemensamt möte mellan cheferna för de berörda myndigheterna diskuterades och beslutades om ett förslag på hur arbetet ska bedrivas och i vilken form det ska permanentas, vilket redovisades för regeringen den 31 mars 2008.

Målsättningen som antogs för det gemensamma arbetet var att samarbetet ska resultera i årliga gemensamma rapporter med samordnade prognoser över verksamheter med anledning av brott genom hela rättskedjan för de närmaste tre till fyra åren. I målsättningen ingick att prognosrapporterna ska ge bästa möjliga bild av myndigheternas framtida kapacitetsbehov utifrån kapacitetsdimensioner som är relevanta inom respektive myndighet. Det bestämdes även att prognosrapporterna årligen ska beslutas av myndighetscheferna och redovisas till regeringen i samband med myndigheternas redovisning av budgetunderlagen.

Det fastlades att en arbetsgrupp med företrädare för de berörda myndigheterna skulle inrättas för att utföra arbetet i enlighet med de formulerade målsättningarna för det gemensamma arbetet.

Det bestämdes att uppdraget till arbetsgruppen för år 2008 skulle vara att ta fram och färdigställa en första rapport som omfattar prognoser genom hela rättskedjan för de närmaste tre till fyra åren, som kan underställas beslut senast den 29 januari 2009. Som underlag för prognoserna i den första rapporten skulle i första hand de uppgifter, metoder och bedömningar som finns tillgängliga för myndigheterna användas. Under året skulle arbetsgruppen även sammanställa, analysera och bedöma på vilka sätt och med vilken kvalitet det går att göra prognoser över kapacitetsbehoven i rättsväsendet, dels utifrån uppgifter, metoder och bedömningar som är tillgängliga i dagsläget för myndigheterna, dels utifrån nya uppgifter, metoder och bedömningar.

Vidare bestämdes att arbetsgruppen från och med år 2009 ska inrikta arbetet på att årligen ta fram och färdigställa rapporter med prognoser genom hela rättskedjan för de närmaste tre till fyra åren.

Prognoserna ska underställas beslut och redovisas till regeringen i samband med myndigheternas budgetunderlag. Arbetsgruppen ska därutöver fördjupa arbetet med att sammanställa och analysera vilka möjligheter som finns att göra prognoser över kapacitetsbehoven i rättsväsendet och redovisa förslag på tillvägagångssätt, som kan underställas beslut. Arbetsgruppen kommer även att blicka ut i världen för att inhämta inspiration och kunskap om hur man arbetar med prognostisering av verksamheter inom rättsväsenden i övriga världen.

ARBETSGRUPPEN UNDER ÅR 2008

I juni 2008 tillsatte de samarbetande myndigheterna den arbetsgrupp som under resten av året arbetade med att ta fram denna första gemensamma rapport med prognoser genom hela rättskedjan från år 2009 till 2012. Arbetsgruppen har bestått av tre företrädare för Rikspolisstyrelsen, Kriminalvården och Brå samt två företrädare för Åklagarmyndigheten och Domstolsverket.

I regeringens uppdrag till myndigheterna angavs att Kriminalvården skulle samordna det gemensamma prognosarbetet och att Brå skulle ge stöd till de samarbetande myndigheterna. När överenskommelsen mellan myndigheterna fattades framkom ett starkt önskemål om att Brå:s roll skulle utökas och även inkludera en samordnande funktion, vilket också skrevs in i redovisningen till regeringen. I det gemensamma arbetet under 2008 har Kriminalvården och Brå i praktiken delat på den samordnande rollen.

I överenskommelsen angavs att arbetsgruppen under 2008 bland annat skulle sammanställa, analysera och bedöma på vilka sätt och med vilken kvalitet det går att göra prognoser över kapacitetsbehoven i rättsväsendet, även utifrån tillvägagångssätt som används i vissa andra länder. Mot bakgrund av den korta tid som stod till förfogande och det omfattande arbete som måste göras för att över huvud taget få fram en första gemensam prognosrapport, har arbetsgruppen inte prioriterat arbetet med en övergripande bedömning av olika prognosmöjligheter. I stället fokuserade gruppen på att utveckla och tillämpa ett tillvägagångssätt för att ta fram en första uppsättning gemensamma prognoser. En första översiktlig inventering av andra tillvägagångssätt har dock gjorts. Uppgiften att bedöma andra tillvägagångssätt kommer arbetsgruppen att arbeta med från och med år 2009.

RÄTTSKEDJAN

Ärenden med anledning av brott hanteras i en kedja genom rättsväsendet. De myndigheter som medverkar i detta prognosarbete är centrala aktörer i rättskedjan. I Polisens uppgift ingår att ta emot och upprätta anmälningar om brott, att utreda brott och överlämna ärenden till åklagare. Centrala uppgifter för Åklagarmyndigheten är att väcka åtal, utfärda strafförelägganden och föra talan i domstolsförhandlingar. Domstolarna genomför förhandlingar och avgör mål med anledning av brott. Kriminalvården, slutligen, verkställer påföljder och även häktningar. Även andra myndigheter har väsentliga uppgifter i rättskedjan, exempelvis Tullverket, Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten, Rättsmedicinalverket och Brottsoffermyndigheten. Ärendehantering genom de fyra myndigheterna som deltar i det här prognosarbetet utgör dock en centrallinje genom rättskedjan och omfattar huvuddelen av ärenden med anledning av brott.

TIDIGA LED PÅVERKAR SENARE LED

Det faktum att myndigheterna i rättsväsendet länkas samman i en rättskedja gör att verksamheterna påverkar varandra. Förändringar i ärendetillströmning, prioriteringar eller produktivitet i tidiga led i rättskedjan, får konsekvenser i senare led. Polisens kapacitetsbehov påverkas av inflödet av anmälningar från bland annat allmänheten, övriga myndigheter, företag och anmälningar som Polisen själv initierar. Åklagarmyndighetens kapacitetsbehov påverkas främst av vilka brott som Polisen prioriterar och klarar upp. Domstolarnas ärendetillströmning med anledning av brott är ett resultat av utfallet i rättskedjans tidigare led. I slutet av den här rättskedjan återfinns Kriminalvården, vars kapacitetsbehov är en konsekvens av det samlade utfallet i de tidigare leden. Hur många dömda som exempelvis avtjänar fängelsestraff beror på utfallet av polisens, åklagarnas och domstolarnas verksamheter.

En viktig uppgift i ett prognosarbete om kapacitetsbehoven vid dessa myndigheter blir därmed att samordna de enskilda prognoserna. Det krävs dataserier för indikatorer på kapacitetsbehovet för varje led i rättskedjan. Det behövs dels dataserier för inflödet av ärenden från tidigare led i rättskedjan, dels för utflödet av ärenden till senare led. En väsentlig del i prognosprocessen är sedan att säkerställa hur förändringar i ärendevolymer och ärendesammansättning i tidigare led i rättskedjan, har relevant genomslag på senare led. Det är avgörande att prognoser över kapacitetsbehovet i rättsväsendet tar fasta på rättskedjans dynamik, där belastning och produktivitet i en myndighet i hög grad beror på utfallet från föregående myndighet i rättskedjan.

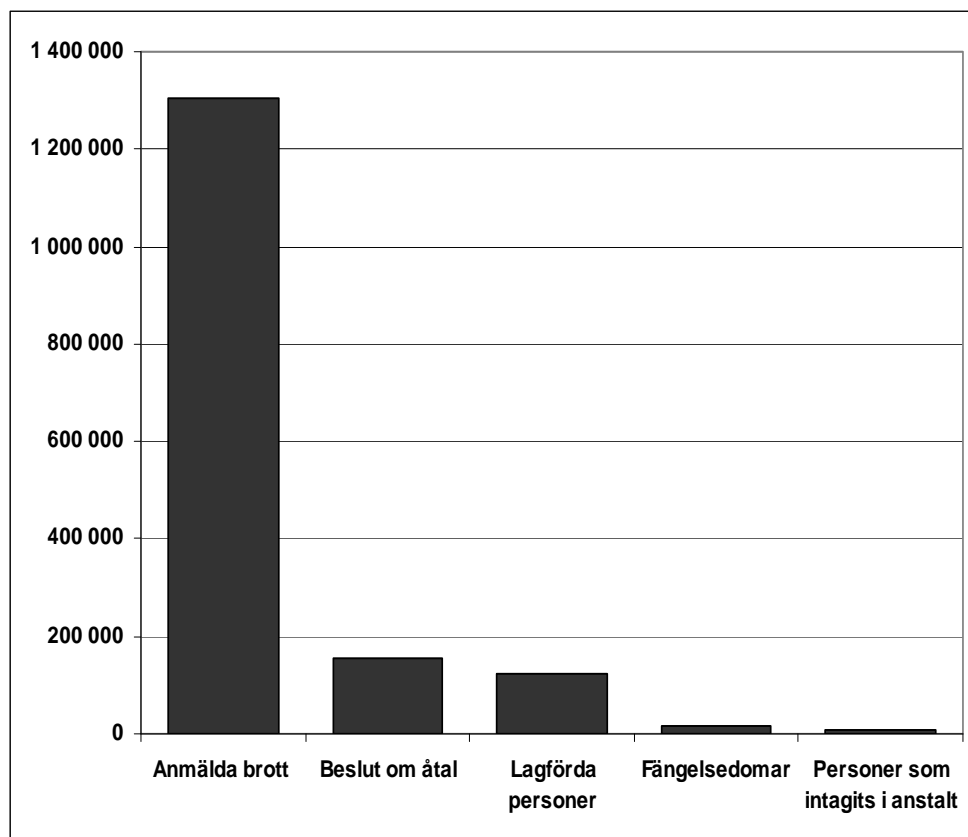
KAPACITETSBEHOVET PÅVERKAS AV ANDRA FAKTORER

Myndigheternas kapacitetsbehov påverkas av många andra omständigheter än tidigare led i rättskedjan. En uppsättning faktorer som påverkar ärendehanteringens med anledning av brott är förstås utformningen av lagstiftningen, såväl straffrätten som regleringarna som styr de myndighetsspecifika verksamheterna. Andra yttre påverkansfaktorer är sådant som samhällsekonomi, attityder i samhället, politiska prioriteringar, internationalisering, demografiska förändringar och teknikutveckling. Därutöver finns det förstås många inre faktorer som påverkar myndigheternas framtida kapacitetsbehov, som förutsättningarna för kompetensförsörjning, effektivitetsutveckling, myndighetsspecifik teknikutveckling, myndighetens egna prioriteringar etcetera. De nämnda faktorerna påverkar en myndighets förmåga att hantera ärendebelastningen, vilket får konsekvenser för myndigheterna i senare led. Det faktum att faktorerna kan ha väsentlig betydelse för kapacitetsbehovet, innebär att de måste beaktas systematiskt i prognosprocessen.

EN VOLYMTRATT GENOM RÄTTSKEDJAN

Av uppenbara skäl är det betydligt fler ärenden i början av rättskedjan än i slutet, vilket ger ärendestocken formen av en tratt. Av alla ärenden som upprättas med anledning av brott hos Polisen, är det enbart en del som leder till åtal och fällande dom och än färre som leder till verkställighet av påföljd. Detta beror på att alla händelser som anmäls inte är brott eller av annan anledning inte ska utredas vidare, att det inte knyts någon misstänkt till gärningen eller att misstänkta visat sig vara oskyldiga. Ärenden kan även avslutas under rättskedjans gång, till exempel direkt hos Polisen via en ordningsbot. Men det hänger också samman med att volymen anges i olika enheter i olika delar av rättskedjan. Polisen har exempelvis att hantera och därmed räkna enskilda brott och brottsärenden, medan Kriminalvården i huvudsak har att hantera och räkna personer och platsbehov på anstalt och häkte. Sammantaget innebär det här att talen som anger ärendevolymer blir väsentligt lägre längre in i rättskedjan, se diagram 1. Diagrammet beskriver några utvalda delar i rättskedjan. Avsikten är att få en enkel överblick av proportionerna mellan några av rättskedjans olika delar.

Diagram 1. Proportioner i rättskedjan år 2007.

En annan viktig omständighet är att det bara är en del av alla brott som begås som över huvudtaget hanteras av rättsväsendet. För flertalet brottskategorier finns det ett betydande mörkertal. I många stora brottskategorier är det i själva verket bara en mindre del av alla brott som leder till en polisanmälan. Det gäller exempelvis offerbrott som misshandel, hot, sexualbrott, stölder, personrån och bedrägerier, men även så kallade offerlösa brott som narkotika- och smuglingsbrott. Exempelvis tyder omfattande frågeundersökningar på att det årligen begås många hundra tusen fall av misshandel i Sverige, medan det för närvarande anmäls drygt 80 000 fall av misshandel per år (Brå 2008a och Brå 2008b). Det här betyder att det finns mycket stort utrymme för förändringar i antalet anmälda fall utan att det behöver hänga samman med förändringar i den faktiska brottsligheten.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

I enlighet med överenskommelsen mellan myndigheterna inriktades arbetet på ett tidigt stadium på att i första hand använda uppgifter, metoder och bedömningar som finns tillgängliga för myndigheterna. I samarbete med Kriminalvården utarbetade Brå en processmodell utifrån vilken myndigheterna sedan var för sig och gemensamt tagit fram prognoserna av det framtida kapacitetsbehovet genom rättskedjan. I det följande beskrivs det gemensamma arbetet.

TIDIGARE TILLVÄGAGÅNGSSÄTT VID MYNDIGHETERNA

Inledningsvis fick var och en av de fyra myndigheterna beskriva hur de tidigare tagit fram prognoser över det framtida kapacitetsbehovet. Myndigheterna presenterade också om de haft utbyte med motsvarande myndigheter i andra länder och i några fall översiktliga uppgifter om hur arbetet med prognoser genomförs i dessa länder.

DATASERIER SOM INDIKATORER PÅ INFLÖDE OCH UTFLÖDE AV ÄRENDEN

Med utgångspunkt i sitt tidigare prognosarbete och med syftet att samordna myndigheternas prognoser, identifierade och valde myndigheterna ut dataserier som de samordnade prognoserna skulle avse. En av dataserierna skulle utgöra en indikator på inflödet av ärenden till myndigheten och den andra dataserien en indikator på utflödet av ärenden till nästa länk i rättskedjan. Eftersom Kriminalvårdens verksamhet till övervägande del utgör slutet på rättskedjan i detta sammanhang, tog Kriminalvården i stället fram dataserier för inflödet av klienter till anstalt, häkte och frivård samt behovet av platser. I flertalet fall hanterades dataserierna uppdelade på undergrupper, för Polisen och Åklagarmyndigheten exempelvis uppdelat på ett antal kategorier av brott.

GRUNDLÄGGANDE TRENDFRAMSKRIVNINGAR

Som en grund för det fortsatta prognosarbetet tog myndigheterna därefter fram grundläggande statistiska trendframskrivningar över de utvalda dataserierna. Trendframskrivningen genomfördes med hjälp av förhållandevis enkla statistiska metoder, exempelvis regressionslinjer, företrädesvis baserat på utvecklingen de senaste fyra till fem åren för dataserierna för inflödet respektive utflödet av ärenden.

IDENTIFIERING AV YTTRE OCH INRE PÅVERKANSAKTORER

Till de seminarier som senare genomfördes fick den arrangerande myndigheten identifiera ett antal yttre och inre påverkansfaktorer som de avsåg att analysera på seminariet. Som ett stöd i förberedelserna försågs myndigheterna med en mall över områden där det skulle kunna finnas relevanta faktorer med betydelse för den framtida ärendebelastningen. Under seminarierna togs förberedelserna som utgångspunkt för ett antal övningar där de identifierade påverkansfaktorerna och deras betydelse för den framtida ärendebelastningen stegvis analyserades.

PROGNOSSEMINARIER I RÄTTSKEDJEORDNING

Vid fyra seminarier behandlades kapacitetsbehovet för var och en av de fyra myndigheterna, i rättskedjeordning. Det första seminariet ägnades Polisen, det andra åklagarna, det tredje domstolarna och det fjärde Kriminalvården. Respektive myndighet arrangerade och stod som värd för seminariet om sin egen myndighet. Som seminarieledare fungerade företrädare för Brå respektive Kriminalvården.

En förutsättning för arbetet under seminarierna var att myndigheterna skulle lära av varandra och så väl som möjligt väga in prognosutfallet från närmast föregående myndighet i rättskedjan i sin egen prognos. En princip som varit styrande är att varje myndighet måste ta ansvar för sin egen analys och prognos.

STEGVIS ANALYS AV PÅVERKANSAKTORER

Seminarierna inleddes med en övning där den arrangerande myndigheten relativt ingående presenterade de påverkansfaktorer som skulle analyseras, värderas och vägas in i prognoserna. I samband med presentationen fick företrädare för övriga myndigheter möjlighet att ge förslag på ytterligare faktorer samt ställa frågor och lämna synpunkter på faktorerna, till exempel om deras relevans och inbördes relationer.

I nästa övning analyserades risken eller möjligheten för att respektive faktor ska påverka inflödet eller utflödet av ärenden från myndigheten i fråga, utöver påverkan som fångas i de statistiska trendframskrivningarna. Övningen innebar att var och en av de identifierade faktorerna bedömdes utifrån dels sannolikhet för att de ska inträffa och ha inverkan på indikatorn, dels hur omfattande konsekvenserna skulle kunna bli på ärendehantering. Genom övningen reducerades antalet faktorer till särskilt inflytelserika faktorer.

I nästa övning analyserades och värderades hur, var och när faktorerna kommer att påverka ärendevolymen, både i fråga om inflödet och om utflödet. *Hur* syftar på om påverkan driver upp eller ned ärendemängden. *Var* syftar på vilken del av ärendeflödet som påverkas, i förekommande fall främst uppdelat på ärenden med anledning av olika typer av brott. *När* syftar på under vilka av åren 2009–2012 som påverkan väntas ske.

JUSTERING UTIFRÅN TIDIGARE LED I RÄTTSKEDJAN OCH PÅVERKANSFAKTORER

Seminarierna fortsatte sedan med ett moment där den arrangerande myndigheten presenterade de daterier med trendframskrivningar som de viktigaste påverkansfaktorerna skulle värderas mot och eventuellt få inflytande över. Här presenterades också hur trendframskrivningarna genomförts vilket övriga företrädare fick lämna synpunkter på.

I en avslutade övning gjordes analyser och justeringar av trendframskrivningarna. Först gjordes en analys där de nya prognoserna från tidigare led i rättskedjan låg till grund för inledande justeringar av trendframskrivningarna, baserat på uppgifter om förändringar i absoluta tal och procent. Sedan användes analysen av påverkansfaktorernas inverkan på det framtida ärendetrycket som utgångspunkt för kvantitativa bedömningar. Det handlade dels om hur stor inverkan faktorerna hade, dels om när under perioden 2009-2012 inverkan förväntas ske. Även här handlade det om att kvantifiera påverkan på serierna av ut- eller inflöde av ärenden i absoluta tal och i procent.

Slutligen genomförde arbetsgruppen ett avslutande gemensamt seminarium där man gick igenom den ovan beskrivna processen, prognoserna och utkast till redovisningar. Genomgångarna och diskussionerna ledde fram till ytterligare justeringar av respektive myndighets prognoser och till mer enhetliga principer för redovisning.

Den ovan beskrivna processen tar fasta på de yttre processtegen där myndigheterna har haft ett nära samarbete. Genomgående under processens gång har dock myndigheterna på egen hand utfört det mesta av det förberedande och analytiska arbetet för sin egen prognos.

REDOVISNING AV PROGNOSERESULTATEN

Det finns som tidigare nämnts många olika sätt att göra prognoser. I detta samarbete har arbetet inledningsvis inriktats på att dra nytta av sådana datauppgifter och tillvägagångssätt som sedan tidigare finns tillgängliga för myndigheterna. Den process och de tekniker som använts har gjort det möjligt att på kort tid få fram en uppsättning prognosvärden över det framtida kapacitetsbehovet i de fyra myndighetssfärerna. Prognosvärdena är resultatet av en analysprocess där inverkan från viktiga påverkansfaktorer och utfallet i tidigare led i rättskedjan har värderats. I en del fall har det dock inte funnits förutsättningar att uppnå enhetlighet i prognoserna – vilket gäller de analysenheter som kvantifieras i prognoserna. De samverkande myndigheterna har olika uppgifter i rättskedjan och därmed olika typ av ärendehantering, vilket i sin tur innebär att de räknar ärenden i olika enheter. De huvudresultat som redovisas i kapitlen för respektive myndighet är:

- Grundläggande linjära statistiska trendframskrivningar av inflödet och utflödet av ärenden.
- Prognosresultat baserat på justerade trendframskrivningar där inverkan från ärendeutflödet från det tidigare ledet i rättskedjan och från viktiga påverkansfaktorer beaktats.

PUNKTSKATTNINGAR MED BETYDANDE OSÄKERHET

I prognossammanhang är det vanligt att använda sig av en punktskattning och sedan presentera ett antal alternativa prognosscenarier. Ett sådant tillvägagångssätt förtydligar det faktum att så gott som alla prognoser av komplexa förhållanden är förenade med betydande osäkerhet, en osäkerhet som dessutom växer ju längre in i framtiden som prognosen sträcker sig. I den här första gemensamma prognosrapporten redovisas dock endast punktskattningarna.

Anledningen är att det här handlar om en uppsättning med många prognosvärden för olika myndighetsfärer, där prognoserna också påverkar varandra i en kedja. Metoden med alternativa prognosscenarier för respektive myndighet skulle i det här fallet bilda ett svåröverskådligt grenverk av prognoser med avsevärd spännvidd en bit in i rättskedjan. Det är således viktigt att ha i minnet att alla de prognosvärden som redovisas endast är punktskattningar som inte utgör några exakta eller säkra skattningar om framtiden. Punktskattningarna kan dock ge vägledning om vad utvecklingen kan komma att innebära. Prognoserna som presenteras utgör de bedömningar som myndigheterna för dagen gör om framtiden utifrån det gemensamma analysarbetet.

TIDIGARE PROGNOSSAMARBETEN

De nu samarbetande myndigheterna har tidigare medverkat i olika former av arbeten för att utveckla och ta fram prognoser, såväl på uppdrag av regeringen som på eget initiativ. Arbetena har exempelvis inneburit att vidareutveckla prognosmetoder, bistå varandra med underlag och delta i gemensamt omvärlds- och framtidsanalysarbete.

I Sverige har det hittills inte bedrivits något arbete med att utveckla och använda omfattande statistiska kedjemodeller för att förutse det framtida kapacitetsbehovet i rättsväsendet. Det har dock gjorts vissa insatser för att ta fram prognoser för delar av rättskedjan och även för att simulera det framtida ärendetrycket genom rättskedjan. Det tidigare arbetet, som engagerat samtliga myndigheter som nu samarbetar, kretsade kring en enkel simuleringsmodell som utvecklades av Brå för att användas gemensamt av myndigheterna. Modellen benämns Simulering för rättsväsendet (SUMO). I SUMO sammanlänkas befintliga statistikserier hos de olika myndighetsleden för ett antal brottskategorier, vilket ger möjlighet till simuleringar. SUMO är således inte i första hand ett prognosystem, utan ett simuleringsverktyg som gör det lättare att systematiskt hantera antaganden om utvecklingstrender och förändringar i ett rättskedjeperspektiv.

INTERNATIONELL UTBLICK

Arbetsgruppen har endast i begränsad omfattning påbörjat arbetet med att samla in internationella erfarenheter av prognoser genom rättskedjan. Insatsen består av att varje myndighet gjort en mindre informationssökning av prognosarbeten i andra länder, dels av prognoser inom respektive myndighetsområde, dels av flödes- och kedjemodeller genom rättskedjan. I detta sammanhang har arbetsgruppen bland annat tagit del av ett utkast till en ny rapport som sammanfattar det internationella läget på området (Davis 2008).

Den bild som växer fram är att det i några länder med start på slutet av 1960-talet i omgångar har utvecklats prognosmodeller för ärendetrycket genom rättskedjan. Det finns dock relativt lite publicerat om detta. Erfarenheterna innebär bland annat att modeller tenderar att antingen använda data och analyser på mer generell nivå (makromodell) och då ge underlag för övergripande beslut beträffande rättsväsendet, eller använda mer detaljerade data och analyser (mikromodell) som snarare ger underlag för mer operativa beslut vid de enskilda myndigheterna. Modellerna skiljer sig också åt ifråga om de främst är inriktade på prognostiskt framåtblickande eller om de även innehåller möjligheter till simuleringar av vad olika beslut och händelser skulle kunna innebära. Till erfarenheterna hör också att det inte alltid finns tillräckligt med data av tillräckligt hög kvalitet. Flera inledningsvis väldigt ambitiösa projekt uppges efter hand ha bantats ned på grund av bristen på användbar data.

Utvecklingen började i USA. Den första mer omfattande prognosmodellen för rättskedjan, *JUSSIM (Justice Simulation)*, togs fram i slutet av 1960-talet. Det var en makromodell över produktionen och flödet av ärendetrycket genom rättskedjan, som vidareutvecklades i omgångar. Sedan tidigt 1990-tal har det i USA även utvecklats andra modeller, då med fokus på prognoser över kapacitetsbehovet inom kriminalvården. Det finns också exempel på modeller i enskilda delstater.

I Kanada utvecklades under 1970-talet en variant av den amerikanska grundmodellen *JUSSIM*, benämnd *CANJUS*, som senare utvecklades i omgångar.

I Storbritannien påbörjades arbetet med prognosmodeller genom rättskedjan på 1980-talet. Från och med år 2003 har det brittiska inrikesdepartementet (*Home Office*) en flödesmodell som både har makro- och mikroegenskaper. Modellen uppges ha förmåga att identifiera påfrestningar och flaskhalsar i systemet, prognostisera flödet mellan sektorerna i systemet och att möjliggöra simuleringar av utfallet vid olika beslut beträffande rättsväsendet. Modellen möjliggör också analyser av de ekonomiska förutsättningarna för de olika leden i rättskedjan.

I Nederländerna utvecklade det statliga forskningsinstitutet *WODC* i början av 2000-talet en omfattande statistisk prognos- och simuleringsmodell för rättsväsendet, vilken bland annat används som underlag i den nationella budgetprocessen. I grunden är det en detaljerad makromodell över flödet genom rättsväsendet, som både ger prognoser och möjliggör simuleringar. Det som skiljer den från andra kända modeller är att den inte bara omfattar rättsväsendet, från inflödet av brott som registreras av Polisen till platsbehovet i kriminalvården. Den prognostiserar även själva inflödet av registrerade brott till Polisen utifrån olika samhällsfaktorer.

I Australien har erfarenheter från delstatliga modeller bildat grunden i det nationella arbetet med modeller. Man har utvecklat delmodeller för att möjliggöra såväl makroanalyser med inriktning på det övergripande beslutsfattandet över rättsväsendet som mikroanalyser med inriktning på myndighetsspecifika beslut om sådant som kompetensförsörjning. För närvarande utvecklar regeringsorganet *the Australian Institute of Criminology* en ny flödesmodell av makrotyp som är mindre inriktad på prognoser och mer på flödesförhållanden genom rättskedjan och på simuleringar.

I Nya Zeeland utvecklas för närvarande en modell för rättsväsendet. Den är inte heller främst avsedd för att ge prognoser, utan för att kunna simulera utfallet av olika övergripande eller myndighetsspecifika beslut.

Det finns alltså en del internationella erfarenheter att titta närmare på. Men i den preliminära bilden ingår också att flertalet länder som Sverige vanligtvis jämför sig med ännu inte tycks ha tillgång till mer utvecklade modeller. En iakttagelse är också att flera initialt intressanta prognosmodeller inte har uppdaterats och vidmakthållits, utan avvecklats efter en tid av utveckling och användning. Under år 2009 kommer arbetsgruppen att påbörja en ingående internationell genomgång som ska kunna ligga till grund för överväganden om metod och tillvägagångssätt i det fortsatta prognossamarbetet.

PROGNOSSAMARBETET ÅR 2009

Det första året med gemensamt arbete har i stor utsträckning utgått från sedan tidigare befintliga uppgifter och metoder, som i några fall förfinats och genomgående samordnats. Som nämnts finns det många olika sätt att göra prognoser och även en del erfarenheter från andra länder och angränsande verksamhetsfält som kan tas till vara. Därför inleds under år 2009 ett arbete med att sammanställa, analysera och bedöma på vilka andra sätt det går att göra prognoser över kapacitetsbehoven i rättsväsendet. Syftet är att kunna lämna förslag på framtida tillvägagångssätt för att ytterligare utveckla det gemensamma prognosarbetet.

Med tanke på de framsteg som gjorts under samarbetets första år, kommer myndigheterna under år 2009 att arbeta vidare med att ta fram samordnade prognoser på liknande sätt som under år 2008. De erfarenheter som vunnits kommer att ligga till grund för utveckling och förfining av processen, såväl när det gäller valen och hanteringen av de statistiska dataserierna som i fråga om analyserna av inverkan från påverkansfaktorer och tidigare led i rättskedjan. En av alla aspekter som kommer att övervägas är möjligheterna att i ökad utsträckning använda dataserier som tar fasta på kapacitetsbehovet i termer av personer i stället för ärenden.

RÄTTSKEDJANS PROGNOSE FÖR ÅREN 2009–2012

I kommande kapitel följer en redovisning av respektive myndighets prognoser för åren 2009–2012. Varje myndighet ansvarar för sin egen prognos. I analyserna har myndigheterna arbetat tillsammans och med ett tydligt rättskedjeperspektiv.

POLISEN

BAKGRUND

Polisen har arbetat med prognoser i flera olika sammanhang. Under början av 2000-talet bedrev Rikspolisstyrelsen tillsammans med Riksåklagaren och Brottsförebyggande rådet (Brå) ett arbete med målet att förutse brottsutvecklingen för åren 2000–2007. Arbetet bedrevs under ledning av företaget Kairos Future som använde en metod för att beskriva brottsutvecklingen i scenarier. Scenarier beskriver möjliga framtidsbilder i syfte att öka förmågan till strategiskt tänkande och planering. Resultatet av arbetet redovisades i rapporten *Brottsligheten i framtiden – Diskussion kring fyra scenarier* (Kairos Future 2001).

Nationella prognoser för Polisen har tagits fram avseende utvecklingen av våldsbrott. Dessa har redovisats i budgetunderlagen, i första hand för åren 2006–2008. Syftet har varit att påvisa den tydliga linjära ökningen som pågått under lång tid och som inneburit att en större del av Polisens resurser ägnas åt bekämpning och utredning av våldsbrott, som är den enskilt mest resurskrävande brottskategorin för Polisen. Någon löpande och systematisk prognostisering i övrigt av ärenden för Polisen har dock inte genomförts under 2000-talet. Det har även förekommit prognoser lokalt vid polismyndigheterna. I första hand har den av Brå framtagna metoden LUPP (Lokal uppföljnings- och prognosprocedur) använts för att förutse brottslighetens omfattning månadsvis (se exempelvis Brå 2001).

Rikspolisstyrelsen deltog också under år 2006 – tillsammans med Kriminalvården, Brå, Riksåklagaren och Domstolsverket – i den arbetsgrupp som föregick detta uppdrag. Syftet var att i första hand prognostisera belastningen för Kriminalvården, med utgångspunkt från det simuleringsverktyg (SUMO) som skapats av Brå.

UTGÅNGSPUNKTER

BAKGRUND OCH METOD

Polisen använder flera ärendehanteringssystem, från vilka det går att hämta uppgifter om verksamheten. Uppgifter om inkomna ärenden och ärenden redovisade till åklagare registreras i RAR (Rationell Anmälningsrutin) och har tagits fram i VUP (Polisens system för verksamhetsuppföljning).

Uppgifterna om det årliga antalet ärenden med brottsanmälningar som utgör inflödet och det årliga antalet redovisade ärenden till åklagare som utgör utflödet, kan brytas ned i brottskategorier. För att hitta en balans mellan behovet av att separera relativt olika brottskategorier från varandra och behovet av att arbeta med en hanterlig mängd kategorier, har valet fallit på en indelning i åtta brottskategorier. Utgångspunkten är en befintlig indelning i elva brottskategorier som Polisen ofta använder i analyser, för planeringsunderlag och vid uppföljningar.

De redovisningar och analyser som presenteras i detta kapitel är primärt, både i fråga om inflödet och utflödet av ärenden, uppdelade på nedanstående kategorier¹:

- 1) Brott mot person
- 2) Tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp)
- 3) Skadegörelsebrott
- 4) Bedrägeribrott m.m.

¹ Observera att ekobrott exkluderas.

- 5) Brotts mot specialstraffrättsliga författningar (till stor del narkotikabrott) exklusive trafik
- 6) Butikstillgrepp (stöld i butik, varuhus o.d.)
- 7) Övriga brott mot brottsbalken (brottsbalkens 13–15 kap. brott mot allmänheten – dock ej våld och hot mot tjänsteman)
- 8) Trafikbrott (exklusive automatisk trafik kontroll, ATK).

VARIATIONER AV BETYDELSE FÖR UTVECKLINGEN I DEN VIDARE RÄTTSKEDJAN

För prognostiseringens skull kan brottsligheten även delas in i ringa, normal och grov. Indelningen motsvarar inte de definitioner som görs för ringa, normal och grov i brottsbalken. Syftet är i stället att främst belysa relationen mellan olika brott och resursåtgång. Den ringa kategorin, främst representerad av flertalet tillgrepps- och skadegörelsebrott samt ringa narkotikabrott och flertalet trafikbrott, är av den karaktären att de antingen i stor utsträckning avslutas av Polisen i ett tidigt skede, lagförs genom ordningsbot eller redovisas till åklagare efter relativt kort tid. Dessa brott utgör en stor andel av det totala antalet anmälda brott, samtidigt som de genomsnittligt kräver relativt begränsade resurser av Polisen och den vidare rättskedjan. Normalkategorin av brott avser vanligtvis olaga hot, fordonstillgrepp, rattfylleri, inbrottsstölder och många fall av misshandel. Kategorin är mer resurskrävande än den ringa kategorin. Den grova kategorin är främst representerad av dödligt våld, grov misshandel, andra grova våldsbrott, grova stölder, grova narkotikabrott, grov vårdslöshet i trafik och en delmängd av bedrägerierna. Kategorin, som utgör en jämförelsevis liten andel av det totala antalet brott, kräver en relativt stor andel av Polisens resurser. Indelningen redovisas i bilaga 1.

AVSAKNAD AV UTFLODESSTATISTIK FÖR PERSONER SOM REDOVISATS TILL ÅKLAGARE

Det finns i nuläget ingen tillgänglig statistik över hur många misstänkta personer som redovisats till åklagare. Brå:s statistik över antalet misstänkta personer efter avslutad utredning av polis eller åklagare visar att ökningen av antalet misstänkta personer varit väl så stor som antalet ärenden redovisade till åklagare. Det finns dock stora variationer mellan olika brottstyper. För ärenden med brott mot person har ökningen av antalet misstänkta personer åren 2005–2007 varit större än antalet ärenden redovisade till åklagare. Däremot har ökningen för skadegörelsebrott och bedrägeribrott med mera varit mindre för misstänkta personer än för antalet ärenden redovisade till åklagare. En intressant iakttagelse är den relativt stora ökningen av antalet unga misstänkta personer i åldern 15–17 år. Den genomsnittliga lagföringen för personer under 18 år medför fängelsedomar i mindre omfattning än för personer i åldern över 18 år. Unga lagöverträdare kräver också särskilda, mer resurskrävande, insatser av Polisen i utredningsarbetet.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT – LINJÄRA TRENDFRAMSKRIVNINGAR

Perioden år 2005 till och med augusti 2008 (senast kända data) används som underlag för Polisens trendframskrivningar. Antagandet om helårsutvecklingen för år 2008 bygger på den procentuella utvecklingen till och med augusti 2007–2008 omsatt till en helårsutveckling 2007–2008. Anledningen till att en längre period med kända data inte används, är främst de stora ökningarna under senare år av inkomna ärenden om skadegörelsebrott och bedrägeribrott. En längre period med data skulle minska betydelsen av dessa ökningarna vid en linjär framskrivning. De senaste årens utveckling antas bättre predicera den fortsatta utvecklingen än tidigare år, då nya förutsättningar för brottslighet och rapportering av brottslighet kan antas ligga bakom ökningen för dessa båda kategorier av brott. Trendframskrivningarna avser således inkomna ärenden (brottsanmälningar) och ärenden redovisade till åklagare.

Linjära trendframskrivningar (se tabell 1 och 2) har gjorts för fem kategorier av brott:

1. Brott mot person
2. Tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp)
3. Skadegörelsebrott
4. Bedrägeribrott m.m.
5. Brott mot specialstraffrättsliga författningar (till stor del narkotikabrott) exklusive trafik.

Därutöver har en förenklad skattning av utvecklingen gjorts för:

6. Butikstillgrepp (stöld i butik, varuhus o.d.)
7. Övriga brott mot brottsbalken (brottsbalkens 13-15 kap. brott mot allmänheten – dock ej våld och hot mot tjänsteman)
8. Trafikbrott (exklusive ATK).

Den förenklade skattningen för dessa tre kategorier av brott innebär att både antalet inkomna ärenden och antalet ärenden redovisade till åklagare bedöms vara oförändrade under åren 2008–2012. Orsaken till detta förenklade sätt att skatta antalet är bland annat att antalet varierat i liten utsträckning sedan år 2005 och att det inte förekommit någon tydlig trend.

INFLÖDE TILL POLISEN – LINJÄRA TRENDFRAMSKRIVNINGAR

I tabell 5 redovisas hur antalet inkomna ärenden i form av brottsanmälningar utvecklades under åren 2005 till 2007, uppdelat på de fem brottskategorierna. För år 2008 redovisas ett skattat värde och för åren 2009 till 2012 bygger redovisningen på en linjär framskrivning utifrån perioden år 2005 till augusti 2008.

Tabell 5. Linjära trendframskrivningar för fem kategorier av inkomna ärenden för tidsperioden 2009–2012, skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Inkomna ärenden							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brott mot person	159 905	167 241	179 185	189 600	199 300	209 400	219 500	229 600
Tillgreppsbrott (exkl. butikstillgrepp)	545 296	501 281	491 236	466 600	439 600	414 900	390 300	365 700
Skadegörelsebrott	128 953	130 756	162 381	180 300	197 000	215 500	234 100	252 600
Bedrägeribrott m.m.	47 262	46 928	57 321	75 950	81 000	90 650	100 300	109 950
Brott mot SSR ²	61 672	71 696	76 565	83 150	90 600	97 500	104 450	111 400

Av tabell 5 framgår att antalet inkomna ärenden i kategorierna brott mot person, skadegörelsebrott, bedrägerier och brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafik) ökade kraftigt under åren 2005 och 2007 och att både det skattade värdet för år 2008 och trendframskrivningen till år 2012 pekar på fortsatta ökning. För kategorin tillgreppsbrott är utvecklingen den närmast motsatta, med tidigare minskningar och fortsatta minskningar i skattningen för år 2008 och trendframskrivningen till år 2012.

² SSR=Brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafik).

UTFLÖDE FRÅN POLISEN – LINJÄRA TRENDFRAMSKRIVNINGAR

I tabell 6 visas, uppdelat på de fem brottskategorierna, hur antalet till åklagare redovisade ärenden utvecklades under åren 2005 till 2007, en skattning av antalet år 2008 och en linjär trendframskrivning för åren 2009 till 2012, som bygger på uppgifter om utvecklingen år 2005 till augusti 2008.

Tabell 6. Linjära trendframskrivningar för fem kategorier av ärenden redovisade till åklagare för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

Ärenden redovisade till åklagare								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brott mot person	30 965	32 525	32 152	34 750	35 350	36 450	37 550	38 650
Tillgreppsbrott (exkl. butikstillgrepp)	16 261	16 536	15 517	14 500	14 150	13 500	12 900	12 250
Skadegörelsebrott	5 655	6 213	6 639	8 450	8 900	9 800	10 700	11 550
Bedrägeribrott m.m.	7 640	7 807	8 226	10 000	10 300	11 050	11 850	12 600
Brott mot SSR	36 073	41 484	42 980	45 700	49 150	52 150	55 200	58 250

Av tabell 6 framgår att utflödet av ärenden från Polisen i antalet ärenden som redovisats till åklagare ökat något i brottskategorin brott mot person under åren 2005 till 2007. Det skattade värdet för år 2008 och den linjära framskrivningen pekar i riktning mot fortsatt ökning i denna takt. Kraftigare ökning kan noteras för kategorierna skadegörelse, bedrägeri och brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafik) under åren 2005 till 2007 samt i skattningen för år 2008, vilket ger motsvarande ökning i trendframskrivningen till år 2012. För tillgreppsbrotten däremot innebär nedgången i antalet redovisade ärenden till åklagare åren 2005 till 2007 och för skattningen år 2008, att den linjära trendframskrivningen till år 2012 indikerar en fortsatt minskning.

PÅVERKANSAKTORER

Samhällsutvecklingen kan beskrivas som en stor mängd processer eller krafter som rör sig i tid och rum. Deras framtida rörelser är inte givna. Det inträffar hela tiden händelser som utövar påverkan. Det är dessa händelser som utgör påverkansfaktorer. Den påverkan händelserna har på utvecklingen kan yttra sig på en rad olika sätt, till exempel kan processerna starta, förstärkas, försvagas, påskyndas, bromsas eller upphöra. Med påverkansfaktorer avses i detta arbete händelser som på något sätt påverkar rättskedjan.

Omvärldsanalysen har bestått i att identifiera faktorer i in- och omvärlden³ som påverkar Polisens in- och utflöde. Utvecklingen inom de olika brottskategorier som beskrivs i föregående avsnitt är en direkt konsekvens av den påverkan olika faktorer för närvarande utövar och som de utövat tidigare. Inriktningen har därför varit att identifiera de faktorer som i dag utövar påverkan på in- och utflödet samt befintliga eller nya faktorer, som troligen kommer att påverka respektive flöde i framtiden. Inledningsvis identifierades följande grupper av påverkansfaktorer för både in- och utflödet:

³ Invärld innebär de processer och faktorer som pågår inom myndigheten, som myndigheten till viss del själv kan eller kan välja att påverka. Omvärld innebär de processer och faktorer som finns utanför myndigheten, men som påverkar dess verksamhet i större eller mindre utsträckning oberoende av myndighetens egna beslut.

Omvärld	Invärld
<ul style="list-style-type: none"> • Demografi • Attityder • Social rörlighet • Teknikutveckling • Samhällsekonomi • Lagstiftning • Politik • EU:s utveckling 	<ul style="list-style-type: none"> • Bemanning • Interna mål och prioriteringar • Attityder

Av dessa bedömdes följande efter riskuppskattning vara de som utövade den största påverkan.

Omvärld	Invärld
<ul style="list-style-type: none"> • Demografi • Teknikutveckling • Politik (endast utflöde) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bemanning • Interna mål och prioriteringar • Attityder (endast utflöde)

Demografiska förändringar och då främst förändringar i befolkningens åldersstruktur, till exempel när det gäller ungdomar, bedöms framgent påverka olika brottstyper. Utveckling och användning av ny teknik gör att möjligheterna att begå och klara upp brott ökar. Satsningar inom kriminalpolitiken, till exempel mot grov organiserad brottslighet och förvaltningspolitiken, till exempel nuvarande och tidigare regerings betoning av medborgarperspektivet, bedöms påverka Polisens utflöde, det vill säga öka antalet redovisade ärenden till åklagare.

När det gäller Polisens bemanning är bedömningen att målet med 20 000 poliser år 2010 kommer att påverka både in- och utflödet genom öknings inom olika brottskategorier. Interna mål, prioriteringar och attityder, främst utvecklandet av PUM⁴ och PNU⁵, bedöms också påverka in- och utflödet.

De trendframskrivningar som presenterades i föregående avsnitt baseras på statistik för perioden år 2005 till augusti 2008, vilken i sin tur är ett resultat av de faktorer som påverkat in- och utflödena under denna period. Trendframskrivningen visar därför hur utvecklingen skulle se ut fram till och med år 2012 om dagens påverkansfaktorer skulle bestå och utöva samma påverkan under denna period. En sådan utveckling är emellertid inte trolig. En bedömning har därför gjorts av den kommande utvecklingen för aktuella påverkansfaktorer samt av hur framtida troliga faktorer kan komma att påverka in- och utflödet för respektive brottskategori.

För inflödet är bedömningen att trendframskrivningen också får gälla som prognos till och med år 2012 för samtliga brottskategorier. För utflödet är bedömningen att trendframskrivningen också får gälla som prognos till och med år 2012 för brottskategorierna skadegörelsebrott, bedrägeribrott och brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafik). Trendframskrivningen har dock justerats i prognosen för brottskategorierna brott mot person och tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp). När det gäller brott mot person och tillgreppsbrott är bedömningen att antalet ärenden till åklagare kommer att öka i förhållande till trendframskrivningen. Bedömningarna utvecklas i nedanstående avsnitt.

⁴ PUM=Polisens Underrättelse Modell.

⁵ PNU=Polisens Nationella Utredningskoncept.

PROGNOS

INFLÖDE TILL POLISEN

I tabell 7 och 8 redovisas en prognos för tidsperioden 2009–2012 samt en procentuell utveckling totalt och per år för tidsperioderna 2005–2008 samt 2008–2012.

Tabell 7. Prognos för inkomna ärenden för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Inkomna ärenden							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brott mot person	159 905	167 241	179 185	189 600	199 300	209 400	219 500	229 600
Tillgreppsbrott (exkl. butikstillgrepp)	545 296	501 281	491 236	467 000	440 000	415 000	390 000	365 000
Skadegörelsebrott	128 953	130 756	162 381	180 000	197 000	216 000	234 000	253 000
Bedrägeribrott m.m.	47 262	46 928	57 321	76 000	81 000	91 000	100 000	110 000
Brott mot SSR	61 672	71 696	76 565	83 150	90 600	97 500	104 450	111 400
<i>Butikstillgrepp</i>	<i>55 429</i>	<i>53 365</i>	<i>55 066</i>	<i>59 350</i>	<i>59 350</i>	<i>59 350</i>	<i>59 350</i>	<i>59 350</i>
<i>Trafikbrott (exkl. ATK)</i>	<i>159 656</i>	<i>153 193</i>	<i>144 089</i>	<i>133 200</i>	<i>133 200</i>	<i>133 200</i>	<i>133 200</i>	<i>133 200</i>
<i>Brott övr. BrB⁶</i>	<i>32 502</i>	<i>32 588</i>	<i>34 572</i>	<i>36 350</i>	<i>36 350</i>	<i>36 350</i>	<i>36 350</i>	<i>36 350</i>
Totalt exkl. eko	1 190 675	1 157 048	1 200 415	1 224 650	1 236 800	1 257 800	1 276 850	1 297 900

Tabell 8. Procentutveckling inkomna ärenden för perioden med kända data och perioden som prognostiserats.

	2005–2008		2008–2012	
	Utveckling i procent	Genomsnitt per år	Utveckling i procent	Genomsnitt per år
Brott mot person	19 %	6 %	21 %	5 %
Tillgreppsbrott	-14 %	-5 %	-22 %	-6 %
Skadegörelsebrott	40 %	12 %	41 %	9 %
Bedrägeribrott	61 %	17 %	45 %	10 %
Brott mot SSR	35 %	10 %	34 %	8 %
<i>Butikstillgrepp</i>	<i>7 %</i>	<i>2 %</i>	<i>0 %</i>	<i>0 %</i>
<i>Trafikbrott (exkl. ATK)</i>	<i>-17 %</i>	<i>-6 %</i>	<i>0 %</i>	<i>0 %</i>
<i>Brott övr. BrB</i>	<i>12 %</i>	<i>4 %</i>	<i>0 %</i>	<i>0 %</i>
Totalt exkl. eko	3 %	1 %	6 %	1 %

Som tidigare nämnts är det de linjära trendframskrivningarna som utgör den slutliga prognosen för antalet inkomna ärenden under åren 2009–2012. Det betyder att den rådande ökande trenden under åren 2005–2008 bedöms fortsätta i ungefär samma takt till och med år 2012.

⁶ Övriga brott mot brottsbalken.

Fördjupad redovisning av inflödet i kategorin brott mot person

I syfte att förtydliga brottskategorin brott mot person har kategorin i tabell 9 delats upp i tre underkategorier: (1) grov, (2) normal och (3) ringa⁷. Förenklat består kategori 1 och 2 av våldsbrott, medan kategori 3 utgörs av övriga brott mot person. Det finns tydliga skillnader mellan brottstypernas grad av allvarlighet. Även om utredningsförutsättningar och allvarlighetsgraden inom respektive underkategori varierar, finns det en tydlig genomsnittlig skillnad mellan kategorierna.

Tabell 9. Inkomna ärenden för brott mot person åren 2005–2008 indelad i tre kategorier*.

	2005	2006	2007	2008	Utveckling i procent 2005–2008	Utveckling i procent 2007–2008
Grov	10 191	11 220	12 142	13 200	30 %	9 %
Normal	113 674	117 059	123 804	128 300	13 %	4 %
Ringa	36 040	38 962	43 239	48 550	35 %	12 %
Totalt	159 905	167 241	179 185	190 100	19 %	6 %

*De skattade värdena för 2008 har avrundats.

Det är de ringa och grova brotten som har den mest betydande ökningen. Båda kategorierna har antalsmässigt ökat mer än dubbelt så mycket som normalbrotten under såväl tidsperioden 2005–2008 som 2007–2008.⁸

Bedömningar av utvecklingen i respektive kategori

Den närmast linjära ökningen för *brott mot person* har pågått sedan början av 1980-talet och ökat något sedan slutet av 1990-talet och under 2000-talet. Det bedöms dock inte finnas skäl att korrigera den stabila trenden utifrån påverkansfaktorerna. Det är dock viktigt att framhålla de tydliga ökningarna för ringa och grova brott mot person (se vidare konsekvenserna för utflödet, på sid 28 *Fördjupad redovisning av kategorin.*)

Den minskande trenden för *tillgreppsbrott* (exklusive butikstillgrepp) har pågått under lång tid. Bedömningen är att det inte finns skäl att korrigera den stabila trenden utifrån påverkansfaktorerna. Ett återkommande mönster har dock varit att långvariga minskningar av inkomna ärenden har åtföljts av mer stabila perioder. I nuläget finns det ingen anledning anta att en sådan period står för dörren, men det måste tas i beaktande att en sådan stabil period kan inträffa mot bakgrund av trendutvecklingen för tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp).

Den ökande trenden för *skadegörelsebrott* bygger, i motsats till brott mot person och tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp), i stort sett enbart på de senaste årens utveckling. Det handlar främst om en ökad rapporteringsbenägenhet från lokaltrafiken (främst i Storstockholm), kommuner, skolor och andra med formellt lokalt ansvar för skyddet av egendom, till exempel privata fastighetsägare. Det gäller främst den del av ökningen som avser klotter och skadegörelse på egendom annat än motorfordon. Den fortsatt ökande trenden beror till stor del på dessa aktörers rapporteringsbenägenhet.

⁷ Se bilaga 1 för en närmare definition av de brott och brottkoder som sorterar under respektive kategori.

⁸ Att totalvärdet för antalet brott mot person avviker från prognosen beror på att här har varje underkategori skattats utifrån utvecklingen till och med augusti 2007–2008, vilket ger ett något avvikande resultat jämfört med om samma skattning görs för samtliga ärenden inom brott mot person.

I kategorin *bedrägeribrott* är det främst en ökad rapporteringsbenägenhet från Försäkringskassan och ett ökat antal anmälda brott för bedrägeri via Internet, datorer och kontokort som ligger bakom ökningen. Den fortsatta ökande trenden är till stor del beroende av dels rapporteringsbenägenhetens utveckling, dels teknikutvecklingen. Det finns i nuläget inget som talar för en förändring.

Till övervägande del består *brott mot specialstraffrättsliga författningar* (exklusive trafikbrott) av så kallade ingripandebrott, det vill säga brott som till största delen upptäcks av Polisen. Det ökade antalet poliser i yttre tjänst förväntas bidra till en fortsatt ökning av antalet inkomna ärenden. Den linjära trendframskrivningen för brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafikbrott) ger att antalet inkomna ärenden procentuellt sett kommer att öka i betydande utsträckning under åren 2008–2012, i likhet med utvecklingen åren 2005–2008.

För de tre brottskategorierna *butikstillgrepp*, *trafikbrott* och *övriga brottsbalksbrott* har utvecklingen av antalet inkomna ärenden under de senaste åren varit mer eller mindre konstant. Mot bakgrund av detta görs bedömningen att en fortsatt konstant utveckling är att vänta fram till år 2012.

Därutöver finns det anledning att nämna att Polisen har ett ytterligare inflöde om drygt 300 000 ordningsbot för trafikbrott varje år. Cirka 40 000 av dessa är hastighetsöverträdelse som inkommit genom ATK. Antalet ordningsbot för trafikbrott är i nuläget fler än år 2005, men det har inte skett någon ökning sedan år 2006. En ökat antal poliser i yttre tjänst kommer sannolikt att öka antalet ordningsböter fram till och med år 2012.

UTFLÖDE FRÅN POLISEN

I tabellerna 10 och 11 redovisas en prognos för tidsperioden 2009–2012 samt den procentuella utvecklingen totalt och per år för tidsperioderna 2005–2008 samt 2008–2012.

Tabell 10. Prognos för ärenden redovisade till åklagare för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Ärenden redovisade till åklagare							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brott mot person	30 965	32 525	32 152	34 750	37 300	38 400	39 500	40 500
Tillgrepsbrott (exkl. butikstillgrepp)	16 261	16 536	15 517	14 500	14 500	14 100	13 500	12 900
Skadegörelsebrott	5 655	6 213	6 639	8 450	8 900	9 800	10 650	11 550
Bedrägeribrott m.m.	7 640	7 807	8 226	10 000	10 300	11 100	11 800	12 600
Brott mot SSR	36 073	41 484	42 980	45 700	49 150	52 150	55 200	58 250
Butikstillgrepp	28 268	26 642	26 133	28 050	28 050	28 050	28 050	28 050
Trafikbrott (exkl. ATK)	56 818	59 309	62 338	61 650	61 650	61 650	61 650	61 650
Brott övr. BrB	6 527	6 360	6 434	6 850	6 850	6 850	6 850	6 850
Totalt exkl. eko	188 207	196 876	200 419	209 950	216 700	222 100	227 200	232 350

Tabell 11. Procentutveckling för ärenden redovisade till åklagare för perioden med kända data och perioden som prognostiserats.

	2005-2008		2008-2012	
	Utveckling i procent	Genomsnitt per år	Utveckling i procent	Genomsnitt per år
Brott mot person	12 %	4 %	17 %	4 %
Tillgreppsbrott	-11 %	-4 %	-11 %	-3 %
Skadegörelsebrott	49 %	14 %	37 %	8 %
Bedrägeribrott	31 %	9 %	26 %	6 %
Brott mot SSR	27 %	8 %	27 %	6 %
<i>Butikstillgrepp</i>	-1 %	0 %	0 %	0 %
<i>Trafikbrott (exkl. ATK)</i>	9 %	3 %	0 %	0 %
<i>Brott övr. BrB</i>	5 %	2 %	0 %	0 %
Totalt exkl. eko	12 %	4 %	11 %	3 %

Brott mot person

Den linjära trendframskrivningen för brott mot person har korrigerats något i den slutliga prognosen. Det betyder att den rådande ökande trenden under åren 2005–2008 inte är den slutliga prognosen till och med år 2012, se tabell 11.

Fördjupad redovisning av kategorin

Tabell 12. Ärenden redovisade till åklagare för brott mot person åren 2005–2008 indelad i tre kategorier.

	2005	2006	2007	2008	Utveckling i procent 2005–2008	Utveckling i procent 2007–2008
Grov	3 467	3 925	3 898	4 550	32 %	17 %
Normal	24 455	25 502	25 129	26 850	10 %	7 %
Ringa	3 043	3 098	3 125	3 350	9 %	7 %
Totalt	30 965	32 525	32 152	34 750	12 %	8 %

Det finns stora skillnader mellan utflödet och inflödet av ärenden. Ärenden redovisade till åklagare med grova våldsbrott har ökat mer än våldsbrott som är av normalgraden eller övriga brott mot person (ringa). Ökningen var störst åren 2007–2008 (skattat värde). En annan väsentlig skillnad jämfört med inflödet avser omfattningen av ärenden. Ärenden redovisade till åklagare med brott kategoriserade som ringa (övriga brott mot person) skattas år 2008 till betydligt färre än de grova våldsbrotten, samtidigt som det inkom nästan fyra gånger fler ärenden med ringa brott år 2008. Det visar hur stor betydelse typen av brott har för andelen ärenden som redovisas till åklagare.

Interna och politiska prioriteringar förväntas, tillsammans med ett ökat antal anställda, ge ett större antal ärenden redovisade till åklagare under åren 2008–2012 än vad den linjära trendframskrivningen indikerar. Tillsammans förväntas dessa faktorer ge en ytterligare ökning med 5 procent när det gäller antal ärenden redovisade till åklagare för åren 2008–2012. Relationen mellan andelen ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden blir i stort sett oförändrad åren 2008–2012. Dock förväntas andelen redovisade ärenden för grova våldsbrott öka, vilket medför konsekvenser för belastningen i den vidare rättskedjan.

Det kan konstateras att den stora ökningen av grova våldsbrott som redovisades till åklagare åren 2005 och 2006 inte inneburit någon motsvarande ökning av antalet intagna i anstalt. En del av förklaringen är sannolikt att ökningen av ärenden redovisade till åklagare avser relativt unga personer (15–17 respektive 18–20 år). Sannolikheten för att unga personer ska dömas till fängelse är låg.⁹

Tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp)

Den linjära trendframskrivningen för tillgreppsbrott (exklusive butikstillgrepp) har korrigerats något i den slutliga prognosen. Det betyder att den minskande trenden under åren 2008–2012 inte är den slutliga prognosen.

Det är viktigt att framhålla att det finns stora skillnader mellan olika brottstyper med avseende på andel ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden. För brottstyperna tillgrepp ur och från motorfordon, cykelstöld och källarinbrott redovisades endast cirka 2 procent av inkomna ärenden till åklagare åren 2005–2007. Detta kan ställas mot brottstyper som fullbordat bil tillgrepp och fullbordade inbrott i bostäder, som har en högre andel redovisade ärenden till åklagare.

Interna och politiska prioriteringar förväntas, tillsammans med ett ökat antal anställda och bättre tekniska förutsättningar att utreda brott, ge ett större antal ärenden redovisade till åklagare under åren 2008–2012 än vad den linjära trendframskrivningen visar. Ökningen avser i första hand inbrottsstöder. För hela brottskategorin förväntas en något ökad andel ärenden redovisade till åklagare åren 2008–2012 i förhållande till inkomna ärenden.

Skadegörelsebrott

Den linjära trendframskrivningen för skadegörelsebrott korrigeras inte i den slutliga prognosen. Det betyder att den rådande utvecklingen med en tydlig ökning av antalet ärenden redovisade till åklagare bedöms fortsätta under åren 2008–2012. Den linjära trendframskrivningen ger en procentuellt sett avtagande ökning av antalet ärenden redovisade till åklagare under åren 2008–2012 jämfört med åren 2005–2008.

Klotter (både mot kollektivtrafiken och annat) utgör något över en tredjedel av både inflödet och utflödet. I övrigt är det frågan om skadegörelsebrott på motorfordon, skadegörelse genom brand (även motorfordon) samt skadegörelse mot stat, kommun, landsting (ej klotter) eller annan skadegörelse som inte är klotter. Den ökande trenden för såväl inflöde som utflöde avser i varierande grad alla typer av skadegörelsebrott. Den starkaste ökningen av trenden avser klotter.

Att ökningstakten blir avtagande jämfört med de skattade värdena för åren 2007–2008 är troligt eftersom det skattade värdet bygger på en enstaka polismyndighets markant avvikande värde under år 2008. Det är högst osäkert om denna polismyndighet kommer att fortsätta att redovisa så många ärenden per år fram till år 2012. Andelen ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden bedöms ligga kvar på ungefär samma nivå som i nuläget. Det kan påpekas att trots den stora förväntade ökningen av antalet ärenden och brott, är det sannolikt att antalet personer som redovisas till åklagare inte kommer att öka lika mycket. Skadegörelse, särskilt klotter och dylikt, innebär ofta att enstaka gärningsmän binds till många brott.

Bedrägeribrott

Den linjära trendframskrivningen för bedrägeribrott korrigeras inte i den slutliga prognosen. Det betyder att den rådande utvecklingen med en tydlig ökning av antalet ärenden redovisade till åklagare bedöms fortsätta under åren 2008–2012.

⁹ Bedömningen grundar sig på en jämförelse utifrån statistiken från Brå av utvecklingen för misstänkta personer efter avslutad utredning mellan åren 2005 och 2007 för brott mot liv och hälsa, grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning, våldtäkt och rån.

Den linjära trendframskrivningen ger en procentuellt sett något avtagande ökning av antalet ärenden redovisade till åklagare under åren 2008–2012 jämfört med åren 2005–2008.

Det har identifierats tre olika kategorier av brott med olika sannolikhet för att redovisas till åklagare. Högst andel ärenden redovisade till åklagare utgörs främst av häleribrott och bedrägerier mot Försäkringskassan. Ungefär hälften av dessa ärenden redovisas till åklagare. I medelkategorin finns främst ospecificerade bedrägeribrott, utpressning, ocker, bedrägeri med hjälp av Internet samt bedrägeri mot hotell, restaurang, taxi, buss, tåg, spårvagn etcetera. Kategorin med den lägsta andelen redovisade ärenden – under 10 procent – avser främst bedrägeri med automatmissbruk, datorbedrägeri ej med hjälp av Internet, bedrägeri med hjälp av faktura och bedrägeri med kontokort samt övriga brott mot 9 kap. såsom oredligt förfarande, svindleri och ockerpantning.

Det görs således inte någon korrigering utifrån interna och externa faktorer. I stället antas förekommande påverkans effekter redan finnas med i trenden. Andelen ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden bedöms minska eftersom den största ökningen av inkomna ärenden avser ärenden som dels är svåra att utreda, dels resurskrävande. Det kan även för denna brottkategori påpekas att en relativt stor del av det ökade antalet ärenden redovisade till åklagare, troligtvis utgörs av serier av ärenden och brott med samma gärningsman.

Brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafikbrott)

Den linjära trendframskrivningen för brott mot specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafikbrott) korrigeras inte i den slutliga prognosen. Det betyder att den rådande utvecklingen med en tydlig ökning av antalet ärenden redovisade till åklagare bedöms fortsätta under åren 2008–2012. Den linjära trendframskrivningen ger en procentuellt sett liknande ökning av antalet ärenden redovisade till åklagare under åren 2008–2012 jämfört med åren 2005–2008.

Brottskategorin delas främst upp i narkotikabrott och brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar (exklusive trafikbrott). Ungefär 60 procent av inflödet och 75 procent av utflödet avser ärenden med narkotikabrott. Sedan år 2005 är trendökningen ungefär lika stark för narkotikabrottsärenden och ärenden med brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar. Narkotikabrottsärendena har också i stort sett samma starka ökande trend för utflödet av ärenden redovisade till åklagare, vilket inte är lika tydligt för ärenden med brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar.

Ärenden med narkotikabrott har en klart högre andel ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden än ärenden med brott mot övriga specialstraffrättsliga författningar. Vid sidan av narkotikabrotten är det ärenden med brott mot lagen om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål och vapenlagen, olaga innehav av annat vapen (ej skjutvapen), som har den högsta andelen ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden. Av de mer antalsmässigt stora brottstyperna är det nästan uteslutande ärenden med brott mot alkohollagen, olovligt anskaffande av alkoholdrycker, olovlig dryckeshantering som ökat i samma omfattning som narkotikabrotten. Ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden är dock betydligt lägre för dessa ärenden än för narkotikabrottsärenden.

Utöver den påverkan som redan finns i trenden görs det inte någon korrigering utifrån de interna och externa faktorer som i andra delar bedöms kunna påverka utvecklingen. Andelen ärenden redovisade till åklagare i förhållande till inkomna ärenden bedöms minska. Bakgrunden är att fler brott mot alkohollagen inte i motsvarande grad leder till fler ärenden redovisade till åklagare samt att ingripanden mot eget bruk av narkotika i ökande grad medför ärenden där gärningen ej är brott, då det inte kan bevisas att den misstänkte brukat narkotika.

Butikstillgrepp, trafikbrott och övriga brottsbalksbrott

För dessa tre brottskategorier har utvecklingen av antalet ärenden redovisade till åklagare under de senaste åren varit mer eller mindre konstant. Mot bakgrund av detta görs bedömningen att en fortsatt konstant utveckling är att vänta fram till år 2012.

Bland trafikbrotten finns det tydliga variationer för olika brottstypers andel ärenden som redovisas till åklagare i förhållande till antalet inkomna ärenden. En hög andel redovisade ärenden har bland annat rattfylleribrotten, både avseende alkohol och droger. Dessa brott har blivit fler sedan år 2005, vilket i sin tur medfört en stor ökning av ärenden redovisade till åklagare, särskilt för drograttfylleri. Antalet trafikbrottsärenden redovisade till åklagare kan antas komma att öka ytterligare jämfört med vad som framgår av tabell 10 för hastighetsöverträdelser på väg enligt ATK. Dessa ärenden är inte inkluderade i prognosen, men har de senaste åren blivit cirka 2 000 fler per år.

Bland de övriga brottsbalksbrotten dominerar våldsam motstånd och förfalskningsbrotten utflödet. Inflödet består i stor utsträckning av tjänstefel och allmänfarlig vårdslöshet, som inte alls i samma utsträckning förekommer bland ärenden redovisade till åklagare.

Konsekvenser för andel ärenden redovisade till åklagare

Andelen ärenden redovisade till åklagare förväntas vara högre 2012 jämfört med 2008, se tabell 13.

Tabell 13. Prognos för andel ärenden redovisade till åklagare i förhållande till antalet inkomna ärenden för åren 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Andel ärenden redovisade till åklagare							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Brott mot person	19 %	19 %	18 %	18 %	19 %	18 %	18 %	18 %
Tillgreppsbrott (exkl. butikstillgrepp)	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	3 %	4 %	4 %
Skadegörelsebrott	4 %	5 %	4 %	5 %	5 %	5 %	5 %	5 %
Bedrägeribrott m.m.	16 %	17 %	14 %	13 %	13 %	12 %	12 %	11 %
Brott mot SSR	58 %	58 %	56 %	55 %	54 %	53 %	53 %	52 %
Butikstillgrepp	51 %	50 %	47 %	47 %	47 %	47 %	47 %	47 %
Trafikbrott	36 %	39 %	43 %	46 %	46 %	46 %	46 %	46 %
Brott övr BrB	20 %	20 %	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %	19 %
Totalt exkl. eko	16 %	17 %	17 %	17 %	18 %	18 %	18 %	18 %

Anledningen till att andelen ärenden redovisade till åklagare trots allt inte blir större än den som redovisas i tabell 13, beror på att antalet inkomna ärenden för brottstyper som vanligtvis har en låg andel redovisade ärenden kommer att öka.

ÅKLAGARMYNDIGHETEN

BAKGRUND

Det viktigaste underlaget för Åklagarmyndighetens bedömning av det framtida kapacitetsbehovet – som främst tar sig uttryck i budgetunderlaget varje år – är utvecklingen av inkomna ärenden och brottsmisstankar fördelade på olika brottstyper. Inflödet till Åklagarmyndigheten kommer till största delen från Polisen, men en mindre del också från Skatteverket, konkursförvaltare samt från olika tillsynsmyndigheter, till exempel Arbetsmiljöverket och Naturvårdsverket. Cirka 4 000, eller 2 procent, av de inkomna ärendena rör inte ansvar för brott. Det kan till exempel vara begäran om besöks- eller tillträdesförbud, ärenden angående rättspsykiatrisk vård eller ärenden där utpekad misstänkt person är under 15 år.

Uppgifter om inflödet hämtas från Åklagarmyndighetens statistiksystem, som i sin tur månadsvis hämtar uppgifter från ärendehanteringssystemet. Andra underlag som används för att beräkna kapacitetsbehovet är uppgifter om utvecklingen av anmälda brott samt uppgifter om Polisens och andra myndigheters planerade satsningar på brottsutredande verksamhet inom olika områden. Ytterligare faktorer som vägs in, men som det är svårt att mäta konsekvenserna av, är ny lagstiftning, nya uppgifter och uppdrag i övrigt, krav på ökad samverkan samt ökade kvalitetskrav. Statsmakternas prioriteringar påverkar också bedömningen av resursbehovet.

Åklagarmyndigheten har tidigare inte gjort prognoser över utflödet från myndigheten. Myndigheten har dock under de senaste tio åren medverkat i olika former av arbete med omvärldsanalyser och prognoser inom rättskedjan. I det så kallade prognosnätverket åren 1998–2000 bistod myndigheterna varandra med underlag för gemensamma prognoser. Åklagarmyndigheten medverkade också i den prognosgrupp som startade år 2006 på initiativ av Kriminalvården.

Under åren 2000 och 2001 genomförde Rikspolisstyrelsen och Åklagarorganisationen ett omvärlds- och framtidsanalysarbete med stöd av Brå och konsultföretaget Kairos Future. Arbetet under år 2000 resulterade i rapporten ”Brottsligheten i framtiden”, där ett antal trender avseende den troliga utvecklingen beskrevs. Vidare presenterades fyra scenarier som illustrerade olika ytterligheter i en tänkbar framtida utveckling. Under hösten 2001 fördjupades konsekvensanalysen av de trender som identifierats och ett antal strategiförslag arbetades fram. De strategier som berörde åklagarväsendet låg till grund för Riksåklagarens strategiska planering, bland annat i den femåriga utvecklingsplanen.

En uppdatering av framtidsanalysen gjordes hösten 2003 vid ett seminarium som anordnats gemensamt av Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren. Slutsatsen från seminariet blev bland annat att de utvecklingstrender som tidigare identifierats fortfarande var aktuella och i flera fall ytterligare hade bekräftats och förstärkts.

UTGÅNGSPUNKTER

BAKGRUND OCH METOD

I Åklagarmyndighetens statistiksystem Leonardo – som hämtar uppgifter från ärendehanteringssystemet Cåbra – finns uppgifter om inkomna ärenden, inkomna brottsmisstankar och inkomna misstänkta personer. I det nya statistiksystem som kommer att införas från år 2009 kommer även uppgifter om inkomna brott att kunna tas fram.

Genom verksamhetsstatistiken mäts också antalet och andelen misstänkta personer som har lagförts av åklagare, det vill säga som blivit föremål för åtal, åtalsunderlåtelse eller strafföreläggande. Detta mått motsvarar Polisens personupplärning. Statistik finns också över antal och andel brottsmisstankar med lagföringsbeslut. Det är endast åtal, det vill säga brottsmisstankar med åtalsbeslut, som går vidare i rättskedjan. I dag går det tyvärr inte att hämta statistik om antalet åtalade personer. En uppskattning kan dock ske med ledning av andelen brottsmisstankar som lett till åtal.

I Åklagarmyndighetens statistiksystem kan nedbrytning av uppgifter ske ända ner på brottskodsnivå, vilket utnyttjas för analyser av olika slag. I den löpande uppföljningen används sedan drygt tio år den indelning som regeringen begärt. Det innebär att redovisning i statistikrapporter och andra interna och externa dokument, bland annat årsredovisningen, görs uppdelat på följande sex brottstyper (gäller både ärenden och brottsmisstankar):

- Brott med endast böter i straffskalan
- Våldsbrott (inklusive rån och sexualbrott)
- Narkotikabrott
- Ekobrott
- Miljöbrott
- Övriga brott med fängelse i straffskalan (bland annat tillgreppsbrott, bedrägeribrott och skadegörelse). Dessa benämns i fortsättningen Övriga C.

Dessutom särredovisas ärenden och ärendedelar som inte rör ansvar för brott, så kallade A-ärenden.

Indelning i brottstyper används i de tabeller och diagram där trendframskrivningar och prognoser redovisas. De linjära trendframskrivningarna av inflödet justeras utifrån Polisens bedömning av utvecklingen av ärenden som redovisas till åklagare. Trendframskrivningar av utflödet, det vill säga åtalsbesluten, justeras på samma sätt utifrån Polisens bedömning av ärendeutvecklingen. De på så sätt justerade trendframskrivningarna av utflödet har sedan korrigerats ytterligare utifrån de externa och interna faktorer som har bedömts påverka utvecklingen av åtalsbesluten. Resultatet har blivit prognoser över åtalsbesluten fram till år 2012.

INFLÖDE TILL ÅKLAGARMYNDIGHETEN

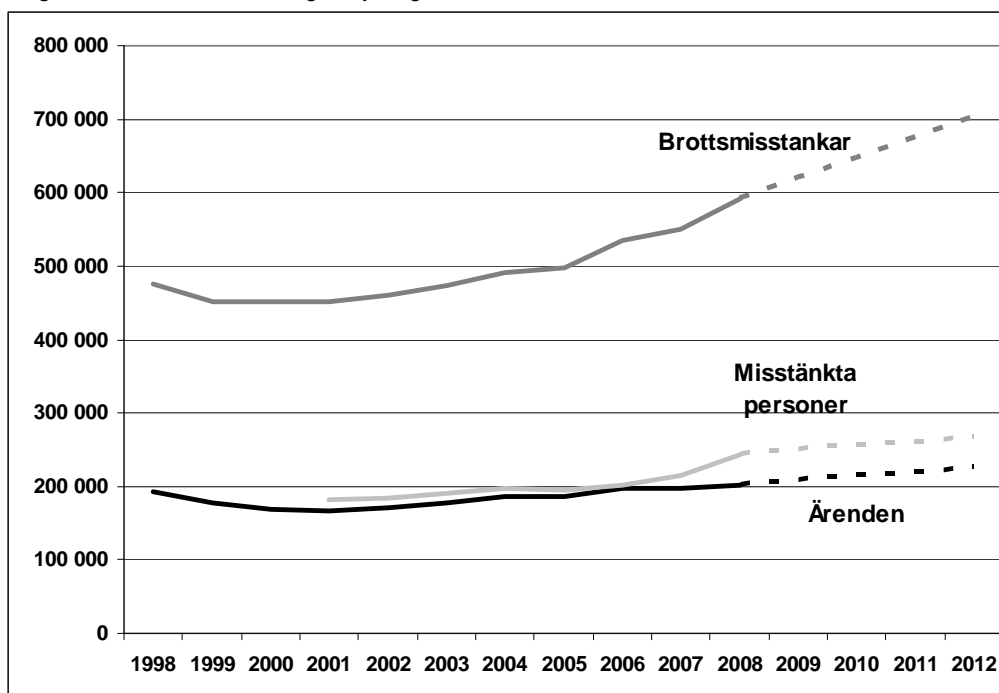
Linjär trendframskrivning av brottsmisstankar

Diagram 2 visar hur det totala antalet inkomna ärenden och brottsmisstankar har utvecklats under en tioårsperiod. För misstänkta personer finns uppgifter från år 2001. En linjär framskrivning har gjorts till år 2012.

Uppgifterna om ärenden omfattar här också ärenden som inte avser ett misstänkt brott, till exempel ärenden om besöks- och tillträdesförbud. Dessa utgör ett mindre antal (cirka 4 000). Under rubriken brottsmisstankar ingår på samma sätt ärendedelar som inte avser brott.

Serien har justerats med hänsyn till de nya registreringsprinciper som tillämpas efter att Åklagarmyndighetens nya ärendehanteringssystem infördes under första halvåret 2007. De nya registreringsprinciperna påverkar endast inflödet, inte antalet åtalsbeslut, som redovisas i avsnittet Utflöde från Åklagarmyndigheten nedan.

Diagram 2. Inflödet till Åklagarmyndigheten.

Av diagram 2 framgår att inflödet till Åklagarmyndigheten minskade kraftigt under åren kring millennieskiftet. Orsaken var en tillfälligt minskad produktivitet i Polisens utredningsverksamhet, på grund av omorganisationer och personalförändringar. Inte förrän år 2003 var antalet inkomna brottsmisstankar nästan tillbaka på 1998 års nivå. Den linjära trendframskrivningen utgår därför från år 2003.

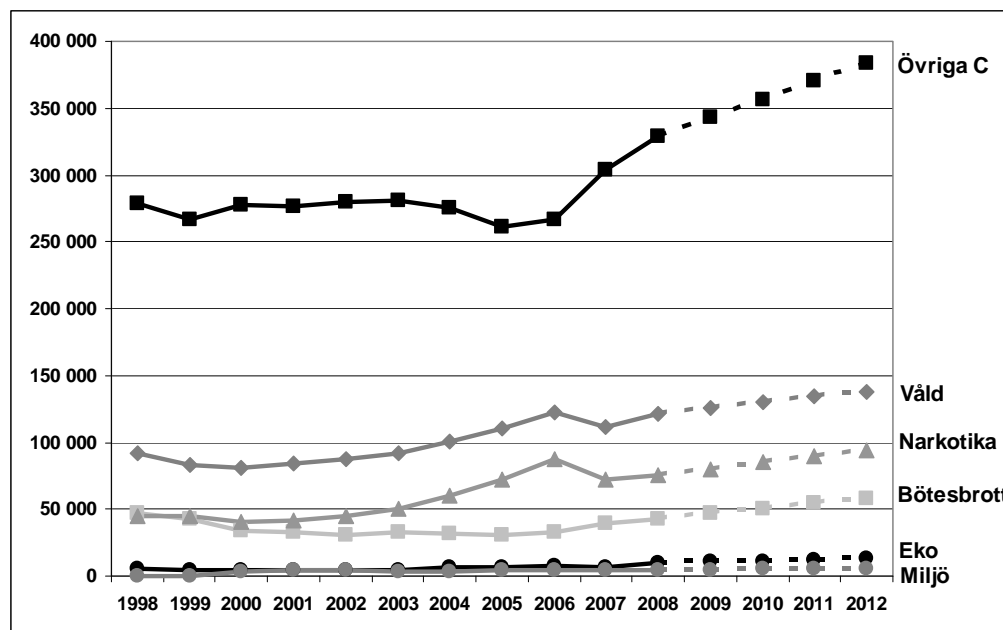
Eftersom antalet inkomna brottsmisstankar har varit betydligt högre under de tre första kvartalen år 2008 än under motsvarande period år 2007, baseras prognosen på ett helårsvärde för år 2008. Vid beräkningen av detta värde har utgångspunkten varit den procentuella skillnaden mellan inkomna brottsmisstankar under de tre första kvartalen år 2007 och motsvarande period år 2008. Den procentuella skillnaden har antagits bli densamma under fjärde kvartalet. År 2007 var det årliga inflödet av brottsmisstankar 16 procent högre än år 2003, och för år 2008 beräknas det bli nästan 25 procent högre. Den genomsnittliga årliga ökningen från år 2003 var 4,6 procent.

En linjär trendframskrivning baserad på utvecklingen av antalet inkomna brottsmisstankar under åren 2003–2008 ger ett beräknat antal inkomna brottsmisstankar på 702 900 år 2012. Det innebär en genomsnittlig årlig ökning på 4,4 procent och att antalet år 2012 skulle bli knappt 19 procent större än år 2008. För misstänkta personer och inkomna ärenden förväntas en lägre ökningstakt. Enligt den linjära trendframskrivningen kommer antalet misstänkta personer att öka med 10 procent mellan åren 2008 och 2012, medan antalet inkomna ärenden ökar med 12 procent.

I diagram 3 görs en uppdelning av inkomna brottsmisstankar på olika brottstyper enligt den indelning som Åklagarmyndigheten brukar använda. Med en linjär trendframskrivning beräknas de inkomna brottsmisstankarna uppgå till följande antal år 2012:

- Våldsbrott: 138 000
- Narkotikabrott: 94 000
- Ekobrott: 13 000
- Miljöbrott: 5 000
- Övriga C: 384 000
- Bötesbrott: 58 000

Diagram 3. Inkomna brottsmisstankar per brottstyp med linjär trendframskrivning för åren 2008–2012.

Justerad trendframskrivning

Den linjära trendframskrivning som redovisas i föregående avsnitt har justerats med anledning av Polisens prognos om en ökning av antalet ärenden som redovisas till åklagare. I tabell 14 nedan visas den justerade trendframskrivningen, vilken utgör Åklagarmyndighetens prognos över inkomna brottsmisstankar fram till år 2012. Totalt sett gör den justerade framskrivningen endast en marginell skillnad i förhållande till den linjära. För de olika brottstyperna förutses dock vissa förändringar. Ett ökat antal ingripanden de närmaste åren bedöms ytterligare öka antalet narkotikabrott som redovisas till åklagare. En bedömd ökning av våldsbrotten och en ökad satsning hos Polisen på att utreda dessa brott, beräknas ge en större ökning av inkomna brottsmisstankar än vad den linjära trenden visar. Antalet tillgreppsbrott som redovisas till åklagare beräknas minska, medan antalet bedrägeribrott antas öka. Den sammantagna effekten på kategorin Övriga C-brott bedöms bli oförändrad.

I tabell 14 visas resultaten av den linjära framskrivningen med start år 2003 för åren 2008–2012 för de olika brottstyperna med procentökningarna justerade med hänsyn till Polisens bedömning av ärendeutvecklingen. Avrundning av det förväntade antalet inkomna brottsmisstankar (inom parentes) har gjorts till närmaste hundratal.

Tabell 14. Förväntad utveckling tidsperioden 2008–2012 av inkomna brottsmisstankar justerad med Polisens bedömning av ärendeutvecklingen.

Inkomna brottsmisstankar						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bötesbrott	39 765	8,4 % (43 100)	8,5 % (46 800)	7,9 % (50 500)	7,3 % (54 100)	6,8 % (57 800)
Ekobrott	6 886	37,8 % (9 500)	9,6 % (10 400)	8,8 % (11 300)	8,1 % (12 200)	7,5 % (13 100)
Miljöbrott	4 131	10,9 % (4 600)	4,7 % (4 800)	4,5 % (5 000)	4,3 % (5 200)	4,1 % (5 400)
Narkotikabrott	71 882	5,3 % (75 700)	7,1 % (81 100)	6,8 % (86 600)	6,4 % (92 100)	6,2 % (97 800)
Våldsbrott (inkl. rån och sexualbrott)	111 798	8,4 % (121 200)	4,5 % (126 700)	4,4 % (132 200)	4,3 % (137 800)	4,2 % (143 600)
Övriga brott med fängelse i straffskalan (bl.a. tillgreppsbrott, bedrägerier och skadegörelse)	304 132	8,3 % (329 300)	4,2 % (343 000)	4,0 % (356 700)	3,8 % (370 400)	3,7 % (384 100)
Samtliga brottstyper	538 594	8,3 % (583 300)	5,0 % (612 700)	4,8 % (642 200)	4,6 % (672 000)	4,5 % (701 900)

Av tabell 14 framgår att antalet inkomna brottsmisstankar totalt sett beräknas öka med i genomsnitt 4,7 procent årligen. År 2012 beräknas antalet vara drygt 119 000, eller cirka 20 procent fler än år 2008. De brottstyper som bedöms öka mest är våldsbrott och narkotikabrott. Antalet grova våldsbrottsärenden, som kräver mycket resurser, har dock inte ökat de senaste åren. Även de grövre narkotikabrotten är resurskrävande. Knappt hälften av inkomna narkotikabrottsmisstankar avser dock enklare narkotikabrott (innehav och bruk). Andelen sådana ärenden har ökat något under de senaste åren.

En kraftig procentuell ökning av inkomna brottsmisstankar avseende ekobrott skedde från år 2007 till år 2008. Antalet inkomna brottsmisstankar i ekoärenden har dock varierat relativt kraftigt under mätperioden. Mellan åren 2003 och 2007 var ökningen 48 procent, vilket ger en genomsnittlig årlig ökning på drygt 10 procent. Mellan åren 2006 och 2007 minskade antalet inkomna brottsmisstankar med 13 procent. En jämförelse mellan de tre första kvartalen år 2007 respektive år 2008 indikerar dock en ökning på nära 38 procent. Det är framför allt antalet bokföringsbrott och grova skattebrott som har ökat (av ekobrotten är mer än hälften skattebrott och 30 procent bokföringsbrott). Antalet brottsmisstankar per ekoärende har ökat från 2,8 till 4,1 genom att några stora ärenden med många brottsmisstankar inkommit under år 2008. Det är osäkert om denna utveckling kommer att fortsätta och prognosen blir därför osäker.

Antalet brottsmisstankar som gäller unga lagöverträdare (15–17 år) ökade kraftigt åren 2006 och 2007 (17 procent sedan 2006). För ungdomsärenden finns särskilda krav på skyndsamt handläggning.

UTFLODE FRÅN ÅKLAGARMYNDIGHETEN

UtfloDET till nästa led i rättskedjan, det vill säga domstolarna, mäts här som antal brottsmisstankar med åtalsbeslut. Det kan också mätas som misstänkta personer som blivit föremål för åtal. Här måste dock en uppskattning ske, eftersom sådana uppgifter inte finns i Åklagarmyndighetens verksamhetsstatistik.

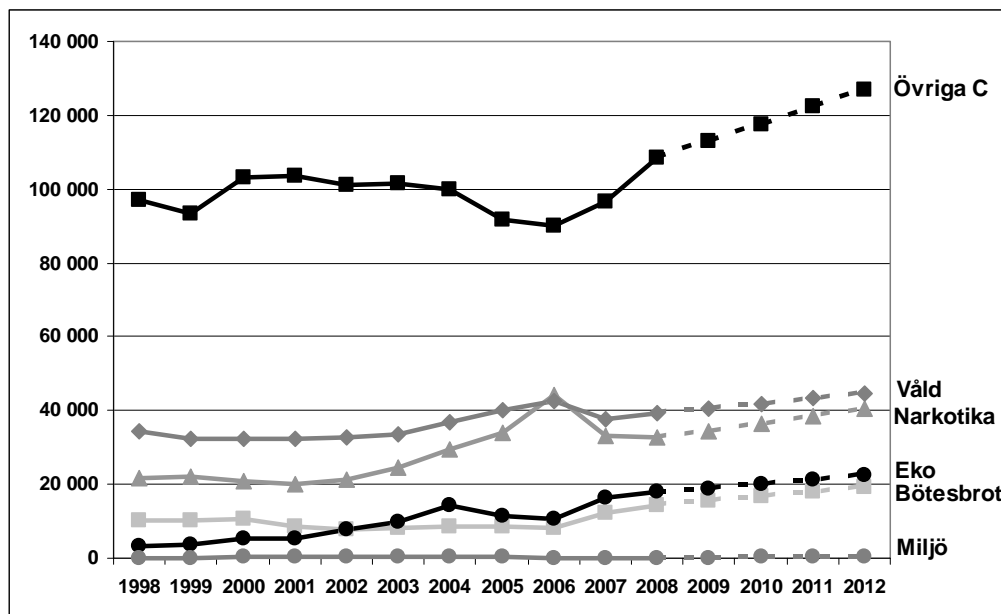
För att få en mer fullständig bedömning av utvecklingen av antalet åtal i ekobrott, och därmed av den förväntade arbetsbelastningen i domstolarna, har också åtalsbesluten vid Ekobrottsmyndigheten tagits med i de framskrivningar som redovisas nedan.

Häktningsframställningar utgör också ett utflöde från Åklagarmyndigheten till domstolarna. Antalet häktningsframställningar var 12 837 år 2006. Men eftersom statistik saknas för åren 2007 och 2008 på grund av införandet av det nya ärendehanteringssystemet, har de inte medräknats här.

Linjär trendframskrivning av åtalsbesluten

Diagram 4 visar hur antalet brottsmisstankar med åtalsbeslut har utvecklats under åren 1998–2008. Eftersom relationen mellan antalet åtal och antalet inkomna brottsmisstankar varit stabil under åren utom för år 2007, har i den framskrivning som redovisas antagits en åtalsandel för de olika brottstyperna som är lika med 2008 års andel. Då påverkas inte heller åtalsandelen av de förändrade registreringsprinciper som gradvis infördes under år 2007 med Cåbrasystemet.

Diagram 4. Brottsmisstankar med åtalsbeslut per brottstyp med framskrivning för åren 2008–2012.

Under år 2007 skedde en tillfällig minskning av antalet åtal. Orsaken var ett minskat inflöde från Polisen och kraftigt ökade ärendebalanser vid de flesta åklagarkammare. De ökade balanserna var en följd av införandet av det nya ärendehanteringssystemet Cåbra, som krävde utbildning och övning och som tillfälligt minskade produktiviteten vid kammarna. Under år 2008 till och med september månad fattades 146 807 åtalsbeslut vid Åklagarmyndigheten, vilket var 10 procent fler än under motsvarande period år 2007.

Justerad framskrivning med hänsyn till Polisens utflöde

I nedanstående framskrivning har hänsyn också tagits till Polisens bedömning av den fortsatta utvecklingen av ärenden som redovisas till åklagare, men inte till bedömningar av faktorer som påverkar den framtida effektiviteten. Sådana bedömningar tas in i avsnittet Prognoser nedan. Det antagna antalet åtalsbeslut (inom parentes) har avrundats till närmaste hundratal, utom när det gäller miljöbrotten.

Tabell 15. Förväntad utveckling av åtalsbesluten tidsperioden 2008–2012 justerad med Polisens bedömning av utvecklingen av ärenden som redovisas till åklagare.

	Åtalsbeslut					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bötesbrott	12 193	17,8 % (14 400)	8,5 % (15 600)	7,9 % (16 800)	7,3 % (18 000)	6,8 % (19 300)
Ekobrott	16 438	8,5 % (17 800)	6,3 % (19 000)	5,9 % (20 100)	5,6 % (21 200)	5,3 % (22 300)
Miljöbrott	161	18,8 % (191)	4,7 % (200)	4,5 % (209)	4,3 % (218)	4,1 % (227)
Narkotikabrott	33 213	-1,9 % (32 600)	6,1 % (34 600)	5,8 % (36 600)	5,4 % (38 500)	5,2 % (40 500)
Våldsbrott	37 865	3,4 % (39 100)	3,5 % (40 500)	3,4 % (41 900)	3,3 % (43 300)	3,2 % (44 600)
Övriga brott med fängelse i straffskalan	96 486	12,6 % (108 600)	4,2 % (113 200)	4,0 % (117 700)	3,8 % (122 200)	3,7 % (126 700)
Samtliga brott	196 356	8,3 % (212 700)	4,8 % (223 000)	4,6 % (233 200)	4,4 % (243 500)	4,2 % (253 700)

PÅVERKANSAKTORER

Omvärldsfaktorer som påverkar inflödet till Polisen och därmed också till åklagare har analyserats i polisavsnittet. Dessa faktorer – liksom de som Polisen har bedömt kommer att påverka antalet ärenden som redovisas till åklagare – har tagits med i bedömningen av den förväntade utvecklingen av inkomna brottsmisstankar – och därmed av antalet åtalsbeslut som redovisats i föregående avsnitt. I detta avsnitt analyseras därför endast de ytterligare externa och interna faktorer som bedöms påverka Åklagarmyndighetens utflöde.

En rad faktorer som bedöms komma att påverka Åklagarmyndighetens effektivitet och därmed antalet åtalsbeslut under perioden fram till år 2012 har identifierats. Förändringar i effektiviteten får i första hand effekter på genomströmningstider och ärendebalanser, men på längre sikt också på antalet åtalsbeslut.

Faktorer som har diskuterats, men bedömts komma att få ett försumbart inflytande på den framtida utvecklingen av åtalsbesluten, är bland annat följande.

Det ökade internationella samarbetet kan öka möjligheterna att lagföra misstänkta personer, men beräknas inte ge någon mätbar effekt på antalet åtalsbeslut. Den pågående utvecklingen mot en renodling av åklagarrollen, som bland annat innebär att Polisen leder förundersökningen i fler fall än hittills, bör ge effektivitetsvinster, men det har bedömts som tveksamt om det leder till ökat antal åtal. Eventuella framtida avarbetningsprojekt vid domstolarna binder åklagare i förhandlingar och kan leda till färre åtal, men under en övergångsperiod. Ett förbättrat IT-stöd kan ge ytterligare effektivitetsvinster, men samtidigt kan en intensifierad integritetsdebatt få konsekvenser för vidareutvecklingen av teknikstödet. Minskade eller oförändrade anslag till Åklagarmyndigheten skulle påverka personalresurserna och därmed antalet åtal, men en sådan utveckling har inte bedömts som sannolik.

Det har bedömts att följande externa faktorer kan få konsekvenser av betydelse för utvecklingen av främst antalet åtalsbeslut. Sannolikheten för att de ska inträffa har också bedömts som stor.

Man kan anta att det kommer att fattas beslut om ny lagstiftning inom vissa områden, men i nuläget är det inte möjligt att förutse vilken lagstiftning det handlar om. Ny lagstiftning brukar ställa stora krav på kompetens och resurser vid Åklagarmyndigheten, vilket kan medföra en minskad produktivitet och därmed ett minskat antal åtalsbeslut under en övergångsperiod.

Reformen *En modernare rättegång* bedöms komma att innebära effektivitetsvinster i åklagarverksamheten. Effektivitetsvinster kommer också att göras genom en ökad tillämpning av reglerna om förundersökningsbegränsning, eftersom mer resurser kan läggas på brottsmisstankar som leder till åtal. Vidare kommer det pågående arbetet med en bättre *IT-samordning* mellan rättsväsendets myndigheter att medföra effektivitetsvinster. Den stora vinsten kommer dock inte förrän i slutet av prognosperioden.

Något som däremot kan påverka antalet åtalsbeslut negativt är de *förändrade attityder* som försvårar utredningarna genom att bevispersoner i ökad utsträckning inte infinner sig till, eller tiger, vid förhör.

Två interna faktorer som bedöms påverka utflödet är följande. En särskild organisation för *mängdbrotts hanteringen* kommer att genomföras, vilket bedöms komma att förkorta genomströmningstiderna och öka effektiviteten och produktiviteten. Något som i stället bedöms minska produktiviteten är en förväntad *ökad personalomsättning*, bland annat på grund av ett ökat antal pensionsavgångar. Det medför många nyanställda med mindre erfarenhet, som därmed har behov av utbildning.

PROGNOS

UTFLÖDE FRÅN ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Åklagarmyndighetens prognos över inflödet till myndigheten redovisades i tabell 15. Där framgår bland annat att antalet inkomna brottsmisstankar totalt sett beräknas öka med i genomsnitt 4,7 procent årligen. För år 2012 beräknas antalet inkomna brottsmisstankar uppgå till cirka 701 900, vilket är knappt 119 000 (20 procent) fler än år 2008. De brottstyper som bedöms öka mest är våldsbrott och narkotikabrott.

När det gäller prognosen över utflödet, det vill säga åtalsbesluten, har varje brottstyp enligt den indelning som Åklagarmyndigheten använder, analyserats med avseende på såväl Polisens prognoser som de viktigaste externa och interna faktorer som nämnts i föregående avsnitt. Därefter har antagandena om antalet åtalsbeslut de närmaste åren justerats utifrån den påverkan som faktorerna kan förväntas medföra.

I tabell 16 redovisas Åklagarmyndighetens prognoser avseende brottsmisstankar som leder till åtal för de olika brottstyperna för åren 2008–2012. Utgångspunkten är procentsatserna i tabell 15, vilka har justerats med hänsyn till de nämnda externa och interna faktorerna. Åtalsbeslut i ekobrott vid Ekobrottsmyndigheten ingår. Det prognostiserade antalet åtalsbeslut har avrundats till närmaste hundratal, utom för miljöbrotten.

Tabell 16. Prognos över utvecklingen av antalet åtalsbeslut åren 2008–2012.

	Åtalsbeslut					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bötesbrott	12 193	17,8 % (14 400)	8,0 % (15 500)	7,9 % (16 700)	8,3 % (18 100)	7,8 % (19 500)
Ekobrott	16 438	8,5 % (17 800)	7,3 % (19 100)	7,9 % (20 700)	8,1 % (22 300)	8,3 % (24 200)
Miljöbrott	161	18,8 % (191)	9,7 % (210)	9,5 % (230)	11,3 % (256)	14,1 % (292)
Narkotikabrott	33 213	-1,9 % (32 600)	6,6 % (34 700)	6,3 % (36 900)	6,4 % (39 300)	6,2 % (41 700)
Våldsbrott	37 865	3,4 % (39 100)	4,5 % (40 900)	4,9 % (42 900)	4,8 % (44 900)	4,7 % (47 000)
Övriga brott med fängelse i straffskalan	96 486	12,6 % (108 600)	2,2 % (111 000)	3,5 % (114 900)	4,3 % (119 900)	4,2 % (124 900)
Samtliga brott	196 356	8,3 % (212 700)	4,1 % (221 500)	4,9 % (232 300)	5,4 % (244 800)	5,3 % (257 600)

Som framgår av tabell 16 beräknas det totala antalet åtalsbeslut år 2012 vara nära 45 000 fler än år 2008 (41 000 exklusive åtalsbeslut i ekobrott vid Ekobrottsmyndigheten). Ökningen mellan åren 2008 och 2012 beräknas till cirka 21 procent.

Antalet åtalade misstänkta personer uppskattas till cirka 95 400 år 2008. Uppskattningen har gjorts med ledning av andelen lagförda brottsmisstankar som lett till åtal. Andelen åtalade personer har antagits vara densamma. Vid Åklagarmyndigheten har antalet åtalade brottsmisstankar per person varit relativt konstant sedan år 2003. Prognosen bygger på att antalet åtalade personer kommer att fortsätta att utvecklas i samma takt som antalet åtalade brottsmisstankar. Utifrån detta antagande beräknas antalet misstänkta personer med åtalsbeslut uppgå till cirka 115 500 år 2012, vilket skulle vara en ökning med cirka 20 100 jämfört med år 2008.

DOMSTOLSVERKET

BAKGRUND

Domstolsverket (DV) gör prognoser för de olika målkategorier som förekommer i domstolarna, bland annat brottmål, för att bedöma de kommande årens resursbehov för Sveriges Domstolar. Prognosarbetet genomförs vid Ekonomiavdelningen och processas med avdelningens ledning och därefter med DV ledning. En sammanfattning av prognoserna tas in i det årligen återkommande budgetunderlaget till regeringen.

Statistiken som används för prognoserna hämtas ur en databas, SIV (Statistik I Verksamheten), som hämtar information från Vera (domstolarnas ärendehanteringssystem). Beträffande brottmålen ligger alla inkomna brottmål till grund för prognoserna. Det går för närvarande inte att göra nedbrytningar på mer än två målkategorier, notariebrottmål respektive övriga brottmål. Vidare är det svårt att bland samtliga brottmål hantera de mål som inte leder vidare till dom. Det gäller framför allt mål om förordnande av offentlig försvarare och målsägandebiträde. I grova tal avslutas omkring 80 procent av alla brottmål genom dom.

DV har ett behov av en mer finfördelad indelning av brottmålen. Det främsta skälet att dela upp brottmålen på fler och delvis andra målkategorier/verksamhetsgrenar är att olika typer av brottmål är olika resurskrävande att handlägga och att de därmed bör ge olika kompensation vid fördelningen av ekonomiska medel till tingsrätterna. Skälet är med andra ord hänförligt till resursfördelningsmodellen. Ett annat skäl är att förutsättningarna för att följa upp, analysera och prognostisera brottmålsutvecklingen behöver utvecklas. För närvarande utgör målkategorin övriga brottmål ungefär 90 procent av samtliga brottmål och nära hälften av tingsrätternas samlade målbörda (exklusive ärenden) under ett år. Det ligger ett stort värde i att dela upp denna mycket omfattande målkategori i något fler grupper, för att förbättra möjligheterna till uppföljning och analys av brottmålen.

Med början vid årsskiftet 2008/2009 kommer tingsrätterna att registrera brottmålen enligt följande: bötesmål (brott med enbart böter i straffskalan), brott mot person (3–7 kap. brottsbalken), förmögenhetsbrott (8–10 och 12 kap. brottsbalken), ekonomisk brottslighet (brott mot 11 kap. brottsbalken, skattebrottslagen, aktiebolagslagen och lagen om straff för marknadsmissbruk vid handel med finansiella instrument) och övriga brottmål (resterande brottstyper).

De prognoser DV hittills gjort i budgetunderlaget avser brottmål totalt – och någon indelning har alltså inte gjorts. I prognosarbetet för budgetunderlaget använder sig DV av den historiska målutvecklingen fyra år bakåt i tiden. Den genomsnittliga utvecklingen används som en basprognos för de följande fyra åren. Därefter görs en omvärldsanalys och bedömningar som kan leda till justeringar av prognosen för de kommande åren.

I omvärldsanalysen och bedömningen ingår flera led. Nyligen genomförda och planerade lagstiftningsförändringar studeras för att bedöma om de kan antas påverka målinflödet. Dokumentation från andra myndigheter studeras och kontakter tas med dem. Även regeringens satsningar på rättsväsendets myndigheter och andra myndigheter studeras. För brottmålen rör det sig framför allt om Polisen, Åklagarmyndigheten, Skatteverket och Försäkringskassan. I samband med de årligen återkommande budgetdialogerna med domstolarna begär DV också in uppgifter om hur domstolarna bedömer den framtida målutvecklingen. Även detta material ligger till grund för prognosen.

Viss uppföljning görs av prognoserna. Backar man tillbaka något år i tiden har prognoserna någorlunda väl stämt överens med den faktiska målutvecklingen. År 2007 och framför allt första halvåret 2008 ökade dock brottmålen i betydligt större utsträckning än vad DV prognostiserat.

UTGÅNGSPUNKTER

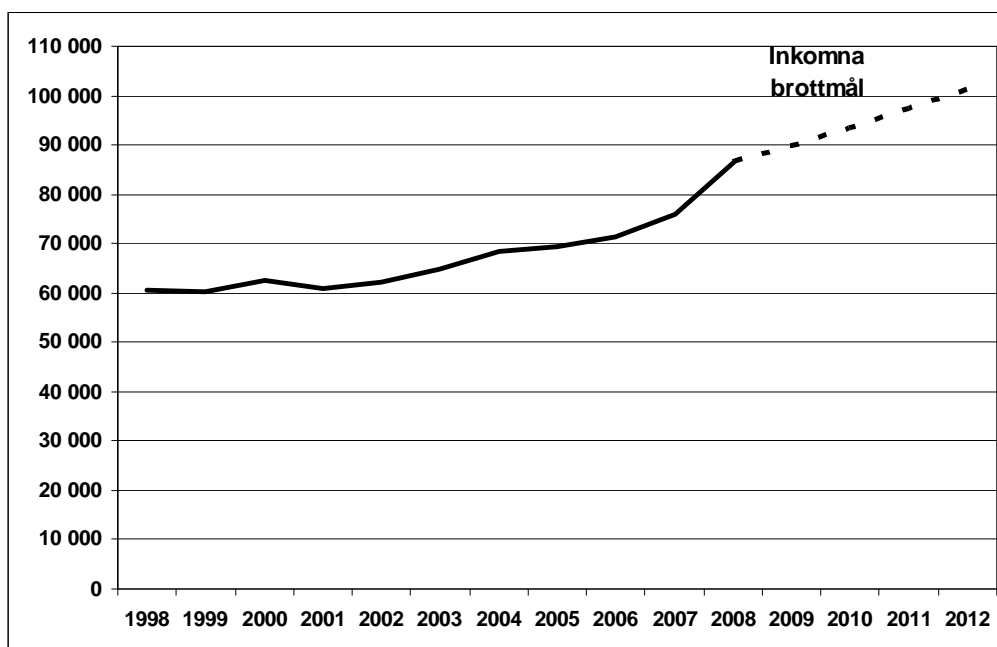
I den följande prognosredovisningen behandlas inkomna respektive avgjorda mål i tingsrätt. Tingsrättens avgöranden kan överklagas till hovrätt (överklagandefrekvens år 2007 var för brottmål 13 procent) och hovrättens avgöranden till Högsta domstolen (överklagandefrekvens år 2007 var för brottmål 17 procent). I Högsta domstolen krävs prövningstillstånd för att domstolen ska ta upp saken till prövning. Utvecklingen vid hovrätterna och Högsta domstolen, som inte vidare berörs i detta sammanhang, förväntas med viss fördröjningseffekt motsvara förhållandena vid tingsrätterna, förutsatt att nivån för andelen överklagade brottmål i huvudsak är konstant.

INFLÖDET TILL TINGSRÄTTERNA – LINJÄR TRENDFRAMSKRIVNING

Inflödet till tingsrätterna som avser verksamhet med anledning av brott utgörs i huvudsak av väckta åtal/stämningsansökningar samt därutöver av häktningsframställningar, ansökan om förordnande av offentlig försvarare och målsägandebiträde med mera. Ärendena inkommer i stort sett uteslutande från Åklagarmyndigheten. År 2007 inkom till exempel cirka 76 000 brottmål till tingsrätterna. Av dessa var endast några hundratal mål enskilda åtal och andra mål som inte initierats av åklagare. Dessa få mål bör man i detta sammanhang kunna bortse ifrån. I övrigt har tingsrätterna ett inflöde på det civilrättsliga området bestående av stämningsansökningar i tvistemål och ansökningar i domstolsärenden.

Det mått som används för att mäta inflödet till domstolarna som avser verksamheter med anledning av brott är antal inkomna brottmål (ett mål kan innehålla flera stämningsansökningar och flera personer samt flera brott). Detta mått används på grund av att, enligt processrättsliga bestämmelser, verksamheten/handläggningen vid domstolarna ska ske i registrerade mål och ärenden, se till exempel förordning (1996:271) om mål och ärenden i allmän domstol. Även DV:s metod för resurstilldelning till domstolarna tar sin utgångspunkt i ett genomsnitt av inkomna mål och ärenden de senaste två åren.

Diagram 5. Trendframskrivning inkomna brottmål åren 2009–2012.

Tabell 17. Trendframskrivning för inkomna brottmål åren 2009–2012.

	Inkomna brottmål					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Trendframskrivning	75 921	86 300	89 800	93 400	97 100	101 000
Trendframskrivning - årlig ökning		13,7 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %

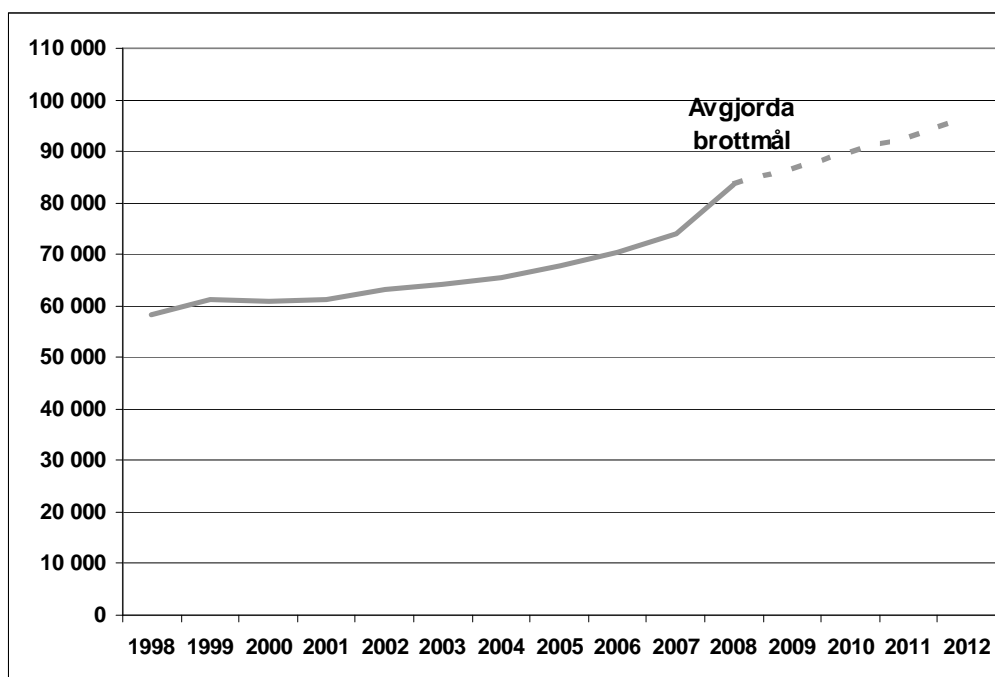
I diagram 5 beskrivs utvecklingen av inkomna brottmål till tingsrätterna åren 1998–2008 samt en trendframskrivning för åren 2009–2012. 2008 års värde är beräknat utifrån utveckling januari–september 2008 jämfört med samma period år 2007. Trendframskrivningen är beräknad utifrån utvecklingen de senaste fyra åren, 2004–2007, då antalet inkomna brottmål ökade med i genomsnitt 4 procent per år. DV har valt att inte använda 2008 års värde vid trendframskrivningen, eftersom det dels är ett beräknat värde, dels avviker påtagligt från tidigare år. En rak trendframskrivning indikerar att antalet inkomna brottmål skulle öka från drygt 86 000 mål år 2008 till cirka 101 000 mål år 2012, en ökning med drygt 17 procent.

UTFLÖDET FRÅN TINGSRÄTTERNA – LINJÄR TRENDFRAMSKRIVNING

Domstolarnas utflöde utgörs i huvudsak av domar och slutliga beslut. Därutöver tillkommer vissa andra typer av avgöranden som är mindre frekventa. Det mått som används för att mäta utflödet är antal *avgjorda brottmål*. Att detta mått används är en konsekvens av att handläggningen ska ske i registrerade mål och att inflödet av ärenden mäts på motsvarande sätt.

I grova tal är det omkring 80 procent av alla brottmål i tingsrätt som avslutas genom dom där en tilltalad eller flera tilltalade fälls till ansvar eller frias från brott. Resterande brottmål avgörs på annat sätt. En stor del av de brottmål som inte avgörs genom dom avskrivs genom slutligt beslut. Det förhåller sig nämligen så att ett brottmål kan registreras till exempel redan när en begäran om förordnande av målsägandebiträde eller offentlig försvarare inkommer till domstolen. Påträffas ingen misstänkt eller om en förundersökning inte ger anledning att väcka åtal, avskrivs målet vid tingsrätten efter en tid. På samma sätt kan det förhålla sig när en framställan om häktning inkommer och då den misstänkte försätts på fri fot och förundersökningen där efter inte ger anledning att väcka åtal.

Diagram 6. Trendframskrivning avgjorda brottmål åren 2009–2012.

Tabell 18. Trendframskrivning för avgjorda brottmål åren 2009–2012.

	Avgjorda brottmål					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Trendframskrivning	73 905	83 600	86 500	89 600	92 800	96 100
Trendframskrivning – årlig ökning		13,1 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %

I diagram 6 beskrivs utvecklingen av avgjorda brottmål till tingsrätterna åren 1998–2008 samt en trendframskrivning för åren 2009–2012. Värdet för år 2008 är beräknat utifrån utvecklingen i januari–september 2008 jämfört med motsvarande period år 2007. Trendframskrivningen är beräknad utifrån utvecklingen de föregående fyra åren, 2004–2007, då antalet avgjorda brottmål ökade med i genomsnitt 3,5 procent per år. DV har valt att inte använda 2008 års värde vid trendframskrivningen, eftersom det dels är ett beräknat värde, dels avviker påtagligt från tidigare år. En rak trendframskrivning indikerar att antalet avgjorda brottmål skulle öka från drygt 83 000 mål år 2008 till cirka 96 000 år 2012, en ökning med 15 procent.

PÅVERKANSFAKTORER

I detta avsnitt redogör DV för de faktorer i omvärlden respektive invärlden som verket anser har en påverkan på i första hand ärendeutflödet, det vill säga antalet mål som tingsrätterna beräknas avgöra under åren 2009–2012.

Inflödet till tingsrätterna från Åklagarmyndigheten är givet och domstolarna kan inte påverka det genom prioriteringar eller på annat sätt. De faktorer som påverkat inflödet och utflödet i tidigare led i rättskedjan, det vill säga vid polis respektive åklagare, behandlas inte vidare i detta avsnitt. Det är i stället i huvudsak sådana faktorer som rör den egna verksamheten vid domstolarna som har övervägts då det gäller tingsrätternas möjligheter att hantera inflödet från åklagarmyndigheten. Det handlar om såväl omvärldsfaktorer som Sveriges Domstolar inte kan styra, som om invärldsfaktorer som i olika utsträckning är påverkbara.

En lång rad av såväl omvärldsfaktorer som invärldsfaktorer, som kan påverka ärendeutflödet från tingsrätterna i positiv eller negativ riktning, har analyserats. Därefter har de faktorer som i högst utsträckning antas påverka domstolarnas ärendeutflöde i form av avgjorda brottmål valts ut. Faktorer som ökad internationalisering, den yttre tingsrättsorganisationen (se dock nedan beträffande organisationens betydelse för arbetsformerna), säkerhetsfrågor samt bemötande- och informationsfrågor valdes, trots att de är viktiga, bort. Anledningen är att de inte bedömdes vara lika avgörande som nedanstående faktorer. De faktorer som DV bedömt i högst grad påverka ärendeutflödet vid tingsrätterna är följande:

- Anslagsnivån
- Lagstiftning
- Kompetensförsörjning
- Arbetsformer
- Ledning/styrning
- IT-stöd.

Förutsatt att tillräckliga resurser tillförs Sveriges Domstolar bör samtliga övriga faktorer påverka ärendeutflödet i riktning mot ökning under åren fram till och med år 2012.

När det gäller lagstiftning, framför allt i processuella frågor, pågår ett omfattande arbete med sikte på att öka effektiviteten i domstolarna. EMR-reformen (En Modernare Rättegång) trädde i kraft den 1 november 2008, och därutöver pågår arbete för att hitta fler vägar för att öka effektiviteten. Till exempel överväger en utredning behovet av åtgärder i de mål som kräver särskild snabbhet eller särskilda kunskaper i dömandet, vid sidan om att hanteringen av ärenden i tingsrätt övervägs. DV menar att de samlade lagstiftningsåtgärderna under hela perioden fram till och med år 2012 kommer att innebära förbättrade förutsättningar att öka ärendeutflödet från tingsrätterna.

Beträffande kompetensförsörjning har Sveriges Domstolar under några år arbetat med frågan, som är ett prioriterat utvecklingsområde för verket. Målet är att domstolarna ska ha den kompetens som krävs för en rättssäker, effektiv och utvecklande verksamhet. Åtgärder har vidtagits och kommer att vidtas för att bemästra den generationsväxling som förutses på grund av omfattande pensionsavgångar. En ny kompetensstrategi har införts och under år 2009 inleds undervisningen vid den nyinrättade Domstolsakademin. Sammantaget bedöms förutsättningarna för kompetensförsörjningen som goda under hela perioden till och med år 2012, vilket gör att DV bedömer att denna faktor bör medföra en ökad effektivitet vid tingsrätterna.

Arbetsformerna har under senare år kontinuerligt utvecklats vid tingsrätterna. Utvecklingen hänger samman med de omfattande förändringar som genomförts av den yttre tingsrättsorganisationen och med utvecklingen av verksamhetsstödet. DV bedömer mot den bakgrunden att det under tidsperioden 2008–2012 finns förutsättningar att ytterligare utveckla arbetsformerna och därmed effektiviteten.

Lednings- och styrningsfrågorna har stor betydelse för en rättssäker och effektiv domstolsverksamhet. Enligt DV:s övergripande mål ska domstolarna ledas och styras med tydlighet, delaktighet och hög administrativ kompetens. Under senare år har flera administrativa verktyg och metoder införts vid domstolarna, som förbättrat ledningen och styrningen av domstolarna och som därigenom bland annat verkat effektiviserande. Utveckling kommer att fortsätta under de närmaste åren. DV bedömer dock att det är en förhållandevis långsam process och att denna faktor har störst påverkan mot slutet av tidsperioden 2008–2012.

Utvecklingen av IT-stödet vid domstolarna och i den samlade rättskedjan har stor betydelse för ärendeutflödet vid domstolarna. Det egna verksamhetsstödet inom Sveriges Domstolar utvecklas kontinuerligt och bör verka effektiviserande under hela tidsperioden 2008–2012. En utökad samverkan på IT-området inom rättskedjan kan innebära många arbetsbesparande moment och därigenom ge stora effektivitetsvinster.

När det gäller samverkan på IT-området inom den samlade rättskedjan bedöms effektivitetsvinsterna ligga längre fram i tiden och de kan möjligen påverka domstolarna mot slutet av tidsperioden 2008–2012.

Sammantaget gör således DV bedömningen att faktorerna lagstiftning, kompetensför-sörjning, arbetsformer, ledning/styrning och IT-stöd kommer att påverka ärendeutflödet posi-tivt, det vill säga de ger möjlighet att avgöra ett ökat antal mål under förutsättning att tillräckliga resurser tillförs.

PROGNOS

INFLÖDE TILL TINGSRÄTTERNA

Utifrån ovanstående beskrivna om- och invärldsfaktorer redovisar DV i detta avsnitt trend-framskrivningarna med justerade prognoser till och med år 2012. Brottmålen redovisas även fortsättningsvis summerat, det vill säga inte uppdelat i notariebrottmål och övriga brottmål.

Ovan visades en trendframskrivning för åren 2009–2012, en linjär framskrivning som illustrerar en ökning på 4 procent (inkomna) respektive 3,5 procent (avgjorda) per år. Eftersom en stor del av år 2008 har passerat då denna analys genomförs, i kombination med att föränd-ringen hittills under år 2008 är anmärkningsvärd, väljer DV att anta beräknade värden för in-komna och avgjorda mål år 2008. Dessa värden visar ökning på knappt 14 procent för inkom-na och drygt 13 procent för avgjorda brottmål. Tilläggas kan att notariebrotten står för den största procentuella ökningen, eftersom de år 2008 beräknas öka med 25 procent (inkomna) respektive 37 procent (avgjorda). En liknande trend som för notariebrottmålen kan ses hos åkla-garna, där bland annat bötesbrotten ökat påtagligt. Ökningen av brottmål år 2008 är anmärk-ningsvärd då ökningstakten tidigare under 2000-talet legat mellan 2 och 6 procent. Den högre ökningstakten startade redan andra halvåret 2007, då brottmålen ökade med 10–11 procent jäm-fört med motsvarande period föregående år.

Om de om- och invärldsfaktorer som DV redovisat ovan beaktas kan ytterligare öknningar förutses. DV väljer, som tidigare beskrivits, att fokusera på sådana faktorer som påverkar tings-rätternas möjlighet att avgöra mål och som därigenom påverkar tingsrätternas utflöde av ären-den. Bakgrunden är att DV betraktar inflödet, inkomna brottmål, som en faktor som domsto-larna inte har möjlighet att påverka. Inflödet av ärenden är i stället resultatet av utfallet av tidiga-re led i rättskedjan. Därför har DV i nedanstående tabell för inkomna brottmål justerat trend-framskrivningen utifrån utflödet från Åklagarmyndigheten. Justeringen är något komplex, efter-som Åklagarmyndighetens utflöde rör sig om brottsmisstankar som leder till åtal, ett mått som inte direkt går att översätta till inkomna brottmål. Vidare har Åklagarmyndigheten tillgång till en mer uppdelad statistik med fler brottskategorier. Historiskt sett, åren 1998–2007, finns dock en viss korrelation mellan förändringar beträffande brottsmisstankar som leder till åtal och inkom-na mål. DV väljer därför att justera trendframskrivningen för inkomna mål med samma procen-tuella ökning som Åklagarmyndighetens utflöde för åren 2009–2012. Det skulle innebära en ökning från år 2008 till år 2012 med knappt 18 000 mål, eller drygt 20 procent.

Tabell 19. Justerad trendframskrivning för inkomna brottmål åren 2009–2012.

	Inkomna brottmål					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Trendframskrivning	75 900	86 300	89 800	93 400	97 100	101 000
Trendframskrivning – årlig ökning		13,7 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %	4,0 %
<i>Input Åklagarmyndigheten</i>						
Samlad bedömning, %		13,7 %	4,1 %	4,9 %	5,4 %	5,3 %
Justerad trendframskrivning	75 900	86 300	89 900	94 300	99 400	104 000

UTFLÖDE FRÅN TINGSRÄTTERTERNA

Sett till tingsrätternas utflöde, avgjorda mål, väljer DV att justera trendframskrivningen utifrån de om- och invärldsfaktorer som tidigare redogjorts för. I nedanstående tabell illustreras hur dessa faktorer antalsmässigt tros påverka antalet avgjorda brottmål till och med år 2012.

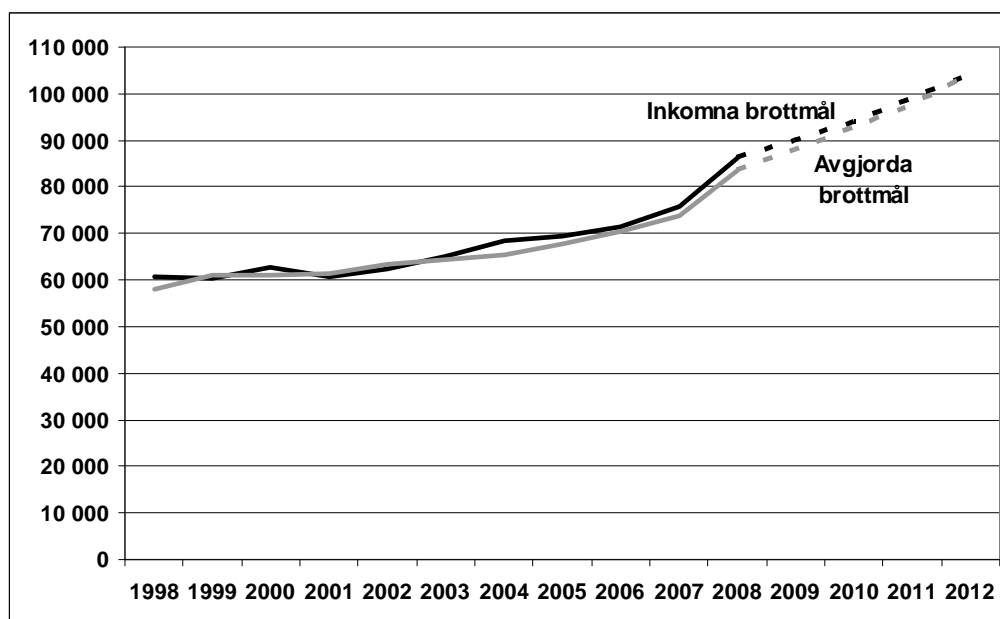
Tabell 20. Justerad trendframskrivning för avgjorda brottmål åren 2009–2012.

	Avgjorda brottmål					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Trendframskrivning	73 900	83 600	86 500	89 600	92 800	96 100
Trendframskrivning – årlig ökning		13,1 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %	3,5 %
<i>Anslag</i>						
<i>Lagstiftning, Processuella</i>						
<i>Kompetensförsörjning</i>						
<i>Arbetsformer</i>						
<i>Ledning/styrning</i>						
<i>IT-stöd</i>						
Samlad bedömning, %		13,1 %	5,0 %	5,5 %	5,5 %	6,5 %
Justerad trendframskrivning	73 900	83 600	87 800	92 600	97 700	104 000

Som framgår av tabell 20 antar DV att faktorerna ytterligare bidrar till den ökade trendframskrivning som tidigare redovisats, med mellan 1,5 och 3 procent. De faktorer DV valt ut pekar alla på en ökning för perioden, men med en något starkare påverkan åren 2011–2012. Detta skulle resultera i en ökning från år 2008 till år 2012 med cirka 20 000 avgjorda brottmål, det vill säga drygt 24 procent.

Sammantaget uppskattar DV att både antalet inkomna och avgjorda brottmål under perioden kommer öka varje enskilt år. Det skulle resultera i cirka 104 000 inkomna och avgjorda brottmål år 2012, vilket illustreras i nedanstående diagram.

Diagram 7. Justerad trendframskrivning åren 2009–2012.

KRIMINALVÅRDEN

Kriminalvården är den sista länken i rättskedjan, vars främsta uppgift är att verkställa de av domstolarna utdömda påföljderna. Kriminalvården omfattar i dag vid ett givet tillfälle cirka 4 800 klienter i anstalt, cirka 1 800 i häkte och cirka 13 600 i frivården.

Som framgår av de föregående kapitlen i denna rapport om de tidigare delarna av rättskedjan, förväntas Polisen öka antalet redovisade ärenden till åklagare, åklagarna förväntas väcka fler åtal och domstolarna förväntas avgöra betydligt fler brottmål. Hur ärendetrycket genom rättskedjan och ett ytterligare antal faktorer kommer att påverka kriminalvården belyses i detta kapitel.

BAKGRUND

Kriminalvården har långvarig erfarenhet av att göra bedömningar, uppskattningar och prognoser över det framtida behovet av platser i anstalt eller häkte. Sedan 1990-talet har Kriminalvården haft i uppdrag av regeringen att varje år lämna prognoser för antalet klienter tre till fyra år framåt i tiden. Under åren har flera olika prognosmodeller använts, som exempel kan nämnas Kriminalvårdens egen modell, glidande medelvärden, regressioner, ARIMA-modeller samt kombinationer av de olika modellerna. Uppgifter om Kriminalvårdens klienter hämtas i huvudsak från de klientadministrativa systemen.

År 1993 utvecklades en prognosmodell för anstaltspopulationen kallad ”basmodellen”. Modellen utgår från antalet fängelsedömda som intagits i häkte och anstalt under en specifik tidsperiod samt deras utdömda strafftid. För varje intagen fördelas strafftiden ut över månader och år. Klientbeläggningen beräknas genom summeringar av samtliga klienter som avtjänar strafftid en viss månad. Därtill måste ett antagande göras om hur de nyintagna under de kommande åren fördelas på olika straffidsgrupper.

Kriminalvården har haft flera uppdrag inom prognosområdet sedan mitten på 1990-talet. Uppdragen har oftast handlat om att tillsammans med andra myndigheter förbättra och utveckla prognosarbetet. I mitten av 2000-talet hade Kriminalvården i samråd med Brå i uppdrag att utveckla metoderna för att prognostisera framtida klienttillströmning och beläggning. Det ledde till att Kriminalvården började använda ARIMA-modeller för kortsiktiga prognoser och det blev inledningen på ett arbete med årliga prognosrapporter och kvartalsvisa avvikelseanalyser.

UTGÅNGSPUNKTER

FÄNGELSEDDÖMDA I ANSTALT OCH HÄKTE – LINJÄR TRENDFRAMSKRIVNING

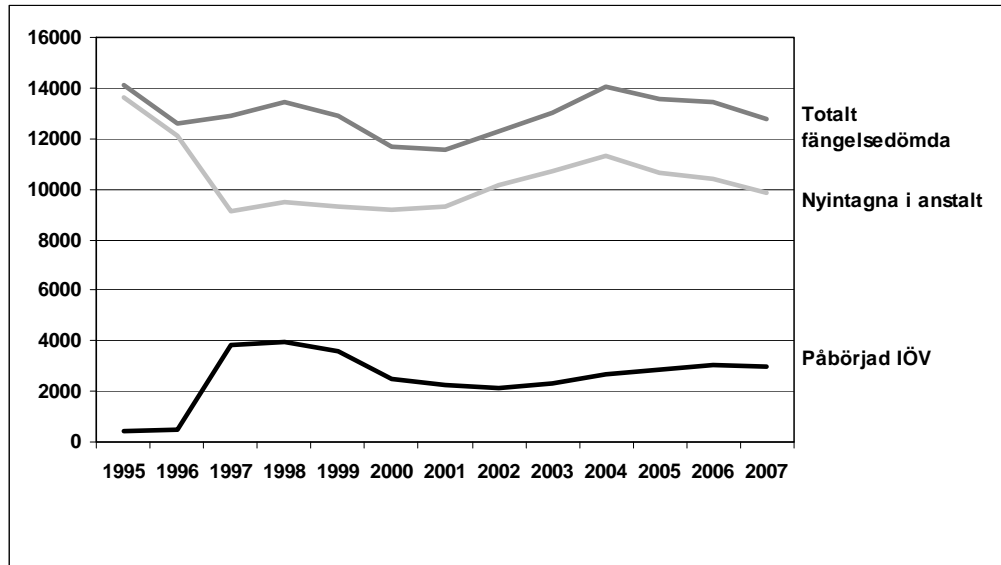
De flesta personer som har en lagakraftvunnen fängelsedom verkställer straffet som intagen i fängelse. I väntan på en lämplig anstaltsplacering kan en del av strafftiden avtjänas i häkte. Kortare fängelsestraff kan också verkställas i bostaden genom intensivövervakning med elektronisk fotboja (IÖV).

I samband med att IÖV infördes i hela landet år 1997 minskade medelantalet fängelsedömda i anstalt och häkte. Därefter ökade antalet stadigt från 3 688 år 1997 till 5 230 år 2005, en ökning med drygt 40 procent. Från år 2003 till år 2006 steg antalet IÖV-klienter påtagligt, beroende på utökade möjligheter för intagna med strafftid upp till 6 månader att avtjäna fängelsestraffet på detta sätt.

Åren 1995–2007 har det totala inflödet av fängelsedömda till kriminalvården per år varit mellan cirka 12 000 och 14 000, med de högsta antalen åren 1995 och 2004 och det lägsta år 2001. Under åren 2006 och 2007 minskade inflödet något.

Antalet inskrivna i anstalt per den första oktober har under den senaste tioårsperioden följt utvecklingen av antalet nyintagna i anstalt. När antalet nyintagna ökat, har antalet inskrivna per den första oktober ökat. Från år 2005 till år 2006 minskade antalet nyintagna i anstalt. Till skillnad mot tidigare ökade däremot antalet inskrivna per den första oktober 2006 jämfört med år 2005, vilket kan tyda på att intagna har något längre strafftid jämfört med tidigare.

Diagram 8. Inflöde av fängelsedömda, nyintagna samt påbörjad IÖV åren 1995–2007.

Även om antalet nyintagna klienter i anstalt har minskat något de senaste åren har de nyintagnas medelstrafftid ökat stadigt, bland annat som en följd av att många med korta strafftider i stället haft IÖV. År 1996 var den genomsnittliga utdömda strafftiden 218 dagar, medan den var 331 dagar år 2007.

Det finns en tendens att antalet klienter i de högre strafftidsklasserna ökar, se diagram 9 och 10 som visar antalet klienter med strafftid på tio år eller mer respektive fyra till tio år. För strafftiderna ett år eller mindre är utvecklingen relativt stabil.

Diagram 9. Nyintagna och inskrivna (1 oktober) klienter i anstalt med en strafftid på tio år eller mer åren 1996–2007.

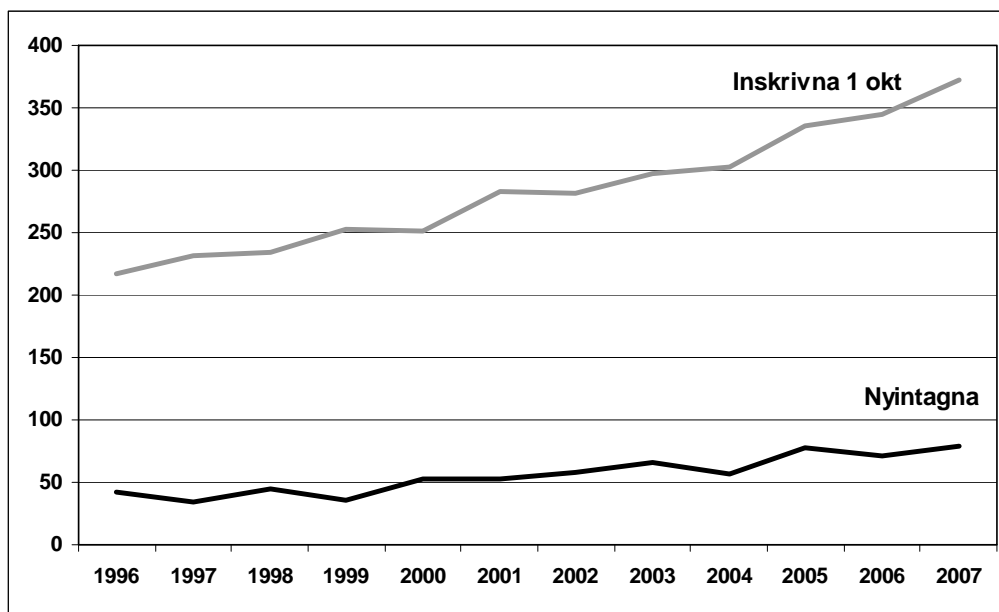
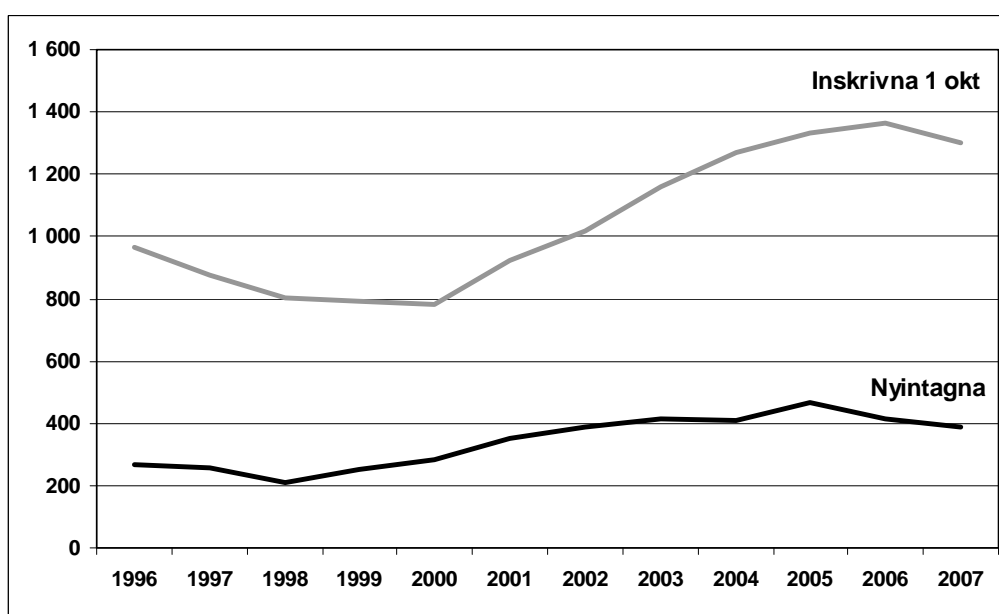

Diagram 10. Nyintagna och inskrivna (1 oktober) klienter i anstalt med en strafftid mellan fyra och tio år åren 1996–2007.

För Kriminalvårdens kapacitetsbehov är det även av betydelse vilka brott klienterna är dömda för. Antalet intagna dömda för våldsbrott (3 och 4 kap BrB), sexualbrott och narkotikabrott har ökat. Klienter med långa strafftider är en resurskrävande grupp för Kriminalvården. Klienter dömda för tillgreppsbrott som huvudbrott minskar, men är fortfarande en stor klientgrupp. Gruppen dömda för rattfylleri är förhållandevis stabil i sin utveckling. I diagrammen nedan visas utvecklingen för klienter med huvudbrotten narkotikabrott/smuggling samt rattfylleri.

Diagram 11. Nyintagna och inskrivna (1 oktober) klienter i anstalt med narkotikabrott/smuggling som huvudbrott åren 1996–2007.

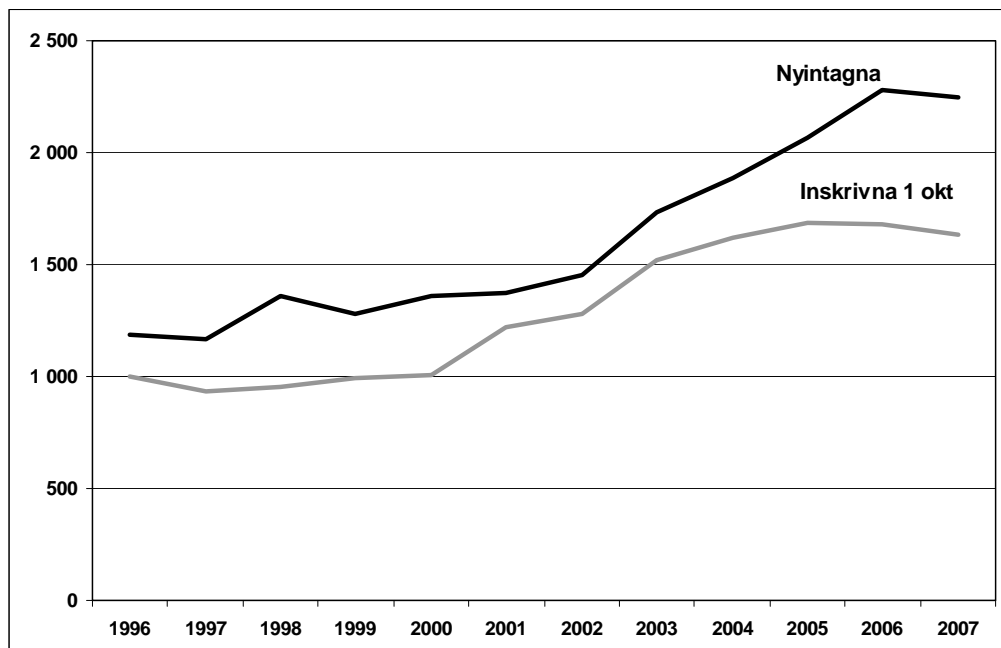
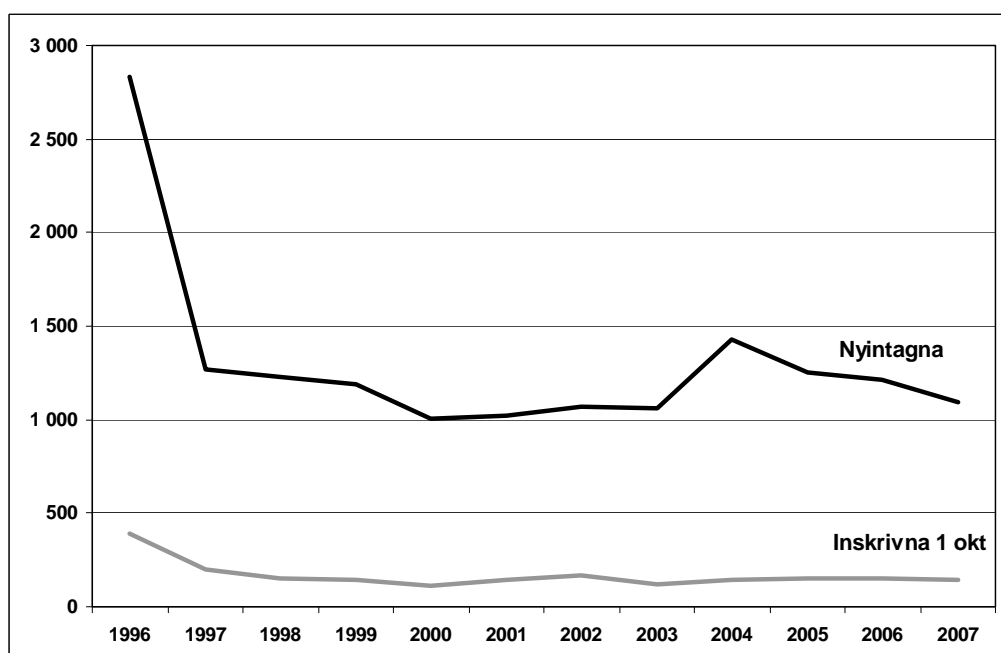

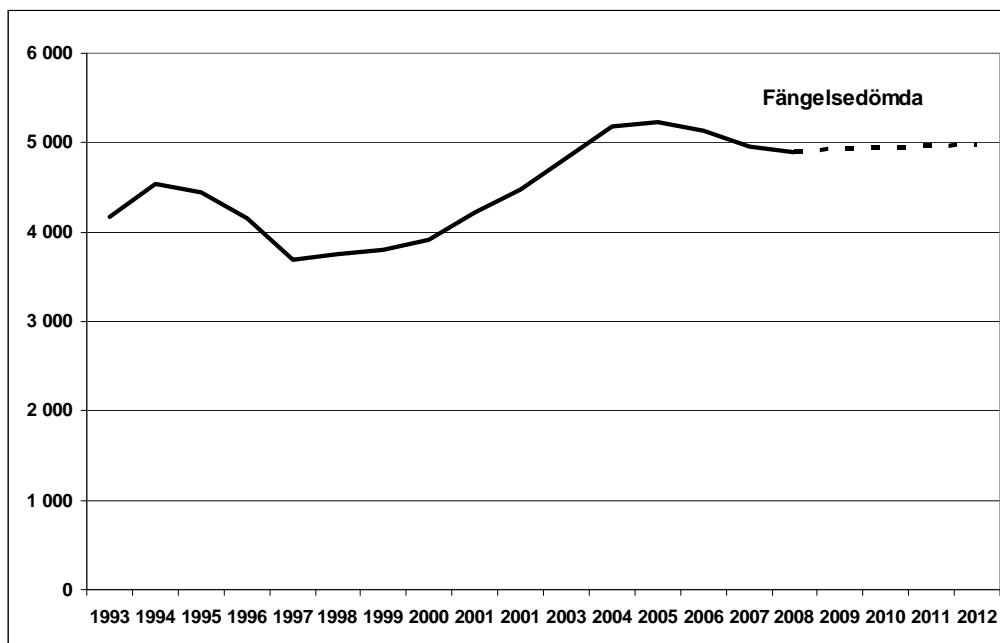
Diagram 12. Nyintagna och inskrivna (1 oktober) klienter i anstalt med rattfylleri, inklusive grovt, som huvudbrott åren 1996–2007.

Kriminalvården har tidigare arbetat med flera olika prognosmodeller och även kombinerat olika modeller. I strävan efter en gemensam prognos över rättsväsendet finns det fördelar med att hela rättskedjan använder ett enhetligt tillvägagångssätt.

Kriminalvården har gjort fyra linjära framskrivningar för fängelsedömda i anstalt och häkte som baseras på tio år, sex år, fem år samt fyra år tillbaka i tiden. Av dessa väljer Kriminalvården den som baseras på utvecklingen mellan år 2003 och år 2007, som den mest sannolika linjära framskrivningen.¹⁰ Anledningen är bland annat att de lagakraftvunna fängelsedomarna ökar med cirka 400 under 2008 års första åtta månader jämfört med samma period år 2007. Dessutom ökar antalet utdömda fängelseår med cirka 500 under samma tidsperiod. De fängelsedömda är cirka 90 fler i början av november 2008 jämfört med samma månad föregående år. Dessutom redovisar Polisen att den grova brottsligheten ökar både i anmälningar och i brott som redovisas till åklagare. Med anledning av detta har Kriminalvården svårt att tro på en fortsatt nedgående trend, utan väljer i stället en framskrivning som pekar på en i stort sett konstant utveckling. De olika trendframskrivningarna skiljer sig åt beroende på den inkluderade tidsperiodens längd. Trendframskrivningen omfattande tio år skulle ge ytterligare en ökning av cirka 650 klienter år 2012 jämfört med valt alternativ, sex år skulle ge en ökning av cirka 300 klienter år 2012 och fyra år skulle ge en minskning med 400 klienter till år 2012.

Diagram 13. Trendframskrivning för medelantalet fängelsedömda för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 1993–2007.

Tabell 21. Trendframskrivning för medelantalet fängelsedömda för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Trendframskrivning							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Medelantal fängelsedömda	5 230	5 135	4 950	4 900	4 920	4 940	4 961	4 981
Årlig ökning i procent	0,8 %	-1,8 %	-3,6 %	-1,0 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %	0,4 %

Som framgår av tabell 21 indikerar den linjära trendframskrivningen exklusive omvärldsfaktorer ett i stort sett oförändrat antal fängelsedömda fram till år 2012.

¹⁰ År 2008 är ett skattat värde baserat på det hittillsvarande utfallet, varför Kriminalvården väljer att inte låta år 2008 ingå i trendframskrivningen.

HÄKTADE OCH ÖVRIGA I HÄKTE – LINJÄR TRENDFRAMSKRIVNING

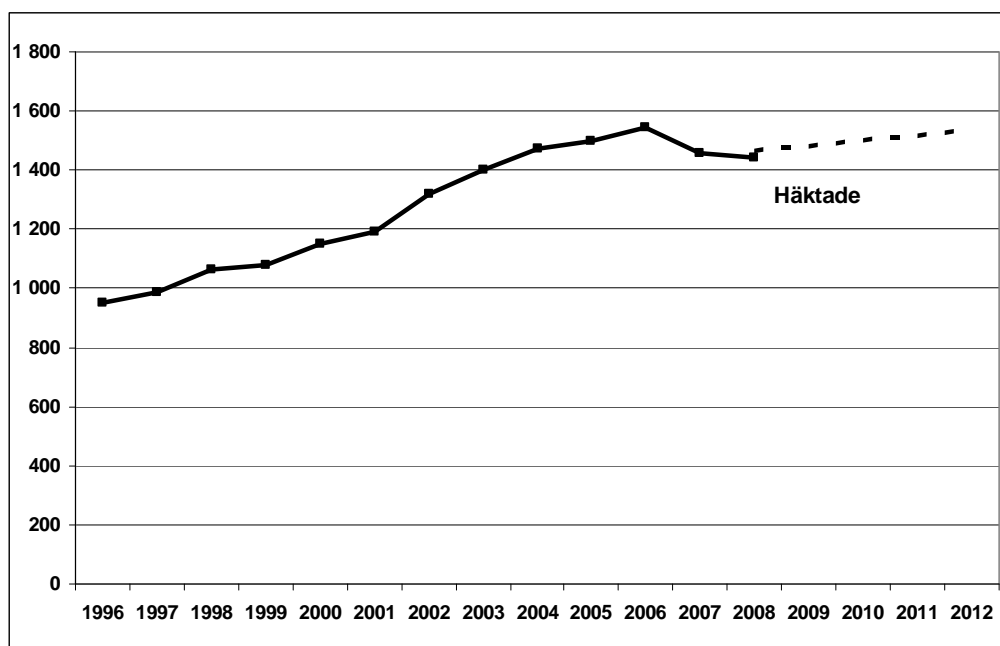
Med antalet häktade avses samtliga personer som är häktade, men inte dömda, och som är intagna i häkte. I måttet inkluderas således inte personer som är intagna i häkte men som har en lagakraftvunnen fängelsedom. I häktena finns också intagna som är omhändertagna på andra grunder. Inte heller dessa ingår i begreppet häktade.

Medelantalet häktade visar en stadig ökning de senaste tio åren fram till och med år 2006. Från år 1998 till år 2006 ökade antalet häktade från 1 066 till drygt 1 544, en ökning med närmare 45 procent. Den största ökningen inträffade mellan åren 2001 och 2002, från 1 190 i medeltal till 1 320 (11 procent). Från år 2006 till år 2008¹¹ minskade medelantalet häktade något, från 1 544 till 1 441.

Analogt med det resonemang som fördes kring valet av trendframskrivning gällande fängelsedömda, väljs samma utgångsperiod för framskrivningen av antalet häktade, det vill säga från år 2003 till år 2007. Under de första nio månaderna år 2008 var det genomsnittliga antalet häktade något högre än motsvarande tidsperiod år 2007. Sett i ljuset av tidigare års säsongsvariationer kan antalet häktade förväntas öka under senare delen av år 2008.

De olika trendframskrivningarna skiljer sig åt beroende på vilken tidsperiod som används som utgångspunkt för beräkningarna. En trendframskrivning omfattande tio år skulle ge ytterligare en ökning av cirka 135 klienter år 2012 jämfört med valt alternativ, sex år skulle ge en ökning av cirka 60 klienter år 2012 och fyra år skulle ge en minskning med 75 klienter till år 2012.

Diagram 14. Trendframskrivning för medelantalet häktade för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 1996–2007.

¹¹ Medelvärde för de tio första månadernas utfall år 2008.

Tabell 22. Trendframskrivning för medelantalet häktade för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Trendframskrivning							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Häktade	1 499	1 544	1 458	1 460	1 479	1 497	1 516	1 534
Årlig ökning i procent	1,7 %	3,0 %	-5,6 %	0,1 %	1,3 %	1,3 %	1,2 %	1,2 %

Som framgår av tabell 22 indikerar trendframskrivningen exklusive omvärldsfaktorer en svag ökning av antalet häktade fram till år 2012.

Förutom häktade och de som har en lagakraftvunnen fängelsedom finns även ett antal övriga inskrivna i häkte. Övriga intagna har varierat mellan 60 och drygt 100 i medeltal under de senaste tio åren. Den största kategorin är gripna eller anhållna misstänkta för brott, vilka i medeltal utgjorde cirka 35 intagna år 2007. Därutöver finns också personer i häkte som omhändertagits med stöd av lagen om vård av unga samt lagen om vård av missbrukare. Dessutom finns ett antal som omhändertagits med stöd av utlänningslagen, vilka i huvudsak svarat för de stora variationerna under den senaste tioårsperioden. Slutligen brukar det i häkte finnas i genomsnitt mellan 225 och 275 klienter med lagakraftvunnen fängelsedom, det vill säga personer som väntar på placering på anstalt.

KLIENTER I FRIVÅRDEN – LINJÄR TRENDFRAMSKRIVNING

I frivården övervakas förutom de klienter som är dömda till skyddstillsyn enbart, eller i kombination med samhällstjänst eller kontraktsvård, klienter dömda till villkorlig dom med samhällstjänst, men även klienter som är villkorligt frigivna från anstalt och fängelsedömda som har elektronisk övervakning med fotboja.

Skyddstillsyn innebär kriminalvård i frihet med övervakning. Den rena skyddstillsynen hade åren 1998 till 2001 en nedåtgående trend, från i medeltal cirka 5 450 till cirka 4 700 klienter. År 2002 ökade antalet med ren skyddstillsyn till cirka 5 300 i medeltal, för att återigen minska till cirka 4 650 år 2007. Under år 2008 ökar återigen antalet klienter i medeltal.

Skyddstillsyn med kontraktsvård innebär att den dömda under en del av övervakningstiden också ska följa en särskild behandlingsplan. Åren 1998 till 2001 dömdes i medeltal cirka 1 000 klienter till kontraktsvård. Från år 2002 till år 2007 var det en svagt uppgående trend från i medeltal cirka 1 150 till cirka 1 450 klienter. Tendensen tycks hålla i sig under år 2008, enligt utfallet de tre första kvartalen.

Skyddstillsyn med samhällstjänst innebär att den dömda ska utföra oavlönat arbete under ett visst antal timmar, oftast i en ideell förening. Från år 1998 till år 2002 ökade skyddstillsyn i kombination med samhällstjänst från i medeltal cirka 680 till 1 220. Därefter har nivån varit stabil, för att öka under de nio första månaderna år 2008 med i medeltal cirka 100 fler.

Antalet villkorligt frigivna ökade från i medeltal cirka 4 000 år 1998 till som mest cirka 4 930 år 2005. År 2008 var cirka 4 740 personer villkorligt frigivna i genomsnitt under årets nio första månader. Antalet villkorligt frigivna är en följd av hur många klienter som frigges från anstalt.

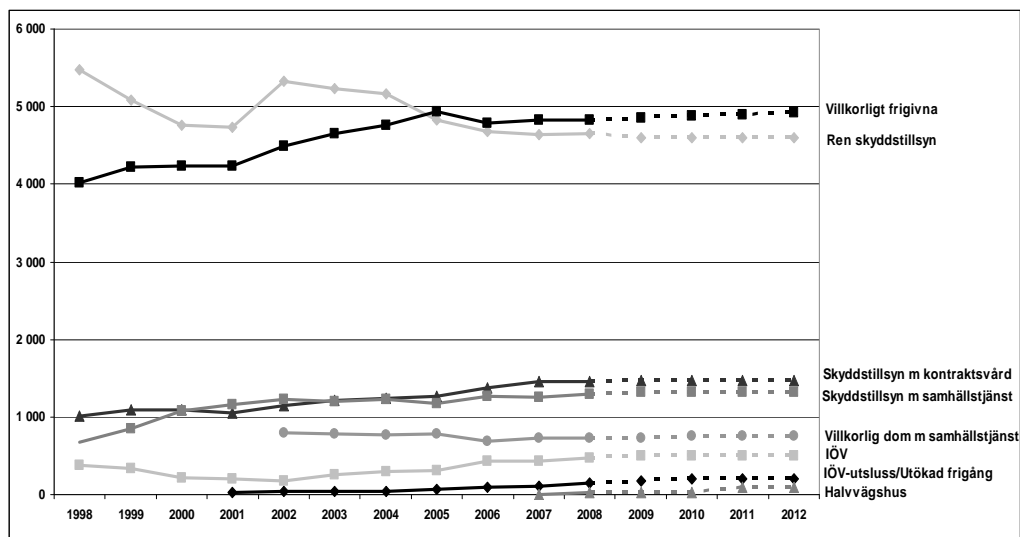
Villkorlig dom med samhällstjänst infördes år 1999. Åren 2002 till 2007 var antalet relativt konstant, då mellan 700 och 800 i genomsnitt verkställde villkorlig dom med samhällstjänst. Utfallet under början av år 2008 pekar dock i riktning mot en ökning.

IÖV-utsluss infördes år 2001 och har ökat från 42 klienter år 2002 till att omfatta 111 klienter i medeltal år 2008. Från och med år 2007 kallas IÖV-utsluss i stället utökad frigång.

Under år 2007 påbörjades verksamhet med halvvägshus. Vid utgången av året fanns tre halvvägshus, varav ett var i Kriminalvårdens egen regi. I september 2008 vistades 23 klienter i halvvägshus.

Kriminalvården ser inget skäl till att ändra den framskrivning över frivården som presenterades i Budgetunderlaget 2009, varför den används även i den här gemensamma prognosen för rättskedjan. Framskrivningen stämmer väl överens med den hittillsvarande utvecklingen inom frivården, se nedan.

Diagram 15. Framskrivning för medelantal inom respektive frivårdspåföljd för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 1998–2007.

Tabell 23. Framskrivning för medelantal inom respektive frivårdspåföljd för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

	Klienter inom Frivården							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ren skyddstillsyn	4 824	4 673	4 640	4 650	4 600	4 600	4 600	4 600
Skyddstillsyn med kontraktsvård	1 268	1 371	1 454	1 450	1 475	1 475	1 475	1 475
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 179	1 261	1 249	1 300	1 325	1 325	1 325	1 325
Villkorligt frigivna	4 930	4 791	4 823	4 825	4 850	4 875	4 900	4 925
Villkorlig dom med samhällstjänst	783	693	724	725	725	750	750	750
IÖV	313	427	425	475	500	500	500	500
IÖV-utsluss/utökad frigång	74	96	113	150	175	200	200	200
Halvvägshus	n.a.	n.a.	2	30	30	30	100	100
Totalt	13 371	13 312	13 430	13 605	13 680	13 755	13 850	13 875

Totalt sett indikerar trendframskrivningarna exklusive omvärldsfaktorer och interna faktorer en ökning på i medelantal 81 klienter i anstalt, 74 i häkte och 270 klienter i frivård år 2012 jämfört med år 2008.

PÅVERKANSAKTORER

Under arbetet med prognostisering av Kriminalvårdens framtida kapacitetsbehov har flera omvärldsfaktorer beaktats. Inflödet från den övriga rättskedjan är givet och den absolut viktigaste faktorn att ta hänsyn till.

Eftersom Kriminalvården är den sista länken i rättskedjan, blir utvecklingen i den övriga rättskedjan av avgörande betydelse för Kriminalvården och för de antaganden som görs i prognosen. Flödet från de övriga myndigheterna har berörts i tidigare kapitel och behandlas därmed inte mer i detta kapitel.

De omvärldsfaktorer som Kriminalvården bedömer i högst grad och direkt påverkar platsbehovet är följande:

- Domstolsverkets utflöde till Kriminalvården – i tingsrätterna avgjorda brottmål samt andelen avgjorda brottmål som leder till kriminalvårdspåföljd.
- Straffnivåutredningens konsekvenser om förslaget genomförs – det vill säga längre strafftider för en del av Kriminalvårdens klienter.
- Den psykiatriska vårdens utveckling och inriktning, med ett eventuellt avskaffande av rättspsykiatrisk vård som påföljd.

DOMSTOLSVERKET'S UTFLÖDE TILL KRIMINALVÅRDEN

Innan Domstolsverket tog hänsyn till om- och invärldsfaktorer antog de en linjär framskrivning som indikerar en ökning på 3,5 procent per år av antalet avgjorda brottmål mellan åren 2009 och 2012, vilket framgår av diagram 6. Därefter justerade Domstolsverket sin framskrivning till en ökning på cirka 5,5 procent per år, vilket kan ses som en effekt av rättskedjans ökade belastning och prestation.

Kriminalvårdens trendframskrivning utgår från en genomsnittlig ökning av avgjorda brottmål på 2,7 procent per år, vilket är den historiska ökningen åren 1998 till 2007 i tingsrätterna. Ökningen därutöver betraktar Kriminalvården som en omvärldsfaktor med stark påverkan, vilket alltså är skillnaden mellan ökningstakterna 2,7 och 5,5 procent ökning per år. År 2010 skulle en ökningstakt på 2,7 procent leda till 80 054 avgjorda brottmål. En ökningstakt på 5,5 procent skulle i stället ge en ökning till 92 600 avgjorda brottmål, en skillnad på cirka 12 500 fler avgjorda brottmål.

Brygga mellan Domstolsverket och Kriminalvården

För att få en relation mellan antalet avgjorda mål och antalet personer som dömts för brott används i tabellen nedan siffror för fällande domar som är hämtade från tabell 4.1 i Kriminalstatistiken (Brå 2008c), som redovisas som helhet i bilaga 2. Relationen mellan avgjorda mål och fällande domar utgör här en viktig brygga mellan domstolarna och Kriminalvården.

Tabell 24. Brygga mellan avgjorda mål och personer som dömts för brott.

År	Avgjorda mål	Fällande domar	Andel fällande domar i procent
1998	58 151	54 867	94,4 %
1999	61 104	56 554	92,6 %
2000	61 028	55 520	91,0 %
2001	61 237	55 354	90,4 %
2002	63 275	56 772	89,7 %
2003	64 322	57 639	89,6 %
2004	65 406	58 649	89,7 %
2005	67 736	59 665	88,1 %
2006	70 437	60 656	86,1 %
2007	73 905	62 405	84,4 %

Kriminalvården antar att relationen enligt tabell 20 gäller även i den överblickbara framtiden. Den minskade trenden antas fortsätta minska med 1,77 procentenheter per år, enligt utfallet åren 2004–2007.

Kriminalvårdspåföljderna fördelas därefter enligt gällande trender (se bilaga 2), vilka innebär att andelen fängelsedomda av de fällda personerna utgör en sjunkande trend. Det handlar om en minskning med 1,66 procentenheter per år, vilket i praktiken innebär från 22 procent år 2007 till 15 procent år 2012. Vidare antas att en tredjedel av de fällande fängelsedomarna utgörs av IÖV och 16 procent av de fällande domarna utgörs av frivårdspåföljder.

Om klienten inte är häktad innebär det en tidsförskjutning från lagkraftvunnen dom till inställelse i anstalt. Tidsförskjutningen antas i prognosen vara i genomsnitt ett år, även om det i realiteten varierar från år till år. Vidare antas att ökningen blir osedvanligt stor framför allt år 2009, men även år 2010, varför den framtida utvecklingen justeras något.

Utifrån dessa antaganden blir bilden att Kriminalvården totalt får hantera cirka 2 000 fler klienter under tidsperioden 2009 till 2012.

STRAFFNIVÅUTREDNINGENS FÖRSLAG

Straffnivåutredningens förslag går ut på att straffen höjs för vissa allvarliga brott (dråp, misshandel, grov misshandel, fridskränkning i olika former, rån, grovt rån och utpressning). Straffsatserna för dessa typer av brott handlar i praktiken alltid om fängelse, varför en höjning av straffen medför längre vistelser i anstalt. Dessutom föreslås att återfall i brott ska leda till strängare straff på ett mer konsekvent sätt än tidigare. Hur stor den sammantagna effekten av förslagen blir är svårt att förutsäga, eftersom den bland annat beror på hur domstolarna kommer att tillämpa lagstiftningen. Utredningen föreslår att förändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2010.

Enligt Straffnivåutredningens beräkningar innebär förslagen att antalet utdömda fängelseår skulle öka med 620 år. Den villkorliga frigivningen innebär att drygt två tredjedelar av tiden skulle avtjänas i fängelse, vilket i så fall innebär att ytterligare 410 år ska avtjänas i anstalt. Kriminalvården har ingen annan uppfattning om förslagets effekter, varför Kriminalvården använder utredningens konsekvensberäkningar.

Kriminalvården antar att detta i praktiken innebär cirka 200 fängelseår år 2011 och ytterligare 200 fängelseår år 2012, i enlighet med utredningens beräkningar. Dessutom kan ytterligare platser komma att behövas år 2010 om det blir en kriminalisering av förföljelsebrott (stalkning).

DEN PSYKIATRISKA VÅRDENS UTVECKLING

Den 1 juli 2008 infördes (efter förslag i prop. 2007/08:97) en begränsad reform av regleringen av påföljd för allvarligt psykiskt störda lagöverträdare. Innebörden är att fängelseförbudet för brott begångna under påverkan av allvarlig psykisk störning ändras till en presumtion om att annan påföljd än fängelse ska väljas, men att fängelse får utdömas om det finns synnerliga skäl (högt straffvärde, avsaknad av eller begränsat behov av psykiatrisk vård, självförvållat tillstånd i anslutning till brottet eller omständigheterna i övrigt). Regeringen beslutade i juli 2008 om att tillsätta en statlig utredning (dir. 2008:93) för att göra en översyn av lagen om psykiatrisk tvångsvård och lagen om rättspsykiatrisk vård samt för att lämna förslag till ny lagstiftning på området. Utredaren ska redovisa sitt betänkande senast den 1 juni 2010. Enligt utredningsdirektiven ska utredaren analysera lämpligheten och behoven av att kunna bedriva psykiatrisk tvångsvård inom Kriminalvården och hur det behovet kan förväntas påverkas av att rättspsykiatrisk vård tas bort som straffrättslig påföljd. Utredaren ska vidare analysera om ett genomförande av en större reform med utgångspunkt i Psykansvarskommitténs förslag kan medföra ökade förväntningar, eller krav, på psykiatrisk vård för personer som genomgår en frihetsberövande påföljd och som har en psykisk sjukdom och vilka konsekvenser detta kan få för till exempel Kriminalvården respektive landstingen.

I dagsläget döms omkring 300 personer om året till rättspsykiatrisk vård, vilka i framtiden kan komma att behöva beredas plats inom Kriminalvården. Kriminalvården väljer dock att avvakta tills utredningen är klar. De 300 personerna och deras eventuella platsbehov inkluderas därmed inte i den framtagna prognosen.

ÖVRIGA FAKTORER

Ytterligare faktorer kan påverka platsbehovet, men bedöms i nuläget inte att påverka platsbehovet på något direkt sätt. Övriga faktorer har således inte bidragit till något ytterligare påslag i prognosen.

Om utvecklingen av den grova brottsligheten fortsätter att öka som den beskrivs i Polisens kapitel kommer det att få stora konsekvenser för Kriminalvården. De personer som begår grova brott döms vanligen till långa fängelsestraff – och upptar därmed plats under lång tid. Att de dessutom många gånger är svåra att placera, innebär att det måste finnas ett mått av lediga platser som gör det möjligt att omplacera de intagna allt eftersom behov uppstår.

Kriminalvården tenderar att bli mer kriminalpolitiskt intressant och enskilda händelser kan komma att påverka verksamheten i kriminalvården på både kort och lång sikt. Attityder till kriminalitet och kriminella är av betydelse för Kriminalvårdens verksamhet, eftersom det allmänna rättstänkandet kan påverka kriminalpolitiken som i sin tur kan påverka förutsättningarna för Kriminalvården. På sikt kan även attityder till olika typer av läkemedelsbehandling inom såväl missbruksvården som den psykiatriska vården till viss utsträckning påverka Kriminalvården.

Hur missbruket och missbruks- och beroendevården utvecklas i samhället har stor betydelse för Kriminalvården, eftersom en stor del av brottsligheten är narkotikarelaterad. Det finns inte några tendenser till att missbruket är på väg att minska. I dagsläget är mellan 60 och 70 procent av de intagna i kriminalvården narkotikamissbrukare, blandmissbrukare eller missbrukar alkohol.

Förutom det som nämnts i tidigare avsnitt, påverkar internationaliseringen Kriminalvården. Många intagna har utvisning i domen, talar enbart andra språk än svenska, och en del har även koppling till internationell organiserad brottslighet. Kriminalvården arbetar med att överföra personer dömda till utvisning till respektive hemländer. Eventuellt kan en kommande lag om en europeisk verkställighetsorder underlätta en del av överföringarna och på så sätt frigöra platser, vilket i så fall även gäller svenska medborgare som sitter i utländska fängelser inom EU. Det skulle kunna innebära att handläggningstiderna förkortas avsevärt.

Tekniken skulle kunna göra det möjligt att ytterligare utveckla och förstärka alternativ till fängelse, genom exempelvis intensivövervakning med elektronisk kontroll (IÖV) i kombination med GPS.

Det råder osäkerhet kring hur en ny kriminalvårdslag och häkteslag kan komma att påverka Kriminalvården. Eventuella ändringar av praxis eller avgöranden i Högsta Domstolen, det vill säga om påföljderna för brott förändras i praktiken, kan få stora konsekvenser.

Dessutom finns ett antal faktorer i Kriminalvårdens invärld. Sådana faktorer är bland annat renovering och ersättning av gamla anstalter från 1700- och 1800-talen. Renovering av anstalter hanteras i gängse ordning i Kriminalvårdens lokalförsörjningsplan. Beräkningar av platsbehovet görs som tidigare år på 90 procent beläggning för anstalt och 95 procent för häkte. Dessa nivåer är nödvändiga för att bedriva fungerande kriminalvård. Ju fler grupper av intagna som kräver någon typ av särbehandling, desto fler lediga platser behövs det i systemet. En genomsnittlig beläggning om 95 procent på häkte innebär i praktiken tidvis överbeläggningar, eftersom framför allt beläggningen i häkte varierar med säsongerna. För vissa svårplacerade grupper av intagna kan en genomsnittlig beläggningsnivå på 90 procent på anstalt göra att väntan på en lämplig anstaltsplacering kan bli lång.

Som framgått av detta avsnitt finns det många faktorer som kan komma att påverka inflödet av klienter till Kriminalvården, men som tidigare nämnts beaktar Kriminalvården enbart konsekvenserna av vad som händer i tidigare led i rättskedjan och förslagen från Straffnivåutredningen.

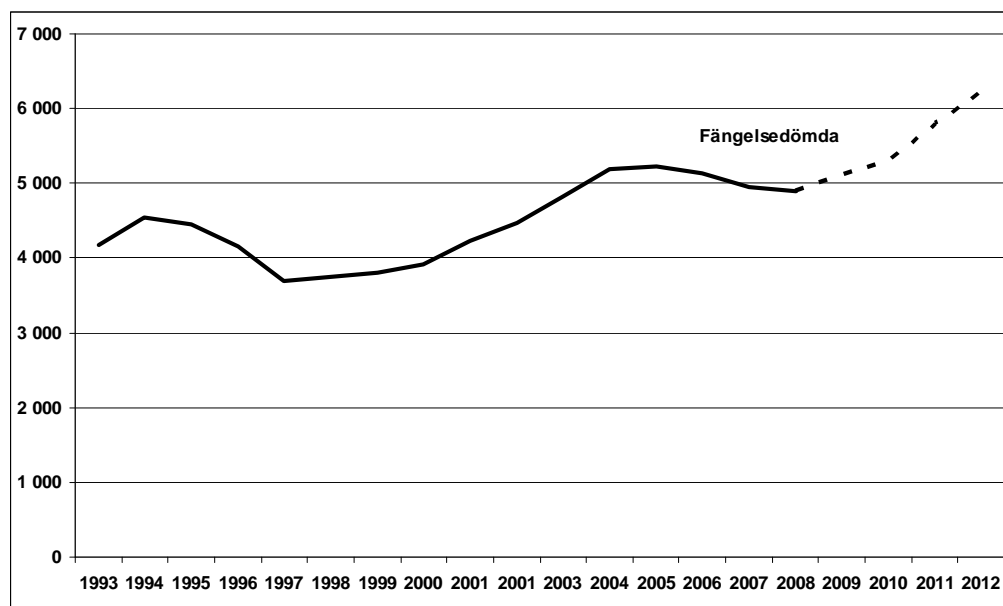
PROGNOS

Nedan redovisas resultatet av de linjära trendframskrivningarna med justeringar för omvärldsfaktorerna. Påslag på den ursprungliga linjära trenden har gjorts för ökningarna av det förväntade antalet avgjorda brottmål i domstolarna samt de förmodade konsekvenserna av Straffnivåutredningens förslag.

FÄNGELSEDDÖMDA

Enligt Kriminalvårdens prognos beräknas antalet fängelsedömda bli 1 325 fler år 2012 jämfört med år 2008, det vill säga en ökning med 27 procent.

Diagram 16. Prognos för fängelsedömda för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 1993–2007.

Tabell 25. Prognos för fängelsedömda för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

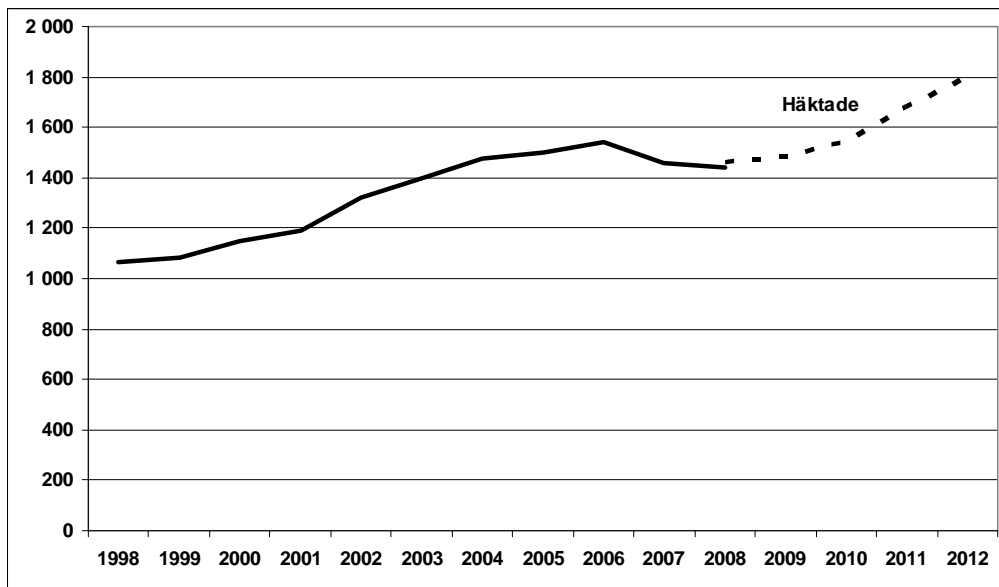
	Justerad trendframskrivning - Prognos							
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Fängelsedömda	5 230	5 135	4 950	4 900	5 100	5 300	5 800	6 225
Årlig ökning i procent	0,8 %	-1,8 %	-3,6 %	-1,0 %	4,1 %	3,9 %	9,4 %	7,3 %

HÄKTE

För att beräkna antalet häktade för åren 2009 till 2012 använder Kriminalvården den historiska relationen mellan genomsnittligt antal fängelsedömda och genomsnittligt antalet häktade åren 1998 till 2007. Relationen betraktas som konstant över tid och andelen häktade antas därmed bli 29 procent av antalet fängelsedömda personer under åren 2008–2012. Utifrån detta antagande härleds prognosen för häktade från prognosen för fängelsedömda.

Enligt Kriminalvårdens prognos beräknas antalet häktade vara 340 fler år 2012 jämfört med år 2008. Det vill säga en ökning med 23 procent.

Diagram 17. Prognos för häktade för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 1998–2007.

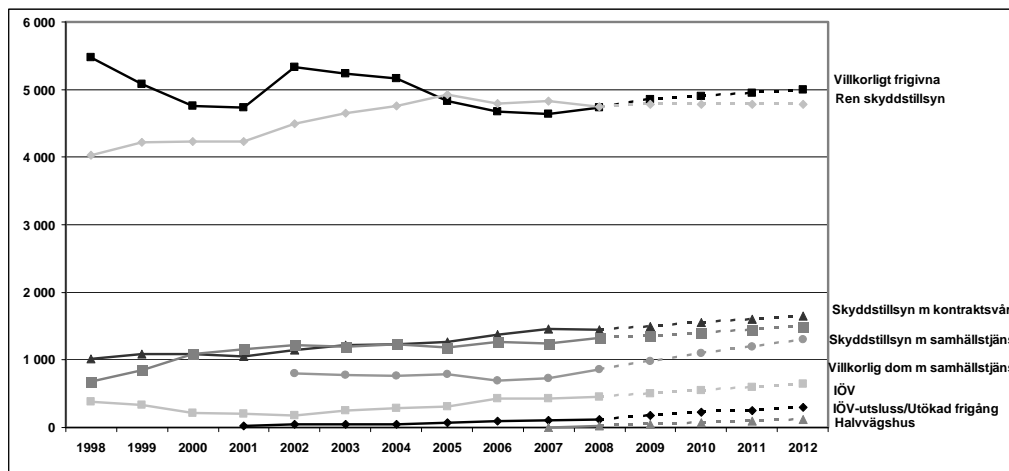
Tabell 26. Prognos för häktade för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

Justerad trendframskrivning - Prognos								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Häktade	1 499	1 544	1 458	1 460	1 480	1 540	1 680	1 800
Årlig ökning i procent	1,7 %	3,0 %	-5,6 %	0,1 %	1,4 %	4,1 %	9,1 %	7,1 %

FRIVÅRD

Ökningen av antalet avgjorda brottmål från tidigare led i rättskedjan påverkar klientinflödet i frivården. Kriminalvården har dock inte tagit höjd för hela ökningen av avgjorda brottmål. Ett ökat antal fängelsedomar innebär dessutom ett ökat antal klienter med IÖV. Utökad frigång (tidigare IÖV-utsluss) samt halvvägshus har en hög ökningstakt i jämförelse med dagens nivå, vilket på sikt minskar behovet av fängelseplatser. Villkorlig dom med samhällstjänst beräknas behålla sin ökningstakt och står därmed för den största ökningen i antal räknat.

Diagram 18. Prognos för respektive frivårdspåföljd för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 1998–2007.

Tabell 27. Prognos för respektive frivårdspåföljd för tidsperioden 2009–2012 samt ett skattat värde för år 2008 och faktiska värden för åren 2005–2007.

Justerad trendframskrivning - Prognos - Klienter inom frivården								
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ren skyddstillsyn	4 824	4 673	4 640	4 730	4 850	4 900	4 950	5 000
Skyddstillsyn med kontraktsvård	1 268	1 371	1 454	1 450	1 500	1 550	1 600	1 650
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 179	1 261	1 249	1 325	1 350	1 400	1 450	1 500
Villkorligt frigivna	4 930	4 791	4 823	4 750	4 775	4 775	4 775	4 775
Villkorlig dom med samhällstjänst	783	693	724	860	1 000	1 100	1 200	1 300
IÖV	313	427	425	450	500	550	600	650
IÖV-utsluss/ Utökad frigång	74	96	113	115	175	225	250	300
Halvvägshus	n.a.	n.a.	2	25	50	75	100	125
Totalt	13 371	13 312	13 430	13 705	14 180	14 575	14 925	15 300

För att få en helhetsbild av Kriminalvårdens prognostiserade utveckling under åren 2009 till 2012 redovisas prognosresultaten sammanfattat i tabell 28 nedan.

Tabell 28. Sammanfattning av prognosresultaten åren 2008–2012.

Klientgrupp	2008	2009	2010	2011	2012	Absolut förändring 2008 – 2012	Relativ förändring 2008–2012
Häktade	1 460	1 480	1 540	1 680	1 800	340	23,3%
<i>Årlig förändring</i>		1,4%	4,1%	9,1%	7,1 %		
Övriga i häkte	100	100	100	100	100	0	0,0%
Fängelsedömda	4 900	5 100	5 300	5 800	6 225	1 325	27,0%
<i>Årlig förändring</i>		4,1%	3,9%	9,4%	7,3%		
Totalt intagna i anstalt och häkte	6 460	6 680	6 940	7 580	8 125	1 665	25,8%
Skyddstillsynsdömda	4 730	4 850	4 900	4 950	5 000	270	5,7%
<i>Årlig förändring</i>		2,5%	1,0%	1,0%	1,0%		
Skyddstillsyn med kontraktsvård	1 450	1 500	1 550	1 600	1 650	200	13,8%
<i>Årlig förändring</i>		3,4%	3,3%	3,2%	3,1%		
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1 325	1 350	1 400	1 450	1 500	175	13,2%
<i>Årlig förändring</i>		1,9%	3,7%	3,6%	3,4%		
Villkorligt frigivna	4 750	4 775	4 775	4 775	4 775	25	0,5%
<i>Årlig förändring</i>		0,5%	0,0%	0,0%	0,0%		
Villkorlig dom med samhällstjänst	860	1 000	1 100	1 200	1 300	440	51,2%
<i>Årlig förändring</i>		16,3%	10,0%	9,1%	8,3%		
IÖV	450	500	550	600	650	200	44,4%
<i>Årlig förändring</i>		11,1%	10,0%	9,1%	8,3%		
IÖV-utsluss/ Utökad frigång	115	175	225	250	300	185	160,9%
<i>Årlig förändring</i>		52,2%	28,6%	11,1%	20,0%		
Halvvägshus	25	50	75	100	125	110	733,3%
<i>Årlig förändring</i>		100,0%	150,0%	33,3%	25,0%		
Totalt antal klienter i frivården	13 705	14 180	14 575	14 925	15 300	1 605	11,7%

Tabell 28 visar ökning av antalet klienter som kommer att häktas, dömas till fängelse och verkställa någon form av påföljd inom frivården. Den största klientökningen beräknas ske under åren 2011 och 2012, då kombinationen av förväntat ökat antal avgjorda brottmål och längre strafftider i enlighet med Straffnivåutredningens förslag, antas få genomslag.

PLATSBEHOVET ÅREN 2008–2012

Klientprognoserna får konsekvenser för Kriminalvårdens behov av lokaler i form av platser på anstalt och häkte. Behovet kan betraktas som teoretiskt eftersom det dessutom finns andra faktorer som påverkar själva lokalbehovet, till exempel tillbyggnader, renoveringar samt eventuella avvecklingar av befintliga lokaler. Behovet av nya platser utifrån prognosresultatet redovisas nedan. Beräkningarna bygger på en antagen beläggning om 90 procent i anstalt och 95 procent i häkte. Dessutom förutsätts att det i genomsnitt finns 250 klienter med lagakraftvunnen fängelse i häkte som väntar på anstaltsplacering.

Tabell 29. Platsbehov åren 2008–2012.

	Platsbehov*				
	2008	2009	2010	2011	2012
Anstalt	5 175	5 400	5 600	6 175	6 650
Häkte	1 900	1 925	1 975	2 125	2 275
Totalt	7 075	7 325	7 575	8 300	8 925

* avrundat till närmast 25-tal

Konsekvenserna av prognoserna innebär ett behov av ytterligare 1 850 platser fram till år 2012, jämfört med år 2008. Tilläggas kan att Kriminalvården i samband med denna prognos avstår från att beräkna någon form av utflöde från verksamheten, exempelvis i form av återfall i brott.

DISKUSSION KRING RESULTAT – KÄNSLIGHET OCH OSÄKERHET

Det är viktigt att vara medveten om att prognosresultatet kan betraktas som osäkert eftersom det bygger på ett rättskedjerspektiv i fyra steg. Dessutom kan det faktiska utfallet bli annorlunda utifrån händelser, omständigheter eller beslut som det i dag inte finns möjligheter att förutse. Historiskt sett har Kriminalvården påverkats av ny lagstiftning. Det är också svårt att på förhand bedöma effekterna på klienttillströmningen och beläggningen, vilket illustreras av införandet av IÖV i full skala år 1996 som innebar att antalet nyintagna på anstalt minskade dramatiskt. Lika omfattande skulle konsekvenserna kunna bli av exempelvis förändringar av gruppen som kan komma ifråga för IÖV eller för den delen i reglerna för villkorlig frigivning.

Eftersom Kriminalvården befinner sig sist i rättskedjan kan de reella effekterna av de övriga myndigheternas prognoser samt Kriminalvårdens egna antaganden bli högst påtagliga, inte minst eftersom det kan påverka investeringarna i nya platser. Ett sätt att minska osäkerheten är att göra kontinuerliga prognoser i rättskedjan samt kontinuerliga uppföljningar av utfall och antaganden. Bedömningen är att de gemensamma prognoserna i rättskedjan i och med detta prognossamarbete utvecklats till det bättre, vilket på sikt ökar prognosernas tillförlitlighet.

REFERENSER

Brottsförebyggande rådet, Brå (2001). *Lupp – En lokal uppföljnings- & prognosprocedur i problemorienterat arbete mot brott*. Rapport 2001:13. Stockholm, Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008a). *Nationella trygghetsundersökningen 2007. Om utsatthet, trygghet och förtroende*. Rapport 2008:3. Stockholm, Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008b). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007*. Rapport 2008:23. Stockholm, Brottsförebyggande rådet.

Brottsförebyggande rådet, Brå (2008c). *Kriminalstatistik 2007*. Rapport 2008:17, Sveriges officiella kriminalstatistik. Stockholm, Brottsförebyggande rådet.

Davis, B. (2008). *Modelling and Forecasting Criminal Justice Systems. A Review of International Experiences*. Australian Institute of Criminology (i manus).

Kairos Future (2001). *Brottsligheten i framtiden - Diskussion kring fyra scenarier*.

Kriminalvårdens budgetunderlag 2009

BILAGA 1. UNDERINDELNING AV BROTT MOT PERSON

Grov

0302	Försök till mord eller dråp utan förening med självmord/själv-mordsförsök med användning av skjutvapen
0303	Försök till mord eller dråp utan användning av skjutvapen mot kvinna
0304	Försök till mord eller dråp utan användning av skjutvapen mot man
0306	Försök till mord eller dråp utan förening med självmord/själv-mordsförsök utan användning av skjutvapen
0307	Försök till mord eller dråp med användning av skjutvapen mot kvinna
0308	Försök till mord eller dråp med användning av skjutvapen mot man
0309	Barnadråp
0310	Fullbordat mord eller dråp utan användning av skjutvapen mot kvinna
0311	Fullbordat mord eller dråp utan användning av skjutvapen mot man
0312	Fullbordat mord eller dråp med användning av skjutvapen mot kvinna
0313	Fullbordat mord eller dråp med användning av skjutvapen mot man
0321	Fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång utan förening med självmord/själv-mordsförsök utan användning av skjutvapen
0322	Fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång i förening med självmord/själv-mordsförsök utan användning av skjutvapen
0323	Fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång utan förening med självmord/själv-mordsförsök med användning av skjutvapen
0324	Fullbordat mord, dråp eller misshandel med dödlig utgång i förening med självmord/själv-mordsförsök med användning av skjutvapen
0371	Misshandel grov, utomhus, mot barn 0–6 år, obekant med offret
0372	Misshandel grov, utomhus, mot barn 0–6 år, bekant med offret
0373	Misshandel grov, utomhus, mot barn 7–14 år, obekant med offret
0374	Misshandel grov, utomhus, mot barn 7–14 år, bekant med offret
0375	Misshandel grov, utomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret
0376	Misshandel grov, utomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret
0377	Misshandel grov, utomhus, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret
0378	Misshandel grov, utomhus, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret
0381	Misshandel grov, inomhus, mot barn 0–6 år, obekant med offret
0382	Misshandel grov, inomhus, mot barn 0–6 år, bekant med offret
0383	Misshandel grov, inomhus, mot barn 7–14 år, obekant med offret
0384	Misshandel grov, inomhus, mot barn 7–14 år, bekant med offret
0385	Misshandel grov, inomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret
0386	Misshandel grov, inomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret
0387	Misshandel grov, inomhus, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret
0388	Misshandel grov, inomhus, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret
0411	Grov fridskränkning
0412	Grov kvinnofridskränkning
0625	Fullbordad våldtäkt, utomhus mot person under 15 år
0626	Fullbordad våldtäkt, utomhus mot person 15 år eller äldre
0627	Fullbordad våldtäkt, inomhus mot person under 15 år
0628	Fullbordad våldtäkt, inomhus mot person 15 år eller äldre
0652	Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot flicka under 15 år
0653	Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot flicka under 15 år

0654 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot pojke under 15 år
0655 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot pojke under 15 år
0656 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot flicka 15–17 år
0657 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot flicka 15–17 år
0658 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot pojke 15–17 år
0659 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot pojke 15–17 år
0660 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot kvinna
0661 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot kvinna
0662 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot man
0663 Fullbordad våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot man
0862 Rån, med skjutvapen, bankrån
0863 Rån, med skjutvapen, postrån
0864 Rån, med skjutvapen, butiksrån
0865 Rån, med skjutvapen, taxirån
0866 Rån, med skjutvapen, rån mot värdetransport
0867 Rån, med skjutvapen, rån mot värdebefordran
0879 Rån, med skjutvapen, rån mot privatperson (ej handikappad), utomhus
0890 Rån, med skjutvapen, rån mot privatperson (ej handikappad), inomhus
0896 Rån, med skjutvapen, rån mot handikappad utomhus
0897 Rån, med skjutvapen, rån mot handikappad inomhus
0899 Rån och grovt rån, med skjutvapen, annat, inomhus
9325 Grov misshandel, utomhus mot flicka 0–6 år, obekant med offret
9326 Grov misshandel, utomhus mot flicka 0–6 år, bekant med offret
9327 Grov misshandel, utomhus mot pojke 0–6 år, obekant med offret
9328 Grov misshandel, utomhus mot pojke 0–6 år, bekant med offret
9330 Grov misshandel, inomhus mot flicka 0–6 år, bekant med offret
9331 Grov misshandel, inomhus mot pojke 0–6 år, obekant med offret
9332 Grov misshandel, inomhus mot pojke 0–6 år, bekant med offret
9333 Grov misshandel, utomhus mot flicka 7–14 år, obekant med offret
9334 Grov misshandel, utomhus mot flicka 7–14 år, bekant med offret
9335 Grov misshandel, utomhus mot pojke 7–14 år, obekant med offret
9336 Grov misshandel, utomhus mot pojke 7–14 år, bekant med offret
9338 Grov misshandel, inomhus mot flicka 7–14 år, bekant med offret
9339 Grov misshandel, inomhus mot pojke 7–14 år, obekant med offret
9340 Grov misshandel, inomhus mot pojke 7–14 år, bekant med offret
9341 Grov misshandel, utomhus mot flicka 15–17 år, obekant med offret
9342 Grov misshandel, utomhus mot flicka 15–17 år, bekant med offret
9343 Grov misshandel, utomhus mot pojke 15–17 år, obekant med offret
9344 Grov misshandel, utomhus mot pojke 15–17 år, bekant med offret
9345 Grov misshandel, inomhus mot flicka 15–17 år, obekant med offret
9346 Grov misshandel, inomhus mot flicka 15–17 år, bekant med offret
9347 Grov misshandel, inomhus mot pojke 15–17 år, obekant med offret
9348 Grov misshandel, inomhus mot pojke 15–17 år, bekant med offret
9808 Rån mot privatperson under 18 år, med skjutvapen, utomhus
9809 Rån mot privatperson under 18 år, med skjutvapen, inomhus
9812 Rån mot privatperson 18 år eller äldre, med skjutvapen, utomhus
9813 Rån mot privatperson 18 år eller äldre, med skjutvapen, inomhus

Normal

0351	Misshandel, utomhus, mot barn 0–6 år, obekant med offret
0352	Misshandel, utomhus, mot barn 0–6 år, bekant med offret
0353	Misshandel, utomhus, mot barn 7–14 år, obekant med offret
0354	Misshandel, utomhus, mot barn 7–14 år, bekant med offret
0355	Misshandel, utomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret
0356	Misshandel, utomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret
0357	Misshandel, utomhus, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret
0358	Misshandel, utomhus, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret
0361	Misshandel, inomhus, mot barn 0–6 år, obekant med offret
0362	Misshandel, inomhus, mot barn 0–6 år, bekant med offret
0363	Misshandel, inomhus, mot barn 7–14 år, obekant med offret
0364	Misshandel, inomhus, mot barn 7–14 år, bekant med offret
0365	Misshandel, inomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, obekant med offret
0366	Misshandel, inomhus, mot kvinna 18 år eller äldre, bekant med offret
0367	Misshandel, inomhus, mot man 18 år eller äldre, obekant med offret
0368	Misshandel, inomhus, mot man 18 år eller äldre, bekant med offret
0621	Försök till våldtäkt, utomhus mot person under 15 år
0622	Försök till våldtäkt, utomhus mot person 15 år eller äldre
0623	Försök till våldtäkt, inomhus mot person under 15 år
0624	Försök till våldtäkt, inomhus mot person 15 år eller äldre
0640	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot flicka under 15 år
0641	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot flicka under 15 år
0642	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot pojke under 15 år
0643	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot pojke under 15 år
0644	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot flicka 15–17 år
0645	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot flicka 15–17 år
0647	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot pojke 15–17 år
0648	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot kvinna
0649	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot kvinna
0650	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt utomhus mot man
0651	Försök till våldtäkt, grov våldtäkt inomhus mot man
0855	Rån, utan skjutvapen, övrigt rån
0856	Rån, med skjutvapen, övrigt rån
0868	Rån, utan skjutvapen, bankrån
0869	Rån, utan skjutvapen, postrån
0870	Rån, utan skjutvapen, butiksrån
0871	Rån, utan skjutvapen, taxirån
0872	Rån, utan skjutvapen, rån mot värdetransport
0873	Rån, utan skjutvapen, rån mot värdebefordran
0877	Rån, utan skjutvapen, rån mot privatperson, utomhus
0878	Rån, utan skjutvapen, rån mot privatperson, inomhus
0892	Rån, utan skjutvapen, rån mot handikappad utomhus
0893	Rån, utan skjutvapen, rån mot handikappad inomhus
1701	Våld mot tjänsteman, mot polisman, arbetsförmögen under kortare tid än ett dygn
1702	Våld mot tjänsteman, mot polisman, arbetsförmögen under ett dygn eller längre tid
1703	Våld mot tjänsteman, mot ordningsvakt
1704	Våld mot tjänsteman, övriga fall än polis eller ordningsvakt
9301	Misshandel, ej grov, utomhus mot flicka 0–6 år, obekant med offret
9302	Misshandel, ej grov, utomhus mot flicka 0–6 år, bekant med offret
9303	Misshandel, ej grov, utomhus mot pojke 0–6 år, obekant med offret
9304	Misshandel, ej grov, utomhus mot pojke 0–6 år, bekant med offret

9305	Misshandel, ej grov, inomhus mot flicka 0–6 år, obekant med offret
9306	Misshandel, ej grov, inomhus mot flicka 0–6 år, bekant med offret
9307	Misshandel, ej grov, inomhus mot pojke 0–6 år, obekant med offret
9308	Misshandel, ej grov, inomhus mot pojke 0–6 år, bekant med offret
9309	Misshandel, ej grov, utomhus mot flicka 7–14 år, obekant med offret
9310	Misshandel, ej grov, utomhus mot flicka 7–14 år, bekant med offret
9311	Misshandel, ej grov, utomhus mot pojke 7–14 år, obekant med offret
9312	Misshandel, ej grov, utomhus mot pojke 7–14 år, bekant med offret
9313	Misshandel, ej grov, inomhus mot flicka 7–14 år, obekant med offret
9314	Misshandel, ej grov, inomhus mot flicka 7–14 år, bekant med offret
9315	Misshandel, ej grov, inomhus mot pojke 7–14 år, obekant med offret
9316	Misshandel, ej grov, inomhus mot pojke 7–14 år, bekant med offret
9317	Misshandel, ej grov, utomhus mot flicka 15–17 år, obekant med offret
9318	Misshandel, ej grov, utomhus mot flicka 15–17 år, bekant med offret
9319	Misshandel, ej grov, utomhus mot pojke 15–17 år, obekant med offret
9320	Misshandel, ej grov, utomhus mot pojke 15–17 år, bekant med offret
9321	Misshandel, ej grov, inomhus mot flicka 15–17 år, obekant med offret
9322	Misshandel, ej grov, inomhus mot flicka 15–17 år, bekant med offret
9323	Misshandel, ej grov, inomhus mot pojke 15–17 år, obekant med offret
9324	Misshandel, ej grov, inomhus mot pojke 15–17 år, bekant med offret
9806	Rån mot privatperson under 18 år, utan skjutvapen, utomhus
9807	Rån mot privatperson under 18 år, utan skjutvapen, inomhus
9810	Rån mot privatperson 18 år eller äldre, utan skjutvapen, utomhus
9811	Rån mot privatperson 18 år eller äldre, utan skjutvapen, inomhus
0402	Olaga hot
0405	Olaga hot mot man 18 år eller äldre
0406	Olaga hot mot kvinna 18 år eller äldre
0409	Olaga hot mot person under 18 år
0413	Olaga hot mot grupp
1705	Hot eller förgripelse mot tjänsteman
0711	Egenmäktighet med barn
0610	Förförelse av ungdom
0609	Koppleri
0417	Människohandel annan (för andra ändamål än sexuella)
0416	Människohandel för sexuella ändamål
0668	Sexuellt ofredande mot barn 15–17 år
0607	Sexuellt ofredande, exhibitionism
0637	Sexuellt ofredande, mot person under 15 år
0638	Sexuellt ofredande, övriga fall
0633	Sexuellt tvång, mot person av annat kön, 15 år eller äldre
0632	Sexuellt tvång, mot person av annat kön, under 15 år, ej nära relation
0631	Sexuellt tvång, mot person av annat kön, under 15 år, nära relation
0636	Sexuellt tvång, mot person av samma kön, 15 år eller äldre
0635	Sexuellt tvång, mot person av samma kön, under 15 år, ej nära relation
0634	Sexuellt tvång, mot person av samma kön, under 15 år, nära relation
0666	Sexuellt utnyttjande, sexuellt övergrepp, inkl. grovt, samlag med avkomling eller syskon, mot barn 15–17 år, av person av motsatt kön i nära relation
0667	Sexuellt utnyttjande, sexuellt övergrepp, inkl. grovt, samlag med avkomling eller syskon, mot barn 15–17 år, av person av motsatt kön i övriga fall
0664	Sexuellt utnyttjande, sexuellt övergrepp, inkl. grovt, samlag med avkomling eller syskon, mot barn 15–17 år, av person av samma kön i nära relation
0665	Sexuellt utnyttjande, sexuellt övergrepp, inkl. grovt, samlag med avkomling eller syskon, mot barn 15–17 år, av person av samma kön i övriga fall
0712	Tvegifte, olovligt ingående av äktenskap, olovligt partnerskap m.m.

0611	Utnyttjande av barn för sexuell posering, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering
0391	Vållande till annans död i samband med arbetsolycka
0392	Vållande till annans död, ej i samband med arbetsolycka
0393	Vållande till kroppsskada i samband med arbetsolycka
0394	Vållande till kroppsskada, ej i samband med arbetsolycka
0415	Dataintrång
1705	Hot eller förgripelse mot tjänsteman

Ringa

0396	Framkallande av fara för annan, ej för arbetstagare
0395	Framkallande av fara för annan, fara som framkallats för arbetstagare
0401	Hemfridsbrott, olaga intrång
0403	Ofredande
0414	Ofredande mot grupp
0408	Ofredande mot kvinna 18 år eller äldre
0407	Ofredande mot man 18 år eller äldre
0410	Ofredande mot person under 18 år
0501	Ärekränkingsbrott
0404	Övriga brott mot kap 4

BILAGA 2. KRIMINALSTATISTIK 2007, TABELL 4.1.

Tabell 4.1. Personer lagförda för brott¹ efter huvudpåföljd, åren 1975–2007
Persons found guilty of criminal offences by principal sanction, 1975–2007

År	Antal lagförda personer	därav											Strafförelägganden Totalt	Åtals- under- lätelser
		Domar	därav dömda till ²					Överl. till vård						
		Fängelse	Rätts- psykia- trisk vård	Skydds- tillsyn	Vill- korlig dom	Ung- doms- vård	Ung- doms- tjänst	inom social- tjäns- ten	enligt lagen om vård av missbruk	Böter				
1975	314 900	87 747	11 629	426	6 307	5 178	.	.	831	307	58 700	199 159	.	27 994
1976	303 501	84 943	11 643	393	6 110	5 231	.	.	692	289	55 936	191 467	.	27 091
1977	251 891	77 774	12 454	399	6 026	5 860	.	.	764	207	47 000	152 292	.	21 825
1978	206 753	75 642	12 939	366	6 077	6 429	.	.	846	212	43 714	110 330	.	20 781
1979	182 719	69 020	13 114	360	5 298	7 017	.	.	847	192	37 737	93 929	.	19 770
1980	186 030	71 855	13 505	373	6 029	7 759	.	.	930	211	38 690	94 544	.	19 631
1981	197 904	75 280	14 405	329	6 657	9 180	.	.	1 038	191	39 095	101 380	.	21 244
1982	193 989	78 969	14 921	372	7 079	10 169	.	.	811	29	40 997	93 190	.	21 830
1983	192 155	79 287	15 320	386	6 472	11 174	.	.	739	39	40 519	90 267	.	22 601
1984	178 184	73 569	14 714	322	5 946	11 043	.	.	657	36	36 451	83 744	.	20 871
1985	168 118	67 069	13 959	307	6 133	10 432	.	.	601	25	31 772	77 900	.	23 149
1986	163 279	65 841	14 525	332	6 336	10 624	.	.	684	22	29 773	75 820	.	21 618
1987	161 981	67 241	15 640	282	6 272	10 432	.	.	764	19	30 366	74 392	.	20 348
1988	162 849	67 958	16 520	326	6 461	10 319	.	.	908	24	30 151	75 544	.	19 347
1989	166 975	68 886	16 635	316	6 424	10 957	.	.	1 088	40	30 376	78 889	.	19 200
1990	167 068	69 808	15 527	331	6 729	12 281	.	.	1 242	40	30 653	79 801	.	17 459
1991	167 359	71 525	14 313	301	6 833	13 532	.	.	1 423	38	31 841	78 139	.	17 695
1992	165 639	75 867	15 832	340	6 322	12 839	.	.	1 324	28	36 029	73 654	.	16 118
1993	164 380	74 686	15 872	372	6 274	11 916	.	.	1 480	30	35 808	75 752	.	13 942
1994	152 996	72 556	15 148	391	6 833	10 802	.	.	1 644	26	34 784	66 939	.	13 501
1995	141 507	67 849	14 704	367	7 090	9 857	.	.	2 336	31	30 667	59 568	.	14 090
1996	119 435	58 200	13 550	370	6 479	8 652	.	.	2 174	14	24 403	48 951	.	12 284
1997	123 823	54 145	13 717	384	6 161	7 952	.	.	2 150	10	21 529	56 007	144	13 671
1998	124 449	54 867	14 566	372	6 290	7 952	.	.	2 229	15	21 220	55 739	630	13 843
1999	115 730	56 554	12 563	400	6 306	9 057	.	.	2 187	9	24 069	47 967	906	11 209
2000	118 721	55 520	12 265	364	6 103	9 166	.	.	2 411	17	23 219	43 077	1 086	20 124
2001	110 711	55 354	12 503	365	6 429	9 434	.	.	2 417	15	22 188	37 372	1 094	17 985
2002	114 475	56 772	13 765	380	6 659	9 888	.	.	2 673	12	21 402	40 112	1 186	17 591
2003	113 752	57 639	14 903	379	6 393	9 481	.	.	2 551	15	21 942	38 285	1 179	17 828
2004	114 904	58 649	15 117	380	6 275	9 607	.	.	2 657	10	22 679	38 871	1 337	17 384
2005	115 402	59 665	15 335	303	6 224	9 644	.	.	2 907	14	23 328	39 487	1 577	16 250
2006	119 686	60 656	14 598	326	6 507	9 918	.	.	3 089	18	24 192	40 854	1 651	18 176
2007	125 156	62 405	13 973	313	6 341	10 144	1 746	2 488	39	13	25 309	41 412	1 620	21 339

Källa: *Kriminalstatistik*, *Rättsstatistisk årsbok* och *Statistisk årsbok*.

¹ Bruttoredovisning.

² Redovisat efter huvudpåföljd.

BILAGA 3. PROGNOSERESULTAT UPPDELAT PÅ UNDERKATEGORIER

I den här bilagan presenteras myndigheternas slutliga prognoser. Prognoserna avser de serier som valts ut för att utgöra indikator på in- respektive utflödet av ärenden för respektive myndighet. Prognoserna presenteras uppdelat på de kategorier som ligger till grund för de samlade prognoserna för respektive myndighet.

Tabell 3A. Polisens prognoser över in- och utflöde åren 2008–2012.

Inkomna ärenden						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt exkl. eko	1 200 415	1 224 650	1 236 800	1 257 800	1 276 850	1 297 900
Diff. mot fg år		24 235	12 150	21 000	19 050	21 050
Utv. i % mot fg år		2,0 %	1,0 %	1,7 %	1,5 %	1,6 %

Ärenden redovisade till åklagare						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt exkl. eko	200 419	209 950	216 700	222 100	227 200	232 350
Diff. mot fg år		9 531	6 750	5 400	5 100	5 150
Utv. i % mot fg år		4,8 %	3,2 %	2,5 %	2,3 %	2,3 %

Inkomna ärenden							Utv 08–12	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	%	%/år
Brott mot person	179 185	189 600	199 300	209 400	219 500	229 600	21%	5%
Tillgreppsbrott (exkl. butikstillgrepp)	491 236	467 000	440 000	415 000	390 000	365 000	-22%	-6%
Skadegörelsebrott	162 381	180 000	197 000	216 000	234 000	253 000	41%	9%
Bedrägeribrott m.m.	57 321	76 000	81 000	91 000	100 000	110 000	45%	10%
Brott mot SSR	76 565	83 150	90 600	97 500	104 450	111 400	34%	8%
Butikstillgrepp	55 066	59 350	59 350	59 350	59 350	59 350	0%	0%
Trafikbrott (exkl. ATK)	144 089	133 200	133 200	133 200	133 200	133 200	0%	0%
Brott övr. BrB	34 572	36 350	36 350	36 350	36 350	36 350	0%	0%
Totalt exkl. eko	1 200 415	1 224 650	1 236 800	1 257 800	1 276 850	1 297 900	6%	1%

Ärenden redovisade till åklagare							Utv 08–12	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	%	% / år
Brott mot person	32 152	34 750	37 300	38 400	39 500	40 500	17%	4%
Tillgreppsbrott (exkl. butik)	15 517	14 500	14 500	14 100	13 500	12 900	-11%	-3%
Skadegörelsebrott	6 639	8 450	8 900	9 800	10 650	11 550	37%	8%
Bedrägeribrott m.m.	8 226	10 000	10 300	11 100	11 800	12 600	26%	6%
Brott mot SSR	42 980	45 700	49 150	52 150	55 200	58 250	27%	6%
Butikstillgrepp	26 133	28 050	28 050	28 050	28 050	28 050	0%	0%
Trafikbrott (exkl. ATK)	62 338	61 650	61 650	61 650	61 650	61 650	0%	0%
Brott övr. BrB	6 434	6 850	6 850	6 850	6 850	6 850	0%	0%
Totalt exkl. eko	200 419	209 950	216 700	222 100	227 200	232 350	11%	3%

Tabell 3B. Åklagarmyndighetens prognoser över in- och utflöde åren 2008–2012.

Inkomna brottsmisstankar						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	538 594	583 300	612 700	642 200	672 000	701 900
Diff. mot fg år		44 706	29 400	29 500	29 800	29 900
Utv. i % mot fg år		8,3 %	5,0 %	4,8 %	4,6 %	4,4 %

Åtalsbeslut						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	196 356	212 700	221 500	232 300	244 800	257 600
Diff. mot fg år		16 344	8 800	10 800	12 500	12 800
Utv. i % mot fg år		8,3 %	4,1 %	4,9 %	5,4 %	5,2 %

	Inkomna brottsmisstankar						Utv 08–12	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	%	%/år
Bötesbrott	39 765	43 100	46 800	50 500	54 100	57 800	34%	8%
Ekobrott	6 886	9 500	10 400	11 300	12 200	13 100	38%	8%
Miljöbrott	4 131	4 600	4 800	5 000	5 200	5 400	17%	4%
Narkotikabrott	71 882	75 700	81 100	86 600	92 100	97 800	29%	7%
Våldsbrott (inkl. rån och sexualbrott)	111 798	121 200	126 700	132 200	137 800	143 600	18%	4%
Övr brott med fängelse i straffskalan	304 132	329 300	343 000	356 700	370 400	384 100	17%	4%
Samtliga brottstyper	538 594	583 300	612 700	642 200	672 000	701 900	20%	5%

	Åtalsbeslut						Utv 08–12	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	%	%/år
Bötesbrott	12 193	14 400	15 500	16 700	18 100	19 500	35%	8%
Ekobrott	16 438	17 800	19 100	20 700	22 300	24 200	36%	8%
Miljöbrott	161	191	210	230	256	292	53%	11%
Narkotikabrott	33 213	32 600	34 700	36 900	39 300	41 700	28%	6%
Våldsbrott (inkl. rån och sexualbrott)	37 865	39 100	40 900	42 900	44 900	47 000	20%	5%
Övr brott med fängelse i straffskalan	96 486	108 600	111 000	114 900	119 900	124 900	15%	4%
Samtliga brott	196 356	212 700	221 500	232 300	244 800	257 600	21%	5%

Tabell 3C. Domstolarnas prognoser över in- och utflöde åren 2008–2012.

Inkomna brottmål						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	75 900	86 300	89 900	94 300	99 400	104 000
Diff. mot fg år		10 400	3 600	4 400	5 100	4 600
Utv. i % mot fg år		13,7 %	4,1 %	4,9 %	5,4 %	5,3 %

Utveckling
2008–2012:
Totalt: 21 %
Per år: 5 %

Avgjorda brottmål						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Totalt	73 900	83 600	87 800	92 600	97 700	104 000
Diff. mot fg år		9 700	4 200	4 800	5 100	6 300
Utv. i % mot fg år		13,1 %	5,0 %	5,5 %	5,5 %	6,5 %

Utveckling
2008–2012:
Totalt: 24 %
Per år: 6 %

Tabell 3D. Kriminalvårdens prognoser över klientantal och platsbehov åren 2008–2012.

	Medelantal klienter						Utv 08–12	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	%	%/år
Totalt intagna i anstalt och häkte	6 507	6 460	6 680	6 940	7 580	8 125	26%	6%
Medelantal fängelse-dömda	4 950	4 900	5 100	5 300	5 800	6 225	27%	6%
Medelantal häktade	1 458	1 460	1 480	1 540	1 680	1 800	23%	5%
Övriga i häkte	99	100	100	100	100	100		
Frivårdsklienter	13 430	13 705	14 180	14 575	14 925	15 300	12%	3%

	Platsbehov						Utv 08–12	
	2008	2009	2010	2011	2012	%	%/år	
Totalt	7 075	7 325	7 575	8 300	8 925	26%	6%	
Anstalt	5 175	5 400	5 600	6 175	6 650	29%	6%	
Häkte	1 900	1 925	1 975	2 125	2 275	20%	5%	

	Medelantal frivårdsklienter						Utv 08–12	
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	%	%/år
Skyddstillsynsdömda	4640	4 730	4 850	4 900	4 950	5 000	6%	1%
Skyddstillsyn med kontraktsvård	1454	1 450	1 500	1 550	1 600	1 650	14%	3%
Skyddstillsyn med samhällstjänst	1249	1 325	1 350	1 400	1 450	1 500	13%	3%
Villkorligt frigivna	4823	4 750	4 775	4 775	4 775	4 775	1%	0%
Villkorlig dom med samhällstjänst	724	860	1 000	1 100	1 200	1 300	51%	11%
IÖV	425	450	500	550	600	650	44%	10%
IÖV-utsluss/utökad frigång	113	115	175	225	250	300	161%	27%
Halvvägshus	2	25	50	75	100	125	733%	50%
Totalt antal klienter i frivården	13 430	13 705	14 180	14 575	14 925	15 300	12%	3%